

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ

ΕΚΤΑΚΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

ΤΟΥ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

27 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2022

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

κ.κ.	Χάρης Λοϊζίδης	-	Πρόεδρος
κα	Άννα Μιχαηλίδου	-	Αναπληρώτρια Πρόεδρος
	Ανδρέας Τσόκκος	-	Α΄ Αντιπρόεδρος
	Ανδρέας Καπετάνιος	-	Β΄ Αντιπρόεδρος
	Ιάσων Περδίας	-	Γραμματέας
	Χάρης Θεοχάρους	-	Οικονομικός Διαχειριστής
κα	Χριστιάνα Ιακωβίδου	-	Μέλος
κα	Ιωάννα Φλωρεντιάδου	-	Μέλος
	Δώρος Τάκκας	-	Μέλος
	Θάνος Μιχαηλίδης	-	Μέλος
	Ανδρέας Μαντάλας	-	Μέλος
	Στέλιος Μανδρίδης	-	Μέλος
	Νίκος Κατσουνωτός	-	Μέλος
	Μάριος Πολυβίου	-	Μέλος
	Ευριπίδης Λοϊζίδης	-	Μέλος
	Μαρίνος Κουννάς	-	Μέλος
	Θέμης Φιλιππίδης	-	Μέλος
	Αλέξιος Χρυσ αφίνης	-	Μέλος
	Γιάννος Πανταζής	-	Μέλος
	Στέλιος Παναγιώτου	-	Μέλος
	Γιώργος Τσόκκος	-	Μέλος
	Παναγιώτης Κωνσταντίνου	-	Μέλος
	Ανδρέας Κωνσταντίνου	-	Μέλος
	Ανδρέας Ευσταθίου	-	Παρατηρητής
κα	Φοίβη Κατσούρη	-	Παρατηρητής
	Χρίστος Κοιτάζος	-	Παρατηρητής
	Χρίστος Αγγελίδης	-	Παρατηρητής

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

κ. Φιλόκυπρος Ρουσούνιδης

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

κα Φαβιόλα Ουσάρ

κ. Κυριάκος Κωστή

κα Έλλη Σάρρου

κ. Στέλιος Προκοπίου

ΝΟΜΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Τάσσος Παπαδόπουλος & Συνεργάτες ΔΕΠΕ

ΕΛΕΓΚΤΕΣ

PwC Cyprus

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Γνώρα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ-	5
3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ COVID-19 ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	7
4. ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ, ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	9
5. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	11
5.1. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	11
5.1.1. Διεθνής Τουριστική Κίνηση	11
5.1.2. Τουριστική Κίνηση στην Κύπρο	12
5.1.3. Έσοδα από τον Τουρισμό	13
5.1.4. Συνεισφορά στο Α.Ε.Π.	14
5.1.5. Ανταγωνιστικότητα της Κύπρου σαν Τουριστικός Προορισμός	14
5.2. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	17
5.2.1. Προσφορά Κλινών και Απασχόληση στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία	17
5.2.2. Πληρότητες	17
5.2.3. Δυναμικότητα Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας	18
5.2.4. Απασχόληση	19
5.2.5. Τιμές Ξενοδοχείων, Πολιτική Τιμών και Οικονομικές Υποχρεώσεις στο Τραπεζικό Σύστημα-19	
5.3. ΠΟΡΕΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 2020 ΚΑΙ ΤΟ 2021	20
5.3.1. Απολογισμός Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού για το 2020 και το 2021	20
5.3.2. Δηλώσεις του Γενικού Γραμματέα του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού και Εκτιμήσεις για την Πορεία του Τουρισμού το 2022	22
5.4. ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	24
5.4.1. Πορεία του Τουρισμού στην Κύπρο κατά την 20-ετία 2001-2021	24
5.4.2. Στοιχεία Τουριστικών Αφίξεων (Ιαν.-Ιούλ. 2022) και Εσόδων (Ιαν.-Ιούν. 2022) και Εκτιμήσεις για όλο το 2022	26

5.5. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΡΩΣΙΑΣ, ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ), ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΓΟΡΩΝ	27
5.5.1. Εκτιμήσεις/Διαπιστώσεις από την Αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου	29
5.5.2. Εκτιμήσεις/Διαπιστώσεις από τις Αγορές της Ρωσίας και των Δημοκρατιών της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών	30
5.5.3. Εκτιμήσεις/Διαπιστώσεις από την Αγορά του Ισραήλ	32
5.5.4. Εκτιμήσεις/Διαπιστώσεις από την Αγορά της Γερμανίας	33
5.6. - ΕΠΙΜΗΚΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	
- ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	
- ΠΟΛΙΤΙΚΗ 'ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΑΙΘΕΡΩΝ'	
- ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	
- ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΕ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	
- ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΑΧΕΙΑΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	
ΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΩΝ (ΒΙΖΑΣ)	34
5.6.1. Επιμήκυνση της Τουριστικής Περιόδου και Ανάπτυξη του Χειμερινού Τουρισμού	35
5.6.2. Πολιτική 'Ανοικτών Αιθέρων' (Open Skies Policy) και Φιλελευθεροποίηση Αερομεταφορών	36
5.6.3. Σχέδια Κινήτρων σε Αεροπορικές Εταιρείες και Κάθοδος Νέων Αεροπορικών Εταιρειών	37
5.6.4. Διαδικασία Ταχείας Έκδοσης Θεωρήσεων Διαβατηρίων (Βίζα)	38
5.6.5. Νομοθετικό Πλαίσιο της ΕΕ "Fit for 55"	39
5.7. - ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2030	
- ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ	
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	40
5.7.1. Εθνική Στρατηγική Τουρισμού Μέχρι το 2030	40
5.7.2. Παροχή Πολεοδομικών Κινήτρων για Εμπλουτισμό και Αναβάθμιση του Τουριστικού Προϊόντος	42
5.7.3. Μεταρρύθμιση του Κανονιστικού Πλαισίου για τον Τουρισμό (Νέος Τρόπος Αδειοδότησης και Κατάταξης Ξενοδοχείων	43
5.7.4. Δημιουργία Γηπέδων Γκολφ και Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας της Ξενοδοχ. Βιομηχανίας	44
5.7.5. Προοπτική Νέων Επενδύσεων στην Κυπριακή Τουριστική Βιομηχανία	44
5.8. ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	45
5.8.1. Σχέδια Ενίσχυσης Εγχώριου Τουρισμού	45
5.8.2. Χειμερινός Τουρισμός	46

5.8.3. Επιχορηγημένες Άδειες και Σχέδιο Επιχορήγησης Διακοπών Χαμηλοσυνταξιούχων στα Ορεινά Θέρετρα -----	47
5.8.4. Αθλητικός Τουρισμός -----	48
5.8.5. Θρησκευτικός Τουρισμός -----	51
5.8.6. Γαμήλιος Τουρισμός -----	53
5.8.7. Τουρισμός Υγείας (Ιατρικός και Ευεξίας) -----	54
5.8.8. Συνεδριακός Τουρισμός -----	54
5.8.9. Θεσμός του "Κυπριακού Προγεύματος" στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία και Ενίσχυση του Γαστρονομικού Τουρισμού -----	55
5.8.10. Άλλες Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού -----	56
5.9. ΦΟΡΟΛΟΓΙΕΣ - ΤΕΛΗ -----	56
5.9.1. Κόστος της Τιμής του Ηλεκτρικού Ρεύματος στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία / Χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας -----	58
5.9.2. Κόστος της Τιμής του Νερού και των Αποχετεύσεων στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία ---	58
5.9.3. Τέλη Διανυκτέρευσης προς τους Δήμους και τα Συμβούλια Βελτιώσεως -----	59
5.10. ΝΟΜΟΘΕΣΙΕΣ -----	59
5.10.1. Ο Περί Κέντρων Αναψυχής (Άδειες Εκπομπής Ήχου) Νόμος -----	59
5.10.2. Ο Περί του Δικαιώματος Πνευματικής Ιδιοκτησίας & Συγγενικών Δικαιωμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022 -----	60
5.10.3. Ο Περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τροποποιητικοί) Νόμος και Κανονισμοί του 2022-	61
6. ΜΑΡΚΕΤΙΓΚ -----	62
6.1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ -----	62
6.2. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ, ΠΡΟΒΟΛΗ -----	63
6.2.1. Τουριστικές Εκθέσεις - Προβολή Τουριστικής Κύπρου - World Travel Market (Λονδίνο) ITB (Βερολίνο) - MITT (Μόσχα) -----	63
6.3. ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ -----	64
6.3.1. 43 ^ο Ετήσιο Ξενοδοχειακό Συνέδριο 29 ^η Έκθεση Προϊόντων και Υπηρεσιών ΠΑΣΥΞΕ Ιούνιος 2021 -----	65

6.3.2.	42 ^ο Ετήσιο Ξενοδοχειακό Συνέδριο 28 ^η Έκθεση Προϊόντων και Υπηρεσιών ΠΑΣΥΞΕ Φεβρουάριος 2020 -----	67
6.3.3.	5 ^ο Διεθνές Φόρουμ Φιλοξενίας του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος -----	69
6.3.4.	Διαδικτυακή Ημερίδα ΑΗΕΡΑ ΗJ25 Άγιος Ανδρέας -Αχαΐα Ελλάδος -----	70
6.3.5.	Εκδηλώσεις ΠΑΣΥΞΕ στα Πλαίσια της Συμμετοχής του στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα SUPMed -----	70
6.3.6.	Συμμετοχή ΠΑΣΥΞΕ στη Διαδικτυακή Ημερίδα στα Πλαίσια της Συμμετοχής του στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα "Instant Project" -----	72
6.3.7.	Ημερίδα ΕΔΕΚ -----	73
6.3.8.	Διαδικτυακή Παρουσίαση ΟΕΒ για την Προώθηση της Κυκλικής Οικονομίας στις Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις -----	73
6.3.9.	Εκδήλωση Cyprus Sustainable Tourism Initiative- -----	73
6.3.10.	Χειμερινό Σχολείο ΤΕΠΑΚ -----	73
6.3.11.	Συνέδριο Αθλητικού Τουρισμού Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού -----	74
6.3.12.	Ετήσιο Συνέδριο Κυπριακού Συνδέσμου Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού -----	74
6.3.13.	7 th International Webinar of the Great Britain - Cyprus Business Association -----	74
6.3.14.	14 ^α In Business Awards -----	74
6.3.15.	Cyprus Tourism Awards 2021 -----	74
7.	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ -----	75
7.1.	ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΠΑΣΥΞΕ ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΑΕΙΜΝΗΣΤΗΣ ΖΕΤΑΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΙΔΟΥ -----	75
7.2.	ΜΗ ΑΔΕΙΟΥΧΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ / AIRBNB -----	75
7.3.	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΖΙΝΟΥ/ΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ -----	76
7.4.	ALL INCLUSIVE ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ -----	76
7.5.	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ -----	76
7.6.	ΠΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗΣ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ -----	77
7.7.	ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ -----	78

7.8. ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΞΕΝΟΥΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΤΑΞΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ -----	78
7.9. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2021 -----	78
8. ΕΡΓΑΤΙΚΑ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ -----	80
8.1. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ -----	80
8.2. ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ (1/1/2019-31/12/2022) -----	81
8.3. ΕΛΛΕΙΨΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΕΝΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ - ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ ΕΝΕΚΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ - ΕΡΓΟΔΟΤΗΣΗ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ -----	82
8.4. ΕΡΓΟΔΟΤΗΣΗ ΞΕΝΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ -----	83
8.5. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ / ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ / ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ -----	86
8.6. ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ/ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ -----	86
8.7. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ -----	87
9. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΟΙ ΞΕΝΟΔΟΧΟΙ -----	87
9.1. ΝΕΑ ΤΑΞΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΕΝΤΑΞΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ -----	87
9.2. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ -----	88
9.3. ΑΥΞΗΤΙΚΗ ΡΟΗ ΔΙΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ Vs ΠΛΗΡΟΤΗΤΕΣ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ -----	90
9.4. ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΟΙ ΞΕΝΟΔΟΧΟΙ -----	91
9.5. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΣΥΞΕ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΤΟΥ UNDP -----	93

10. ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ	94
10.1. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ	94
10.2. ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΠΑΣΥΞΕ 2019	95
10.3. ΕΚΤΑΚΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΠΑΣΥΞΕ 2020	97
10.4. ΝΕΟΣ ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΤΟΝ ΠΑΣΥΞΕ	98
10.5. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΣΥΞΕ	98
10.6. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΣΥΞΕ ΣΕ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ---	99
10.7. ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΣΥΞΕ ΚΑΙ ΞΕΕ	100
10.8. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ" ΤΟΥ ΠΑΣΥΞΕ	100
10.9. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΣΥΞΕ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	101
10.10. ΜΕΛΗ ΠΑΣΥΞΕ	101
11. ΕΠΑΡΧΙΑΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	102
11.1. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	102
11.2. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΕΜΕΣΟΥ	102
11.3. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΑΡΝΑΚΑΣ	105
11.4. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	107
11.5. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΦΟΥ	108
11.6. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΡΕΙΝΩΝ ΘΕΡΕΤΡΩΝ	108

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ -----	110
I. ΣΥΜΒΟΛΗ ΠΑΣΥΞΕ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΤΟΥ -----	111
II. ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ -----	116
III. ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2019/20/21 & ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 2030 -----	117
IV. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ / ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ -----	117
V. ΑΦΙΞΕΙΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ ΣΥΝΗΘΟΥΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ -----	118
VI. ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ ΓΙΑ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ (YEAR TO DATE, 2021 ΚΑΙ 2020) -	119
VII. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΛΙΝΩΝ -----	120
VIII. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΛΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ 5-1 ΑΣΤΕΡΩΝ -----	120
IX. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΛΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΕ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΙΑ -----	121
X. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΛΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ -----	121
XI. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ 1973-2021 ---	122
XII. ΜΕΛΗ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ---	123
XIII. ΕΠΑΡΧΙΑΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΠΑΣΥΞΕ -----	131
XIV. ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΑΣΥΞΕ -----	134

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2020 τίποτα στη ζωή μας δεν θύμιζε την καθημερινή μας 'κανονικότητα'. Η πανδημία Covid-19 ανέτρεψε τη ζωή όλων μας και άφησε το αποτύπωμά της σε όλους τους κλάδους της οικονομίας στην Κύπρο και διεθνώς. Ειδικά η τουριστική βιομηχανία, που διαχρονικά λειτούργησε ως βασικός πυλώνας οικονομικής ανάπτυξης για την κυπριακή οικονομία, μέτρησε βαθιές πληγές από την πανδημία, αφού η μείωση αφίξεων και εσόδων ήταν δραματική, με αποτέλεσμα το 2020 και το πρώτο εξάμηνο του 2021 να θεωρούνται ως μη γενόμενη περίοδος για τον τουρισμό.

Δυστυχώς το σοκ από την πανδημία, διαδέχτηκε ο αντίκτυπος από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022 και οι κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας, μεταξύ των οποίων και το κλείσιμο του Ευρωπαϊκού εναέριου χώρου για ρωσικά αεροσκάφη, γεγονός που επηρέασε και τη χώρα μας, σε διάφορους τομείς της οικονομίας και κατ' επέκταση και στον ευαίσθητο τομέα της τουριστικής μας βιομηχανίας.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2020, η μείωση στις αφίξεις σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019 μειώθηκαν κατά 84%, ενώ σε ό,τι αφορά τα έσοδα, για την ίδια περίοδο, η μείωση ήταν της τάξης του 85.4%.

Με βάση επίσης τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας και παρά τη βελτίωση κατά το 2^ο εξάμηνο του 2021, οι συνολικές αφίξεις της περιόδου Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2021, κατέγραψαν μείωση της τάξης του 51% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019, ενώ σε ό,τι αφορά τα έσοδα, για την ίδια περίοδο 2021/2019, η μείωση ήταν της τάξης του 44%.

Οι επιπτώσεις από τον πόλεμο στην Ουκρανία, έχουν ήδη επιφέρει κραδασμούς στον τουρισμό. Η Ρωσική αγορά είναι η δεύτερη χώρα σε αφίξεις τουριστών στην Κύπρο, αναφέροντας ενδεικτικά ότι, προ πανδημίας, το 2019 δεχθήκαμε σχεδόν 800.000 Ρώσους τουρίστες. Σύμφωνα με τον Ρωσικό Σύνδεσμο Τουριστικών Πρακτόρων, η Κύπρος το 2021 ήταν ο τρίτος δημοφιλέστερος τουριστικός προορισμός για τους Ρώσους μετά την Τουρκία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Η Ουκρανία αποτελούσε επίσης μια πολύ

υποσχόμενη αγορά και προ πανδημίας βρισκόταν στην πρώτη πεντάδα της τουριστικής αγοράς της Κύπρου, με το 2019 να έχουμε πέραν των 95.000 αφίξεων. Η δυναμική και οι θετικές προοπτικές που υπήρχαν για το 2022 από τις δύο αυτές αγορές, έχουν αποδυναμωθεί και τουλάχιστον στο σύντομο μέλλον, δεν αναμένεται ροή τουριστών.

Παρά το γεγονός ότι το 2019 δεν ακολούθησε την έντονα ανοδική τάση των τριών προηγούμενων χρόνων, υπήρξε μια πολύ σημαντική χρονιά αφού οι αφίξεις του κατάφεραν να προσεγγίσουν, για πρώτη φορά, τα 4 εκατομμύρια, μέσα σε ένα σαφώς πιο δύσκολο και ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Συναφώς, το 2019 καθίσταται ο νέος πήχης για την τουριστική μας βιομηχανία σε ότι αφορά τις αφίξεις, αφού ξεπέρασε αισθητά την άλλοτε χρονιά ορόσημο, που ήταν το 2001 (2.696 εκατομμύρια). Το ποσοστό αύξησης του 2019 σε σχέση με το 2001 είναι της τάξης του 47.5%, ευελπιστώντας στην επίτευξη αντίστοιχου ρεκόρ τουριστικών αφίξεων κατά τα επόμενα χρόνια.

Το γεγονός ότι προσεγγίσαμε τα 4 εκατομμύρια αφίξεις το 2019, επιβεβαιώνει, μεταξύ άλλων, την ικανότητά μας να προσελκύουμε επισκέπτες από νέες αγορές και να μειώνουμε σταδιακά την εξάρτησή μας από πιο παραδοσιακές αγορές. Επίσης αποδεικνύεται, γι' άλλη μια φορά, ότι η τουριστική βιομηχανία στο σύνολό της εξακολουθεί να είναι ο αιμοδότης και η ραχοκοκαλιά της Κυπριακής οικονομίας και ο τομέας που διαχρονικά άντεχε στις πιέσεις και αποτελούσε μονίμως τον σημαντικότερο βραχίονα ανάπτυξης. Σήμερα όλοι αναγνωρίζουν ότι ο τομέας επιχειρηματικής και οικονομικής δραστηριότητας που κατάφερε να στηρίξει την κυπριακή οικονομία την πιο δύσκολη της χρονιά μετά το 1974 και να συγκρατήσει το μέγεθος της ύφεσης της, ήταν ο τουρισμός.

Τα έσοδα σε ξένο συνάλλαγμα από τον τουρισμό το 2019 (€2.683 δις) μειώθηκαν κατά 1% σε σύγκριση με το 2018 (€2.710 δις). Συναφώς, το 2018, με τις επιδόσεις του στα έσοδα, εξακολουθεί να παραμένει ο νέος πήχης για την τουριστική μας βιομηχανία, αφού ξεπέρασε αισθητά την άλλοτε χρονιά ορόσημο, που ήταν το 2001 (€2.172 δις) καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 25% και κατά περίπου €538 εκατομμύρια περισσότερα για την Εθνική Οικονομία.

Σε πρόσφατο άρθρο του, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου επεσήμανε: "Ως ΠΑΣΥΞΕ χαρακτηρίσαμε το 2022 ως χρονιά-γέφυρα που θα μας οδηγήσει στην ανάκαμψη του τουρισμού τα επόμενα χρόνια. Ως πρώτη ένδειξη προς τούτο καταδεικνύουν τα αποτελέσματα του πρώτου επταμήνου του 2022 που ανήλθαν στο 1.676 εκατομμύριο αφίξεις - χωρίς τουρίστες από τη Ρωσία - που αντιστοιχούν στο 75% των αφίξεων της αντίστοιχης περιόδου του 2019.

Η παρατεταμένη όμως οικονομική και υγειονομική κρίση στην Ευρώπη και οι απογοητευτικές προβλέψεις για τους επόμενους μήνες εντείνουν την ανασφάλεια τόσο στις αγορές όσο και στα νοικοκυριά.

Ο τουρισμός και η ξενοδοχειακή βιομηχανία συνεχίζουν για τρίτη συνεχόμενη σεζόν να καλούνται να αντέξουν το βάρος όλων αυτών των προκλήσεων, υποχρεώνοντας πολλούς από τους επιχειρηματίες του κλάδου μας στην Κύπρο να απορροφήσουν οι ίδιοι τα αυξημένα κόστη που υπάρχουν μέχρι στιγμής - όπως το κόστος ενέργειας (που εξελίσσεται σε μια αντλία απορρόφησης ρευστότητας), το κόστος πρώτων υλών και το εργατικό κόστος προκειμένου η Κύπρος να μείνει ανταγωνιστική στην αγορά».

Όμως, ως Σύνδεσμος δεν αφήνουμε τίποτα στην τύχη. Συμπαραστεκόμαστε στα μέλη μας και εντείνουμε τις προσπάθειές μας για στήριξη της ξενοδοχειακής βιομηχανίας. Για το σκοπό αυτό επιδιώξαμε πολλές κρίσιμες συναντήσεις με υπουργούς και άλλους παράγοντες, θέτοντας εισηγήσεις και ανταλλάσσοντας απόψεις για τα θέματα που μας απασχολούν. Ως ΠΑΣΥΞΕ τους τονίσαμε την ανάγκη για έγκαιρη λήψη πολιτικών αποφάσεων που χρειάζονται για να αντιμετωπισθεί η παρατεταμένη κρίση στην οικονομία και ειδικά στον ευαίσθητο τουριστικό τομέα, η οποία αναμένεται να επιδεινωθεί κατά το 2023, σε μια προσπάθεια συγκράτησης του κόστους λειτουργίας και διατήρησης των υψηλών επιπέδων παροχής υπηρεσιών.

Υποσχόμαστε ότι θα συνεχίσουμε να δουλεύουμε μεθοδικά και εποικοδομητικά ώστε, ο τουρισμός και η ξενοδοχειακή βιομηχανία του νησιού μας, να μπορούν να ξαναδώσουν στην κυπριακή οικονομία την τεράστια ενίσχυση που διαχρονικά παρείχαν, ως ο κύριος αιμοδότης και ο τομέας που διαχρονικά άντεχε στις πιέσεις και αποτελούσε μονίμως τον σημαντικότερο βραχίονα ανάπτυξης".

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι πρώτοι επτά μήνες (Ιαν.-Ιούλ.) του 2022, με 1.676.039 τουριστικές αφίξεις κατέδειξε συνολική αύξηση της τάξης του 163% έναντι των αντίστοιχων ίδιων μηνών του 2021 (638.292 αφίξεις), ενώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 (2.181.994 αφίξεις) η μείωση είναι της τάξης του 23%.

Επίσης με βάση τα μέχρι σήμερα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, τα έσοδα των έξι πρώτων μηνών (Ιαν.-Ιούν.) του 2022, είχαν συνολική αύξηση της τάξης του 223% έναντι των αντίστοιχων μηνών του 2021. Σε απόλυτους αριθμούς το σύνολο εσόδων των

έξι αυτών μηνών (Ιαν.-Ιούν.) του 2022 ήταν €835.7 εκατ. έναντι €258.8 εκατ. των αντίστοιχων έξι ίδιων μηνών του 2021, ενώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 (€1.003.200 δις) η μείωση είναι της τάξης του 17%.

Επίσης σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας για το μήνα Ιούλιο 2022, το Ηνωμένο Βασίλειο (173.874 αφίξεις) αποτέλεσε την κυριότερη πηγή τουρισμού για το νησί μας και ακολούθησαν το Ισραήλ (38.269 αφίξεις), η Πολωνία (21.285 αφίξεις), η Γερμανία (21.280 αφίξεις), η Σουηδία (19.732 αφίξεις) και η Ελλάδα (15.450 αφίξεις). Οι αγορές οι οποίες δίνουν αισιόδοξα μηνύματα είναι της Αυστρίας, της Ελβετίας, της Γαλλίας, των Σκανδιναβικών χωρών, της Ουγγαρίας και της Ιταλίας.

Ανεξάρτητα όμως των πιο πάνω αισιόδοξων εξελίξεων και ενόψει των τεράστιων επενδύσεων που έγιναν σε αναβαθμίσεις, εκσυγχρονισμό και επεκτάσεις των ξενοδοχειακών μονάδων, θα χρειαστεί χρόνος ώστε ο τομέας να σταθεροποιήσει την υγιή απόδοσή του. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, με βάση στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας, κατά το 2021, το σύνολο των οικονομικών υποχρεώσεων των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων μόνο, στις εμπορικές τράπεζες της Κύπρου, ανέρχεται στο αστρονομικό ποσό των €2.277 δισεκατομμυρίων.

Η Κύπρος πάντα στήριζε τις ελπίδες της στον τουριστικό και ξενοδοχειακό τομέα, μια πηγή εισοδήματος που κράτησε τη χώρα στη ζωή σε κάθε δύσκολη στιγμή της πορείας της ως ανεξάρτητο κράτος - ακόμα και το 1974. Ο κυπριακός τουρισμός κατέδειξε πολλές φορές την ανθεκτικότητα και τη δυναμική του και σε πολλές άλλες κρίσεις και ήταν το όχημα πάνω στο οποίο διαχρονικά στηρίχθηκε η ανάπτυξη της οικονομίας, και ιδιαίτερα μετά την οικονομική κρίση του 2013.

Μολονότι η περίοδος που διανύουμε είναι δύσκολη, ο ΠΑΣΥΞΕ είναι αισιόδοξος ότι η τουριστική βιομηχανία θα ξεπεράσει και αυτή τη δυσκολία και θα συνεχίσει να οδηγεί την ανάπτυξη στον τόπο και τα επόμενα χρόνια.

Η παρούσα Έκθεση Πεπραγμένων του Διοικητικού Συμβουλίου, περιλαμβάνει εκτενή ανασκόπηση των δραστηριοτήτων που ανέπτυξε ο Σύνδεσμος κατά τα τελευταία δύο χρόνια καλύπτοντας και την περίοδο μέχρι τον Ιούλιο 2022. Στην αρχή της Έκθεσης παρουσιάζεται μια γενική αναφορά στις εξελίξεις της τουριστικής κίνησης και στη συνεισφορά της ξενοδοχειακής βιομηχανίας στην οικονομία του τόπου, στο τέλος δε της Έκθεσης παρατίθενται αριθμός παραρτημάτων με συναφή λεπτομερή στατιστικά στοιχεία, καθώς και πληροφορίες για τα μέλη και την οργάνωση του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Κατά την χρονική περίοδο Ιανουαρίου 2020-Ιουλίου 2022 πραγματοποιήθηκαν 28 συνεδριάσεις και τηλεδιασκέψεις, πολύωρης διάρκειας, της ολομέλειας και της Εκτελεστικής Επιτροπής του, κατά τις οποίες το Διοικητικό Συμβούλιο του ΠΑΣΥΞΕ εξέτασε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που αφορούν την ξενοδοχειακή και τουριστική βιομηχανία, καθώς και την οικονομία του τόπου γενικότερα.

Τα κυριότερα θέματα τα οποία απασχόλησαν ενδελεχώς την ολομέλεια του Συμβουλίου ήταν οι επιπτώσεις από την πανδημία Covid-19, τα μέτρα στήριξης της τουριστικής βιομηχανίας και ο χειρισμός όλων των επί μέρους προβλημάτων που προέκυψαν, ο αντίκτυπος από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία με αποτέλεσμα την απώλεια των δύο αυτών αγορών, η άμεση ενεργοποίηση, σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Τουρισμού, για επανεκκίνηση του τουριστικού τομέα ώστε με εναλλακτικούς τρόπους να μετριασθεί αυτή η απώλεια και να καταστεί η φετινή χρονιά καλύτερη από πέρυσι, καθώς και η ανάπτυξη των Σχεδίων Ενίσχυσης Εγχώριου Τουρισμού.

Από τα σοβαρότερα θέματα που απασχόλησαν το Συμβούλιο ήταν η σοβαρή έλλειψη καταρτισμένου εργατικού δυναμικού στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, που επιδεινώθηκε ένεκα της πανδημίας, καθώς και η άμεση ενεργοποίηση για παραχώρηση αδειών για εργοδότηση προσωπικού από τρίτες χώρες.

Μεταξύ των σημαντικότερων θεμάτων που απασχόλησαν επίσης τον ΠΑΣΥΞΕ, ήταν η ανάγκη περαιτέρω επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου για αντιμετώπιση της εποχικότητας, η ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού, η πολιτική "ανοικτών αιθέρων", η πλήρης φιλελευθεροποίηση των αεροπορικών πτήσεων από πληθώρα υφιστάμενων και νέων αγορών και η παράταση της παροχής πολεοδομικών κινήτρων για σκοπούς ανάκαμψης της αναπτυξιακής δραστηριότητας στην Κύπρο.

Πολύ σοβαρά απασχόλησε το Συμβούλιο η συνεχής αύξηση του πληθωρισμού, τα υψηλά τέλη ηλεκτρικού ρεύματος/ενέργειας/υδατοπρομήθειας/αποχευτικού, καθώς και το Νομοθετικό Πλαίσιο της ΕΕ "Fit for 55".

Μεγάλη ήταν η κινητοποίηση του Συμβουλίου, τον Απρίλιο 2020, που εκδήλωσε τη συμπαράσταση του Συνδέσμου, μέσω των Μελών του, αφού επέδωσε ένα σημαντικό χρηματικό ποσό στον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, για ενίσχυση των προσπαθειών της κυβέρνησης για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας.

Με στόχο την εξέταση όλου του φάσματος των σοβαρών θεμάτων που απασχολούν την ξενοδοχειακή και τουριστική βιομηχανία, ο Πρόεδρος και Αξιωματούχοι του Συμβουλίου, καθώς και ο Γενικός Διευθυντής, είχαν κύκλο συναντήσεων με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Αρχηγούς Κομμάτων, τους Υπουργούς Οικονομικών, Εργασίας & Κοιν. Ασφαλίσεων, Μεταφορών, Επικοινωνιών & Έργων, Εσωτερικών, Ενέργειας, Εμπορίου & Βιομηχανίας, τον Υφυπουργό Τουρισμού, τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού, Οικονομικών, Εργασίας & Κοιν. Ασφαλίσεων και Εσωτερικών, τους Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές και Ανώτερους Αξιωματούχους του Συνδέσμου Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου (ΑCΤΑ), του Συνδέσμου Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου (ΣΤΕΚ), του Κυπριακού Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΚΕΒΕ) και της Ομοσπονδίας Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ), καθώς και με άλλους αρμόδιους φορείς για τον τουρισμό.

Έντονη υπήρξε η δραστηριότητα που ανέπτυξε ο Σύνδεσμος στον τομέα της προβολής και της εμπορίας του ξενοδοχειακού μας προϊόντος. Μέσα στα πλαίσια των διαφόρων διεθνών τουριστικών εκθέσεων, εκπρόσωποι του Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΑΣΥΞΕ είχαν συναντήσεις με Διοργανωτές Ταξιδίων και τουριστικούς παράγοντες στην Αγγλία, καθώς και με επίσημους τουριστικούς παράγοντες από χώρες που αποτελούν υποσχόμενες πηγές τουρισμού για το νησί μας, κατά τις οποίες εξετάστηκαν τα προβλήματα και οι προοπτικές για περαιτέρω ανάπτυξη των τουριστικών μας σχέσεων με τις χώρες αυτές.

Επίσης εκπρόσωποι του ΠΑΣΥΞΕ συμμετείχαν ενεργά σε διάφορες Κυβερνητικές και άλλες Επιτροπές στις οποίες εξετάστηκαν τουριστικά, οικονομικά, εκπαιδευτικά και άλλα θέματα και κλήθηκαν ενώπιον αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών προς τις οποίες εξέφρασαν τις απόψεις του Συνδέσμου αναφορικά με διάφορα Νομοσχέδια και θέματα που τις απασχόλησαν.

Σε μια προσπάθεια ευρύτερης κατανόησης των σοβαρών προβλημάτων και προοπτικών του τουρισμού στον τόπο μας από την κοινή γνώμη, δημοσιοποιήθηκαν στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, άρθρα και συνεντεύξεις τόσο του Προέδρου του Συνδέσμου, όσο και του Γενικού Διευθυντή, καθώς και άλλων Αξιωματούχων του Κεντρικού Διοικητικού Συμβουλίου και των Επαρχιακών του Επιτροπών.

Νέα μεγάλη επιτυχία σημείωσε η διοργάνωση, σε συνεργασία με την ΙΜΗ, του 43^{ου} Ξενοδοχειακού Συνεδρίου του ΠΑΣΥΞΕ στη Λευκωσία το 2021, καθώς επίσης και η Έκθεση Προϊόντων & Υπηρεσιών που διοργανώνεται μέσα στα πλαίσια του Συνεδρίου από το Σύνδεσμο.

3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ COVID-19 ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Το 2020 τίποτα στη ζωή μας δεν θύμιζε την καθημερινή μας 'κανονικότητα'. Η πανδημία Covid-19 ανέτρεψε τη ζωή όλων μας και άφησε το αποτύπωμά της σε όλους τους κλάδους της οικονομίας στην Κύπρο και διεθνώς. Ειδικά η τουριστική βιομηχανία, που διαχρονικά λειτούργησε ως βασικός πυλώνας οικονομικής ανάπτυξης για την κυπριακή οικονομία, μέτρησε βαθιές πληγές από την πανδημία, αφού η μείωση αφίξεων και εσόδων ήταν δραματική, με αποτέλεσμα το 2020 και το πρώτο εξάμηνο του 2021 να θεωρούνται ως μη γενόμενη περίοδος για τον τουρισμό.

Από την πλευρά του Συνδέσμου καταβλήθηκαν μεγάλες προσπάθειες για επανεκκίνηση της τουριστικής βιομηχανίας, για να μην χαθεί εντελώς και το 2021. Επί τούτου είχε συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις 10 Μαρτίου 2021, στην παρουσία των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας, Μεταφορών, Υγείας και του Υφυπουργού Τουρισμού, οι οποίοι έδειξαν θετική προσέγγιση στις προτάσεις του Συνδέσμου. Ακολούθησε και κύκλος συναντήσεων με τους Αρχηγούς όλων των Κομμάτων, καθώς και κατ' ιδίαν συναντήσεις με Υπουργούς, τον Υπατο Αρμοστή του Ηνωμένου Βασιλείου και τους Πρέσβεις του Ισραήλ και της Αιγύπτου.

Η μάχη όμως με την πανδημία ήταν άνιση, ενώ η κατηγοριοποίηση των χωρών και ειδικά η κατάταξη χωρών στην Κατηγορία Γ λειτούργησε ανασταλτικά στην προσπάθεια να καλύψουμε έστω και μερικώς τις απώλειες. Όπως αποδεικνύουν και οι αριθμοί, δυστυχώς, τα πράγματα για τον τουρισμό εξελίχθηκαν με βάση το χειρότερο σενάριο αφού κατέγραψε αν όχι το υψηλότερο, ένα από τα υψηλότερα ποσοστά μείωσης των αφίξεων.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2020, η μείωση στις αφίξεις σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019 μειώθηκαν κατά 84%, ενώ σε ό,τι αφορά τα έσοδα, για την ίδια περίοδο, η μείωση ήταν της τάξης του 85.4%.

Με βάση επίσης τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας και παρά τη βελτίωση κατά το 2^ο εξάμηνο του 2021, οι συνολικές αφίξεις της περιόδου Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2021, κατέγραψαν μείωση της τάξης του 51% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019, ενώ σε ό,τι αφορά τα έσοδα, για την ίδια περίοδο 2021/2019, η μείωση ήταν της τάξης του 44%.

Ο τουρισμός ήταν η πλέον βαριά πληγείσα βιομηχανία κατά την πανδημία. Σε αυτήν τη δύσκολη περίοδο που βιώσαμε όλοι, ο Σύνδεσμος επικέντρωσε όλη την ενέργεια και την προσοχή του στη

στήριξη των εργαζομένων στην τουριστική βιομηχανία, αλλά και στην ενίσχυση των προσπαθειών του Κράτους για διαχείριση της πανδημίας. Συνοπτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

- Ο Σύνδεσμος συγκέντρωσε από τα μέλη του και κατέθεσε το ποσό των €100.000 στο Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, για ενίσχυση των προσπαθειών της κυβέρνησης για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας.
- Συνομολόγησε συμφωνία με το Υπουργείο Υγείας και το Υφυπουργείο Τουρισμού ώστε ξενοδοχειακές μονάδες να λειτουργήσουν ως κέντρα καραντίνας για επαναπατρισθέντες μόνιμους κατοίκους.
- Μέλη του Συνδέσμου ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της κυβέρνησης για φιλοξενία ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού στα ξενοδοχεία τους, για προστασία των οικογενειών τους, αλλά και της κοινότητας.
- Ο Σύνδεσμος υπέβαλε υπομνήματα και προτάσεις που οδήγησαν στη λήψη συγκεκριμένων πολιτικών αποφάσεων και μέτρων για τη στήριξη της τουριστικής και ξενοδοχειακής βιομηχανίας από το κράτος. Είναι αξιοσημείωτο εδώ να γίνει μια ειδική μνεία στην αείμνηστη Υπουργό Εργασίας Ζ. Αιμιλιανίδου, καθώς και στον Υπουργό Οικονομικών και τον Υφυπουργό Τουρισμού για τη συνεργασία και την εποικοδομητική στάση που τήρησαν προς την κατεύθυνση της στήριξης της ξενοδοχειακής βιομηχανίας σε αυτήν την πολύ δύσκολη περίοδο.
- Εγκαινίασε διάλογο με την Κεντρική Τράπεζα και τις Εμπορικές Τράπεζες για την προώθηση μέτρων που θα ανακουφίσουν τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό τομέα.
- Είχε πρωταγωνιστικό ρόλο στην προσπάθεια άρσης των περιοριστικών μέτρων στα αεροδρόμια και για την επαναλειτουργία των ξενοδοχείων.
- Προχώρησε σε διάβημα προς την Επιτροπή Υγείας & Ασφάλειας των Τροφίμων της ΕΕ, κα Στ. Κυριακίδου, με στόχο να δοθεί εύκολη πρόσβαση στους Ευρωπαίους πολίτες σε covid-19 test με στόχο να μπορούν να ταξιδεύουν πιο εύκολα.
- Σε όλη τη διάρκεια της κρίσης ο Σύνδεσμος είχε ανοικτή γραμμή επικοινωνίας με τα μέλη του για την εφαρμογή των πρωτοκόλλων ή για τη διαχείριση ύποπτων κρουσμάτων κορωνοϊού με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας, των εργαζομένων στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, αλλά και της φήμης των Μελών του. Από την έναρξη της πανδημίας μέχρι και τον Ιούλιο του 2022, απέστειλε 394 ηλεκτρονικές εγκυκλίους που αφορούσαν όλο το φάσμα της πανδημίας.

Η συμβολή του ΠΑΣΥΞΕ προς την κοινωνία και τα Μέλη του κατά την περίοδο της πανδημίας και η ανάδειξη της σημασίας ύπαρξης του, διαφαίνεται στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι**.

Μέσα στα πλαίσια της συμμετοχής του ΠΑΣΥΞΕ στην 83^η Γενική Συνέλευση της HOTREC - που είναι ο Πανευρωπαϊκός Οργανισμός των Ξενοδόχων και της Φιλοξενίας - που έγινε στις 2-3 Δεκεμβρίου 2021 στη Λυών της Γαλλίας, επισημάνθηκε ότι οι επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου εξακολουθούν να είναι οι πρώτες και οι πιο έντονα πληγείσες και παρά την πλήρη αφοσίωση της HOTREC στους μακροπρόθεσμους στόχους της βιωσιμότητας, του ψηφιακού μετασχηματισμού και της διατήρησης του εργατικού δυναμικού, εντούτοις υπογραμμίστηκε ότι για την επίτευξη αυτών των στόχων, πρέπει πρώτα και κύρια να διασφαλίσουμε την επιβίωση του κλάδου. Τονίστηκε επίσης ότι είναι ζωτικής σημασίας ο περαιτέρω συντονισμός των μέτρων και των προσπάθειών κατά του Covid-19 σε επίπεδο ΕΕ, με πλήρη δέσμευση και στήριξη όλων των κρατών-μελών της ΕΕ.

Ο ΠΑΣΥΞΕ, ακολούθως, επικεντρώθηκε στις προσπάθειες στο να δημιουργηθούν το 2022 οι συνθήκες για μια τουριστική περίοδο καλύτερη από την περυσινή και να επαναλειτουργήσει ομαλά η ξενοδοχειακή και τουριστική βιομηχανία ευρύτερα. Επίσης συμμετείχε σε αριθμό τηλεδιασκέψεων της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων του Υφυπουργείου Τουρισμού που συγκαλείτο σε τακτά χρονικά διαστήματα για ανασκόπηση της όλης κατάστασης στον τουρισμό λόγω του κορωνοϊού.

4. ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ, ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Μετά την μερική ανάκαμψη των αφίξεων κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2021, ο Σύνδεσμος προσέβλεπε με αισιοδοξία ότι το 2022 θα ήταν μία μεταβατική χρονιά, μία χρονιά-γέφυρα που θα μας οδηγούσε στην ανάκαμψη του τουρισμού τα επόμενα χρόνια.

Δυστυχώς το σοκ από την πανδημία, διαδέχτηκε ο αντίκτυπος από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022 και οι κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας, μεταξύ των οποίων και το κλείσιμο του Ευρωπαϊκού εναέριου χώρου για ρωσικά αεροσκάφη, γεγονός που επηρέασε και τη χώρα μας, σε διάφορους τομείς της οικονομίας και κατ' επέκταση και στον ευαίσθητο τομέα της τουριστικής μας βιομηχανίας.

Οι επιπτώσεις από τον πόλεμο στην Ουκρανία έχουν ήδη επιφέρει κραδασμούς στον τουρισμό. Η Ρωσική αγορά είναι η δεύτερη χώρα σε αφίξεις τουριστών στην Κύπρο, αναφέροντας ενδεικτικά ότι, προ πανδημίας, το 2019 δεχθήκαμε σχεδόν 800.000 Ρώσους τουρίστες.

Σύμφωνα με τον Ρωσικό Σύνδεσμο Τουριστικών Πρακτόρων, η Κύπρος το 2021 ήταν ο τρίτος δημοφιλέστερος τουριστικός προορισμός για τους Ρώσους μετά την Τουρκία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Η Ουκρανία αποτελούσε επίσης μια πολύ υποσχόμενη αγορά και προ πανδημίας βρισκόταν στην πρώτη πεντάδα της τουριστικής αγοράς της Κύπρου, με το 2019 να έχουμε πέραν των 95.000 αφίξεων. Αμφότερες οι αφίξεις από τη Ρωσία και την Ουκρανία αποτελούσαν το 2021, πέραν του 20% του συνολικού τουρισμού της Κύπρου, ενώ είναι αξιοσημείωτο ότι η κατά κεφαλήν δαπάνη τους είναι από τις πιο υψηλές σε σύγκριση με τους υπόλοιπους τουρίστες.

Η δυναμική και οι θετικές προοπτικές που υπήρχαν για το 2022 από τις δύο αυτές αγορές, έχουν αποδυναμωθεί και τουλάχιστον στο σύντομο μέλλον, δεν αναμένεται ροή τουριστών. Οι παράγοντες που επικεντρώνεται ο Σύνδεσμος για το πως θα εξελιχθεί η φετινή χρονιά και ενδεχομένως και το 2023, είναι αστάθμητοι και έχουν ως ακολούθως:

- » Η χρονική διάρκεια του πολέμου, οι συνολικές κυρώσεις και κυρίως η απαγόρευση των πτήσεων από τη Ρωσία στην ΕΕ.
- » Η ισοτιμία του ρουβλιού εξελίσσεται ως το μεγαλύτερο πρόβλημα για τους Ρώσους τουρίστες.
- » Το μέγεθος του πλήγματος από την απώλεια των Ρώσων τουριστών είναι μεγάλο και αδύνατο να καλυφθεί από άλλες αγορές βραχυπρόθεσμα.
- » Η αύξηση του ενεργειακού κόστους και του πληθωρισμού στην ΕΕ αναμφίβολα επηρεάζει δραματικά την αγοραστική δύναμη των Ευρωπαίων τουριστών που σκόπευαν να κάνουν φέτος διακοπές, αλλά και επιβαρύνει τα κόστη λειτουργίας της τουριστικής βιομηχανίας.

Ο ΠΑΣΥΞΕ αναλύει με ψυχραιμία όλα τα δεδομένα για εξεύρεση εναλλακτικών τρόπων για να μετριασθεί αυτή η απώλεια αν δεν αποκλιμακωθεί η κατάσταση. Επί τούτου ο Σύνδεσμος στηρίζει τις θέσεις και δράσεις του Υφυπουργείου Τουρισμού όπως:

- Η στροφή σε άλλες υποσχόμενες αγορές όπως το Ισραήλ, η Γερμανία, η Αυστρία, η Πολωνία, η Ελβετία, η Γαλλία, η Ιταλία, η Σουηδία και η Ουγγαρία, οι οποίες έχουν καλή αεροπορική συνδεσιμότητα με την Κύπρο.
- Η ενίσχυση της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου που είναι η πρώτη σε αφίξεις τουριστών στην Κύπρο.
- Η αύξηση των κονδυλίων διαφήμισης και προβολής, καθώς και η επιχορήγηση και παροχή κινήτρων για νέες πτήσεις.

Παρά τα εμπόδια που δημιούργησε και συνεχίζει να δημιουργεί η παρούσα συγκυρία, ο ΠΑΣΥΞΕ δεν χάνει τον προσανατολισμό του και παραμένει επικεντρωμένος στην επίτευξη των μεγάλων στόχων που έχουν τεθεί. Η υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για τον τουρισμό με ορίζοντα το 2030 συνεχίζει να καθοδηγεί κάθε πτυχή των ενεργειών του. Ειδικά τώρα επείγει περισσότερο από ποτέ άλλοτε η επιτάχυνση των προσπαθειών για να αναβαθμίσουμε το τουριστικό προϊόν που προσφέρουμε και να επανατοποθετήσουμε το τουριστικό μοντέλο της χώρας σε μία πιο στέρεα βάση, με στόχο την αύξηση των αφίξεων και την προσέλκυση πιο ποιοτικού τουρισμού, υψηλών εισοδημάτων.

Η Κύπρος πάντα στήριζε τις ελπίδες της στον τουριστικό και ξενοδοχειακό τομέα, μια πηγή εισοδήματος που κράτησε τη χώρα στη ζωή σε κάθε δύσκολη στιγμή της πορείας της ως ανεξάρτητο κράτος - ακόμα και το 1974. Ο κυπριακός τουρισμός κατέδειξε πολλές φορές την ανθεκτικότητα και τη δυναμική του και σε πολλές άλλες κρίσεις και ήταν το όχημα πάνω στο οποίο διαχρονικά στηρίχθηκε η ανάπτυξη της οικονομίας, και ιδιαίτερα μετά την οικονομική κρίση του 2013.

Με θέμα τα προβλήματα και τις προοπτικές του τουρισμού λόγω των εξελίξεων στην Ουκρανία και τη Ρωσία, πραγματοποιήθηκαν δύο συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού στις 15 Μαρτίου 2022 και στις 17 Μαΐου 2022, στις οποίες συμμετείχε και ο ΠΑΣΥΞΕ, μαζί με άλλους φορείς, όπου ενημέρωσε για την όλη κατάσταση και έθεσε τους προβληματισμούς και τις εισηγήσεις του.

Για το ίδιο θέμα πραγματοποιήθηκε και τηλεδιάσκεψη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και του Υπουργείου Οικονομικών στις 22 Μαρτίου 2022, όπου επίσης συμμετείχε ο ΠΑΣΥΞΕ μαζί με άλλους επαγγελματικούς Συνδέσμους και Οργανισμούς.

5. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

5.1. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

5.1.1. Διεθνής Τουριστική Κίνηση

Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, ο αριθμός τουριστικών αφίξεων διεθνώς για το 2021 κατέγραψε αύξηση της τάξης του 6% φθάνοντας τα 429 εκατομμύρια σε σύγκριση με τα μόλις 406 εκατομμύρια του 2020 (η χειρότερη χρονιά στην ιστορία του παγκόσμιου τουρισμού) αφού κατέγραψε μείωση της τάξης του 72% σε σύγκριση με το 1.465 δις του 2019 (+4% το 2019/18), το

1.407 δις του 2018 (+6% το 2018/17), το 1.329 δις του 2017 (+7% το 2017/16), το 1.239 δις του 2016 (+4% το 2016/15), το 1.196 δις του 2015 (+4.5% το 2015/14), το 1.137 δις του 2014 (+4% το 2014/13), το 1.088 δις του 2013 (+4.6% το 2013/12), το 1,040 δις του 2012 (+4.6% το 2012/11), τα 994 εκατομμύρια του 2011 (+4.6% το 2011/10), τα 951 εκατομμύρια του 2010 (+8% το 2010/09) και τα 877 εκατομμύρια του 2009 που ήταν χρονιά κατά την οποία υπέστη τη 2^η μεγαλύτερη ετήσια μείωση στις διεθνείς τουριστικές αφίξεις (-4% το 2009/08), σε σύγκριση με τα 913 εκατομμύρια του 2008 (+2% το 2008/07), με τα 894 εκατομμύρια του 2007 (+5% το 2007/06), τα 846 εκατομμύρια του 2006 (+5% το 2006/05), τα 809 εκατομμύρια του 2005 (+5% το 2005/04) και με τα 766 εκατομμύρια του 2004 (που ήταν χρονιά θεαματικής αύξησης ύψους 10% έναντι του 2003 και ρεκόρ σε ποσοστό αύξησης από το 1980) (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ**). Οι προβλέψεις των τουριστικών αφίξεων για την περίοδο μέχρι το 2030 διαφαίνονται στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ**.

Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (Ιούλιος 2022) του ίδιου Οργανισμού, τα έσοδα από τον τουρισμό παγκοσμίως μειώθηκαν κατά 61% (€521 δις) το 2021 σε σύγκριση με τα 1.325 τρισεκατομμύρια το 2019 (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV**).

5.1.2. Τουριστική Κίνηση στην Κύπρο

Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, το 2019 ο αριθμός των τουριστών πολυήμερης διαμονής αυξήθηκε κατά 1% και έφθασε τα 3.976 εκατομμύρια σε σύγκριση με τα 3.938 το 2018.

Παρά το γεγονός ότι το 2019 δεν ακολούθησε την έντονα ανοδική τάση των τριών προηγούμενων χρόνων, υπήρξε μια πολύ σημαντική χρονιά αφού οι αφίξεις του κατάφεραν να προσεγγίσουν, για πρώτη φορά, τα 4 εκατομμύρια, μέσα σε ένα σαφώς πιο δύσκολο και ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Συναφώς, το 2019 καθίσταται ο νέος πήχης για την τουριστική μας βιομηχανία, αφού ξεπέρασε αισθητά την άλλοτε χρονιά ορόσημο, που ήταν το 2001 (2.696 εκατομμύρια). Το ποσοστό αύξησης του 2019 σε σχέση με το 2001 είναι της τάξης του 47%, ευελπιστώντας στην επίτευξη αντίστοιχου ρεκόρ τουριστικών αφίξεων κατά τα επόμενα χρόνια.

Το 2020 λόγω πανδημίας θεωρείται ως μη γενόμενο έτος για τον τουρισμό ένεκα της δραματικής μείωσης τουριστικών αφίξεων που με μόλις 631.609 αφίξεις, ήταν της τάξης του -84% σε σύγκριση με το 2019.

Μετά τη βελτίωση κατά το 2^ο εξάμηνο, το 2021 ο αριθμός των τουριστών πολυήμερης διαμονής αυξήθηκε κατά 206% και έφθασε το 1.936 εκατομμύριο σε σύγκριση με τις 631.609 αφίξεις το 2020. Σε σύγκριση όμως με το 2019, η μείωση των αφίξεων το 2021 ήταν της τάξης του 51%.

Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από την Έρευνα Ταξιδιωτών που διεξάγεται πάνω σε συστηματική βάση από τη Στατιστική Υπηρεσία.

Όσον αφορά τις τουριστικές αφίξεις κατά χώρα συνήθους διαμονής, αυτές καταγράφονται στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V**.

5.1.3. Έσοδα από τον Τουρισμό

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας για τη Δαπάνη των Περιηγητών που διεξάγεται πάνω σε συστηματική βάση από τη Στατιστική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, τα έσοδα σε ξένο συνάλλαγμα από τον τουρισμό το 2019 (€2.683 δις) μειώθηκαν κατά 1% σε σύγκριση με το 2018 (€2.710 δις).

Λόγω πανδημίας, το 2020 κατέγραψε εξίσου δραματική μείωση και στα έσοδα από τον τουρισμό που ήταν της τάξης του 85% (€392 εκατομμύρια) σε σύγκριση με το 2019 (€2.683 δις).

Το 2021, μετά τη βελτίωση κατά το 2^ο εξάμηνο, τα έσοδα από τον τουρισμό αυξήθηκαν κατά 286% (€1.513 δις) σε σύγκριση με το 2020. Σε σύγκριση όμως με το 2019, η μείωση των εσόδων από τον τουρισμό το 2021 ήταν της τάξης του 44%.

Συναφώς, το 2018 με τις επιδόσεις του στα έσοδα (€2.710 δις), εξακολουθεί να παραμένει ο νέος πήχης για την τουριστική μας βιομηχανία, αφού ξεπέρασε αισθητά την άλλοτε χρονιά ορόσημο, που ήταν το 2001 (€2.172 δις).

Σημαντική παράμετρο, σε σχέση με τα έσοδα, η οποία αναδεικνύει το πολλαπλασιαστικό όφελος του τουριστικού τομέα για την Κυπριακή οικονομία στο σύνολό της, αποτελεί το γεγονός ότι 50% περίπου των εσόδων από τον τουρισμό κατανέμονται σε όλο το φάσμα της οικονομίας, πέραν δηλαδή του χώρου διαμονής - στη γεωργία, τη μεταποίηση,

το εμπόριο, τις υπηρεσίες. Ένα άλλο σημαντικό μέρος των εσόδων καταλήγει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στα κρατικά ταμεία, ως φορολογίες, εισφορές, τέλη κ.α., αλλά και στο τραπεζικό σύστημα για αποπληρωμή δανειακών υποχρεώσεων.

5.1.4. Συνεισφορά στο Α.Ε.Π.

Σύμφωνα με τις προκαταρκτικές εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας, η συνεισφορά του ξενοδοχειακού και επισιτιστικού τομέα στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.) για το έτος 2021 ήταν 5.3%, για το 2020 ήταν 4.1% και για το 2019 ήταν 7.1%. Το ολικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε τρέχουσες τιμές αγοράς υπολογίζεται για το έτος 2021 στα €23.4 δισεκατομμύρια, για το 2020 στα €21.6 δισεκατομμύρια και για το 2019 στα €23 δισεκατομμύρια, δηλαδή το 2021 σημειώθηκε αύξηση 8.4% σε σύγκριση με το 2020.

5.1.5. Ανταγωνιστικότητα της Κύπρου σαν Τουριστικός Προορισμός

Παρά τις επιδόσεις ρεκόρ που κατέγραψε η Κύπρος τις χρονιές 2019 και 2018 σε αφίξεις και έσοδα - έστω και σε ηπιότερους ρυθμούς αύξησης σε σχέση με το 2017 και 2016 - εντούτοις οι προκλήσεις από την πανδημία και τον πόλεμο στην Ουκρανία, συγκράτησαν την ανοδική τάση του τουρισμού μας και επιβράδυναν την τροχιά ανάκαμψης του, που, εκτός απροόπτου, τοποθετείται για μετά το 2024.

Συγκεκριμένα, οι σημαντικότερες προκλήσεις ενώπιον των οποίων βρίσκεται η τουριστική μας βιομηχανία είναι:

- » Η αβεβαιότητα, η αστάθεια και το δύσκολο οικονομικό περιβάλλον που προκαλούν, σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, οι εξελίξεις από τον πόλεμο στην Ουκρανία.
- » Οι σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις που προκαλεί η ενεργειακή κρίση παγκόσμια, επιδεινώνοντας τις ήδη υψηλές τιμές του πετρελαίου και τον συνολικό πληθωρισμό και διακόπτοντας τις διεθνείς αλυσίδες εφοδιασμού, γεγονός που οδηγεί σε υψηλότερο κόστος μεταφοράς και διαμονής για τον τουριστικό τομέα.
- » Η εξασθένηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της στερλίνας έναντι του ευρώ ένεκα της εξόδου της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεδομένου ότι αποτελεί μια ισχυρή αγορά άντλησης επισκεπτών για τον κυπριακό τουρισμό.

» Οι έντονες προσπάθειες της Τουρκίας, της Αιγύπτου και άλλων προορισμών της περιοχής να καταστούν ξανά ανταγωνιστικοί στον τομέα του τουρισμού. Αξίζει να αναφερθεί, ότι η υποτίμηση της τούρκικης λίρας έχει ενισχύσει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα του τουρκικού τουριστικού προϊόντος.

Σημειώνεται ότι η Τουρκία περιλαμβάνεται πλέον μεταξύ των ελάχιστων χωρών που εκτελούν πτήσεις από και προς τη Ρωσία, μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία, αφού αποτελεί από τους κορυφαίους διεθνείς προορισμούς διακοπών για τη ρωσική αγορά. Η ισχυρή ζήτηση διακοπών αφορά κυρίως την Αττάλεια αλλά και τα τουρκικά παράλια. Σύμφωνα με τελευταία στοιχεία, κατά τους πρώτους έξι μήνες του 2022, μόνο η Αττάλεια υποδέχθηκε 4,3 εκατομμύρια διεθνείς παραθεριστές, με πρώτη αγορά τη Γερμανική που ξεπέρασε τις προ πανδημίας αφίξεις. Παρά τις επιπτώσεις από τον πόλεμο στην Ουκρανία, ακολουθούν η Ρωσική αγορά (έστω και με μειωμένο αριθμό), η Μεγάλη Βρετανία, η Πολωνία, η Ολλανδία, καθώς και άλλες σημαντικά αγορές. Και τούτο, παρά τον πληθωρισμό ρεκόρ που έχει, η Τουρκία προσφέρει πολύ χαμηλές και ανταγωνιστικές τιμές και αποτελεί τη φθηνότερη επιλογή για διακοπές φέτος στη Μεσόγειο,

Ο ανταγωνισμός ήταν και συνεχίζει να είναι εντονότερος, με τους Διοργανωτές Ταξιδίων να ασκούν πιέσεις στους ξενοδόχους ώστε να κρατήσουν χαμηλά τις τιμές τους, με αποτέλεσμα και το 2022, οι τιμές των ξενοδοχείων να διατηρούνται σε ανταγωνιστικά και όχι τόσο αμειπτικά επίπεδα.

Σύμφωνα με πρόσφατη ανάλυση της Mabrian (πάροχος ανάλυσης δεδομένων και πληροφοριών για τον τουρισμό σε παγκόσμιο επίπεδο) η Κύπρος είναι η μόνη χώρα που παρουσιάζει μείωση των τιμών της στα ξενοδοχεία 3, 4 και 5 αστέρων, με την Ελλάδα να εμφανίζει τις υψηλότερες τιμές στα ξενοδοχεία 3 και 4 αστέρων και την Κροατία τις πιο ακριβές τιμές στα ξενοδοχεία 5 αστέρων.

Σε σχέση όμως με την τιμή πακέτου, η Κύπρος εξακολουθεί να είναι ακριβός προορισμός στη Μεσόγειο που οφείλεται κυρίως στο ψηλότερο αεροπορικό κόστος λόγω του ότι η Κύπρος βρίσκεται στο μακρύτερο σημείο από τη δυτική Ευρώπη.

Μετά την τραγική χρονιά 2013 για τον τόπο μας λόγω των γεγονότων της τραπεζικής κρίσης και της αρνητικής εικόνας που εξέπεμπε η χώρα μας στο εξωτερικό, η άμεση κινητοποίηση και αντίδραση της Κυβέρνησης σε συνεργασία και συμβολή της ξενοδοχειακής βιομηχανίας, έχουν επιτευχθεί τα πολύ θετικά αποτελέσματα της πενταετίας 2015/16/17/18/19. Η ανοδική πορεία ανακόπηκε λόγω της πανδημίας τα έτη 2020/21, ενώ το 2022, λόγω του πολέμου στην Ουκρανία και της απώλειας της Ρωσικής αγοράς που είναι η 2^η πιο σημαντική αγορά της Κύπρου, αναμένεται, υπό τις περιστάσεις να εξελιχθεί σε μια καλή χρονιά, χωρίς όμως να παραλείψουμε και τυχόν απρόοπτους εξωγενείς παράγοντες.

Η στενή συνεργασία και συντονισμένη προσπάθεια του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, τα κίνητρα και σχέδια που προώθησε το κράτος μετά το 2013, η φιλελευθεροποίηση των πτήσεων τόσο από υφιστάμενες όσο και από νέες αγορές, τα οποία αξίωνε ο ΠΑΣΥΞΕ εδώ και δεκαετίες, συνέβαλαν τα μέγιστα στις επιδόσεις των τελευταίων - προ πανδημίας - χρόνων και έδωσαν την αναγκαία ώθηση στη βιομηχανία που είχε ως αποτέλεσμα να πραγματοποιηθούν επενδύσεις πέραν των €500 εκατ. για αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό της ξενοδοχειακής μας βιομηχανίας.

Ταυτόχρονα όμως θα πρέπει να μας προβληματίσει ότι η Κύπρος - που θεωρείται από τους κυριότερους προορισμούς ήλιου και θάλασσας στην περιοχή - εντούτοις - κατά τις προ πανδημίας χρονιές - η πορεία των εσόδων ήταν μειωμένη σε σύγκριση με την αντίστοιχη των αφίξεων, καταδεικνύοντας ότι ακόμα δεν έχουμε αποκτήσει την ανταγωνιστικότητα που χρειάζεται το προϊόν μας. Χαμηλώνουμε ή/και συγκρατούμε τις τιμές για να βοηθήσουμε, αλλά ταυτόχρονα αυτό αποβαίνει σε βάρος της επικερδότητας.

Ενόψει όλων των πιο πάνω, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου σε δηλώσεις του επεσήμανε ότι: "Το 2022 χαρακτηρίζεται ως χρονιά-γέφυρα που θα μας οδηγήσει στην ανάκαμψη του τουρισμού τα επόμενα χρόνια. Σήμερα, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, μέσα σε ένα έντονα ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, καλούμαστε να επενδύσουμε περισσότερο στην ποιότητα των υπηρεσιών μας, προσμετρώντας το γεγονός ότι ο σύγχρονος επισκέπτης αντιμετωπίζει πλέον τις διακοπές ως ολιστική εμπειρία και συνυπολογίζει όλες τις εμπειρίες και εντυπώσεις που προσλαμβάνει από τον χώρο

που επισκέπτεται. Το επίπεδο των υπηρεσιών και της εξυπηρέτησης, αλλά και την ποιότητα του καταλύματος που θα μείνει, της ταβέρνας ή του χώρου διασκέδασης που θα επισκεφθεί".

Παραστατικά, η διακύμανση των αφίξεων για την Κύπρο και τους κύριους ανταγωνιστικούς της προορισμούς (Year to Date, 2021 και 2020), σκιαγραφείται στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI**, με βάση τα επίσημα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού.

Επισημαίνεται ότι στην Έκθεση του 2021 του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ (World Economic Forum), η Κύπρος, από σύνολο 117 χωρών, καταλαμβάνει την 31^η θέση στο Δείκτη Ανάπτυξης Ταξιδιών και Τουρισμού που αξιολογεί τους παράγοντες που συμβάλλουν στη βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη του τομέα ταξιδιών και τουρισμού. Επίσης η χώρα μας έχει την καλύτερη επίδοση στην κατηγορία ταξιδιωτική και τουριστική πολιτική και ευνοϊκές συνθήκες αφού καταλαμβάνει τη 10^η θέση.

5.2. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

5.2.1. Προσφορά Κλινών και Απασχόληση στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία

Πιο κάτω δίνεται αναλυτικά η όλη κατάσταση αναφορικά με τις πληρότητες και τη δυναμικότητα της ξενοδοχειακής βιομηχανίας, την απασχόληση και τις τιμές των ξενοδοχείων.

5.2.2. Πληρότητες

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υφυπουργείου Τουρισμού, η ακαθάριστη ετήσια πληρότητα στην ξενοδοχειακή βιομηχανία για το 2021 μειώθηκε στο 29.4% επί του συνόλου των κλινών σε σχέση με 54% το 2019. Επίσης σύμφωνα με τα στοιχεία του Υφυπουργείου Τουρισμού, το 2021 η Κύπρος είχε 9.741,619 συνολικές διανυκτερεύσεις, ντόπιων και ξένων, στα ξενοδοχεία της, έναντι 17.573.684 διανυκτερεύσεις το 2019.

Από τους κύριους λόγους για τις χαμηλές ετήσιες πληρότητες των ξενοδοχειακών μονάδων, είναι το έντονο πλέον φαινόμενο πολλοί τουρίστες να μη διαμένουν σε νόμιμα τουριστικά καταλύματα, ενώ υπάρχει και πληθώρα τουριστικών επαύλεων, ως δεύτερης κατοικίας πολλών Ευρωπαίων, κάτι στο οποίο δεν μπορούμε να σταθούμε εμπόδιο μια και πρόκειται για μια νέα μορφή τουρισμού που

αναπτύσσεται σε όλη την Ευρώπη και τη Μεσόγειο. Το δυσάρεστο όμως είναι ότι οι επαύλεις αυτές τυγχάνουν εμπορικής εκμετάλλευσης/ενοικίασης από τους ίδιους τους ιδιοκτήτες σε συμπατριώτες τους, την επικαρπία των οποίων επωφελούνται στη χώρα τους με αποτέλεσμα την απώλεια των συναφών εσόδων/εισροών για την Κυπριακή οικονομία.

Βάση επίσημων στοιχείων του Κράτους, πέραν του 30% των αφικνούμενων τουριστών, δηλαδή περίπου 1 στους 3 τουρίστες, δεν διαμένει σε αδειούχα τουριστικά καταλύματα, αλλά σε μη αδειούχα καταλύματα/Airbnb, που λαμβάνει ολόένα και πιο ανησυχητικές διαστάσεις.

Ανησυχητική είναι επίσης η αυξητική τάση που παρουσιάζεται στο μερίδιο των αφίξεων στα νόμιμα Αεροδρόμια μας, που μεταβαίνει στις κατεχόμενες περιοχές, με αποτέλεσμα την απώλεια διαμονών και εσόδων από τις ελεύθερες περιοχές μας, κάτι το οποίο το Κράτος θα πρέπει να διερευνήσει και μελετήσει περαιτέρω.

5.2.3. Δυναμικότητα Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας

Στις 31/12/2021 λειτουργούσαν στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου 806 αδειούχες από το Υφυπουργείο Τουρισμού μονάδες από τις οποίες 245 ήταν ξενοδοχεία 1-5 αστέρων, 228 Οργανωμένα διαμερίσματα Α, Β, Γ κατηγορίας και άνευ τάξης, 17 Τουριστικά Χωριά, 191 Παραδοσιακές Οικοδομές, 7 Ξενοδοχεία άνευ αστέρων, 1 Ξενώνας, 114 Τουριστικές Επαύλεις και 3 Τουριστικές Κατασκηνώσεις.

Η δυναμικότητα της ξενοδοχειακής βιομηχανίας σε αριθμό κλινών το 2021 ανήλθε σε 88.444 σε σύγκριση με 90.435 κλίνες που λειτουργούσαν κατά το 2019, σημειώνοντας μείωση κατά 1.991 κλίνες (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII**).

Πιο αναλυτικά, κατά τη διάρκεια του 2021 λειτουργούσαν 245 ξενοδοχεία 5*-1* δυναμικότητας 58.489 κλινών (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII**):

30 ξενοδοχεία	5 αστέρων	14.412 κλίνες
69 "	4 "	25.197 κλίνες
73 "	3 "	13.473 κλίνες
48 "	2 "	4.310 κλίνες
25 "	1 "	1.097 κλίνες

Το 2021 βρίσκονταν επίσης σε λειτουργία 228 μονάδες οργανωμένων διαμερισμάτων Α, Β, Γ κατηγορίας και άνευ τάξης δυναμικότητας 19.832 κλινών, καθώς και 17

τουριστικά χωριά Α και Β κατηγορίας δυναμικότητας 5.738 κλινών. Πιο αναλυτικά λειτουργούσαν (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ**):

47 μονάδες	A κατηγορίας	8.074 κλίνες
81	" B "	6.658 κλίνες
20	" Γ "	1.248 κλίνες
80	" άνευ τάξης	3.852 κλίνες
17 Τουριστικά Χωριά Α & Β κατηγ.		5.738 κλίνες

Επιπρόσθετα λειτουργούσαν 191 παραδοσιακές οικοδομές (με 1.678 κλίνες), 7 ξενοδοχεία άνευ αστέρων (με 280 κλίνες), 1 ξενώνας (με 21 κλίνες), 114 τουριστικές επαύλεις (με 1.178 κλίνες), και 3 τουριστικές κατασκηνώσεις (με 1.228 κλίνες), συνολικής δυναμικότητας 4.385 κλινών (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Χ**).

5.2.4. Απασχόληση

Με βάση τις προκαταρκτικές εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας, το ανθρώπινο δυναμικό (αριθμός εργαζομένων) που απασχολήθηκε στην ξενοδοχειακή και επισιτιστική βιομηχανία το 2021, έφθασε στις 46.541, ενώ το 2020 ήταν στις 44.904 και το 2019 ήταν στις 49.680.

Το σύνολο του απασχολούμενου πληθυσμού (αριθμός εργαζομένων) της Κύπρου κατά το 2021 έφθασε, στις 398.816 σε σχέση με 393.949 το 2020 και 396.133 το 2019.

5.2.5. Τιμές Ξενοδοχείων, Πολιτική Τιμών και Οικονομικές Υποχρεώσεις στο Τραπεζικό Σύστημα

Ένεκα της δυναμικής ανάκαμψης ανταγωνιστικών μας προορισμών το 2019/18 και των εντεινόμενων ανταγωνιστικών πιέσεων, οι ξενοδοχειακές μας τιμές παρέμειναν καθηλωμένες σε συγκριτικά χαμηλά επίπεδα.

Σημειώνεται ότι ανταγωνιστικές μας αγορές όπως η Τουρκία, η Αίγυπτος και η Τυνησία, λόγω της δραστηκής μείωσης του τουρισμού τους ένεκα των τρομοκρατικών επιθέσεων του 2016, είχαν στο μεταξύ ανακάμψει δυναμικά προσφέροντας πολύ χαμηλές και ανταγωνιστικές τιμές στις αγορές της Ευρωζώνης, αλλά και αυτής του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και της Ρωσίας, καθώς επίσης και ενισχυμένες επιδοτήσεις στους Διοργανωτές Ταξιδιών. Ως αποτέλεσμα τούτου οι Διοργανωτές Ταξιδιών ασκούσαν πιέσεις στους Κύπριους ξενοδόχους και στον Κυπριακό τουρισμό, επιδιώκοντας εκπτώσεις, έχοντας ως επιχείρημα την επιθετική πολιτική των γειτονικών προορισμών.

Βάση στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας, κατά το 2021, οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις όφειλαν στις εμπορικές τράπεζες της Κύπρου, το αστρονομικό ποσό των €2.277 δισεκατομμυρίων, με αποτέλεσμα τον εξανεμισμό της επικερδότητας αρκετών μονάδων.

Τούτο καταδεικνύει ότι η ξενοδοχειακή βιομηχανία στην ουσία επιχորηγεί την οικονομική ανάπτυξη του τόπου, σε βάρος της δικής της υγιούς απόδοσης.

Παρά ταύτα και ενόψει της θεαματικής ανάκαμψης των τελευταίων - προ πανδημίας - τριών περίπου χρόνων και των θετικών προοπτικών για τη μελλοντική πορεία του τουρισμού, παρατηρήθηκε αυξημένο επενδυτικό ενδιαφέρον τόσο για αναβαθμίσεις, εκσυγχρονισμό και επεκτάσεις υφιστάμενων μονάδων, όσο και για ανέγερση νέων, περιλαμβανομένων και διεθνών ξενοδοχειακών αλυσίδων που βλέπουν, μετά από την απουσία τους από την Κύπρο για δεκαετίες, το νησί μας πλέον ως ένα ελκυστικό προορισμό/βάση για τις επενδύσεις τους σε νέες πολυτελείς ξενοδοχειακές μονάδες.

5.3. ΠΟΡΕΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 2020 ΚΑΙ ΤΟ 2021

5.3.1. Απολογισμός Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού για το 2020 και το 2021

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO) έχει χαρακτηρίσει το 2020 ως την χειρότερη χρονιά στην ιστορία του παγκόσμιου τουρισμού αφού κατέγραψε μείωση της τάξης του 72% (μόλις 406 εκατομμύρια και 1 δις λιγότερες αφίξεις) σε σχέση με το 2019 που είχε αύξηση 4% (1.465 δις) σε σχέση με το 2018 που είχε αύξηση της τάξης του 6% (1.407 δις) σε σχέση με το 2017 που είχε αύξηση 7% (1.329 δις-η υψηλότερη ανάπτυξη από το 2010 που είχε 8% αύξηση) σε σχέση με το 2016 που είχε αύξηση 3.7% (1.239 δις) σε σχέση με το 2015 που είχε αύξηση της τάξης του 4.5% (1.196 δις) σε σχέση με το 2014 που είχε αύξηση της τάξης του 4.2% (1.137 δις) σε σχέση με το 2013 που είχε επίσης αύξηση της τάξης του 4.6% (1.088 δις) σε σχέση με το 2012 που ήταν χρονιά ορόσημο για τον παγκόσμιο τουρισμό, αφού - για πρώτη φορά στην ιστορία του - σημείωσε ένα νέο ρεκόρ αφίξεων ξεπερνώντας το 1 δις τουριστών που ταξίδεψαν ανά τον κόσμο (+4.6%-1.040 δις), σφραγίζοντας έτσι τη θέση του τουρισμού ως ένα από τους μεγαλύτερους παγκόσμιους οικονομικούς τομείς.

Ο παγκόσμιος τουρισμός το 2019 είχε, για δέκατη συνεχόμενη χρονιά, σταθερή ανάπτυξη, παρά τις διεθνείς προκλήσεις, την επιβράδυνση στην ανάπτυξη και οικονομική αβεβαιότητα που επικρατούσε από το Brexit και λόγω της πτώχευσης της Thomas Cook, συνεχίζοντας έτσι τη δυναμική ανάκαμψη του τουρισμού των ετών από το 2010 μέχρι το 2018 - μετά τις πολύ δύσκολες χρονιές 2009 και 2008 ένεκα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και ύφεσης.

Εντούτοις, όπως επισημαίνει χαρακτηριστικά το UNWTO, το 2020 ο παγκόσμιος τουρισμός υπέστη τη μεγαλύτερη κρίση που έχει καταγραφεί ποτέ ως αποτέλεσμα μιας πρωτόγνωρης υγειονομικής, κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης έκτακτης ανάγκης ένεκα της πανδημίας Covid-19.

Το 2021 ο παγκόσμιος τουρισμός παρόλο που κατέγραψε αύξηση στις αφίξεις της τάξης του 6% (429 εκατομμύρια) σε σύγκριση με το 2020 (406 εκατομμύρια), εντούτοις παρέμεινε μειωμένος κατά 71% σε σύγκριση με το 2019.

Με βάση στοιχεία του UNWTO, λόγω της άνευ προηγουμένου πτώσης της ζήτησης και των εκτεταμένων ταξιδιωτικών περιορισμών, η κατά 72% μείωση των αφίξεων του 2020 (406 εκατομμύρια) - δηλαδή κατά 1 δις λιγότερες αφίξεις σε σύγκριση με το 2019 (1.465 δις) - αντιπροσωπεύει την απώλεια περίπου €1 τρισεκατομμύρια σε έσοδα του παγκόσμιου τουρισμού (κατά 11 φορές περισσότερη απώλεια εσόδων που καταγράφηκε το 2009 ένεκα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης), θέτοντας ταυτόχρονα σε κίνδυνο 100-120 εκατομμύρια άμεσες θέσεις εργασίας κυρίως σε μικρές και μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις.

Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του UNWTO (Ιούλιος 2022) εκτιμάται ότι τα έσοδα του παγκόσμιου τουρισμού το 2020 μειώθηκαν κατά 63% (€479 δις) σε σύγκριση με το 2019 (€1.325 τρισεκατομμύρια). Το 2021 τα έσοδα του παγκόσμιου τουρισμού αυξήθηκαν κατά 7% (€521 δις) σε σύγκριση με το 2020, αλλά παρέμειναν μειωμένα κατά 61% σε σύγκριση με το 2019.

Η πανδημία έχει επιβάλει σε όλες τις χώρες την απαγόρευση κυκλοφορίας (lockdown), ενώ έρευνα του UNWTO κατέδειξε ότι το 100% των διεθνών προορισμών είχαν επιβάλει περιορισμούς στα ταξίδια και με το 72% να είχαν κλείσει εντελώς τα σύνορα τους για το διεθνή τουρισμό το 2020.

Όπως ανέφερε ο Γενικός Γραμματέας του UNWTO, κ. Z. Pololikashvili, "το 2020 ο τουρισμός έχει πληγεί περισσότερο από όλους τους μεγάλους τομείς και επί τούτου είχε καλέσει τις κυβερνήσεις να συνεργαστούν από κοινού για την χαλάρωση και την άρση των περιορισμών, κατά τρόπο υπεύθυνο και ασφαλές. Ο τουρισμός είναι σωσίβιο για εκατομμύρια εργαζόμενους, ειδικά στις αναπτυσσόμενες χώρες και η επανεκκίνηση του τουρισμού θα σώσει θέσεις εργασίας και θα επιτρέψει στον τομέα να επαναλάβει τον ζωτικό του ρόλο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης".

Σε όλες τις ηπείρους κατεγράφησαν αρνητικά αποτελέσματα το 2021 σε σύγκριση με το 2019, με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του UNWTO (Ιούλιος 2022). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η Ασία και ο Ειρηνικός κατέγραψαν τη μεγαλύτερη μείωση αφίξεων (-94%) με 20.6 εκατ. σε σύγκριση με 360 εκατ. το 2019, ακολούθησαν η Μέση Ανατολή (-74%) με 18,6 εκατ. σε σύγκριση με 73 εκατ. το 2019, η Αφρική (-71%) με 19.4 εκατ. σε σύγκριση με 68 εκατ. το 2019, ακολούθησε η Αμερική (-62%) με 82.4 εκατ. σε σύγκριση με 219 εκατ. το 2019 και τέλος η Ευρώπη (-61%) 288.4 εκατ. σε σύγκριση με 745 εκατ. το 2019.

5.3.2. Δηλώσεις του Γενικού Γραμματέα του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO) και Εκτιμήσεις για την Πορεία του Τουρισμού το 2022

Ο Γενικός Γραμματέας του UNWTO, κ. Z. Pololikashvili, σε μήνυμα του το Φεβρουάριο 2022 ανέφερε: "Δύο χρόνια από το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19, οι άνθρωποι, όπως και ολόκληρες οι κοινωνίες και οι οικονομίες μας, έχουν υποφέρει αρκετά και δεν έχουμε την πολυτέλεια να συνεχιστεί αυτό. Πρέπει να ξαναχτίσουμε και να κοιτάξουμε το μέλλον με ελπίδα και όχι με φόβο υπογραμμίζοντας ότι η ειρήνη και η αμοιβαία κατανόηση είναι απαραίτητα συστατικά για την ανάκαμψη. Ο τουρισμός είναι η κύρια γέφυρα για την οικοδόμηση κατανόησης. Έχει μια μοναδική ικανότητα να προάγει την ειρήνη μεταξύ των λαών παντού. Ο ΠΟΤ στέκεται σταθερά στο πλευρό του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ Αντ. Γκουτέρες στην έκκλησή του προς όλες τις χώρες να επιλύσουν τις διαφορές τους με ειρηνικά μέσα και όχι με σύγκρουση, σεβόμενοι τη διεθνή ασφάλεια και δικαιοσύνη ανά πάσα στιγμή. Ο πόλεμος δεν είναι ποτέ λύση! Ούτε τώρα ούτε ποτέ".

Αναφορικά με την πορεία του 2022, ο τουρισμός συνεχίζει να ανακάμπτει με ισχυρό ρυθμό, με την Ευρώπη και την Αμερική να ηγούνται της ανάκαμψης του κλάδου, αναφέρει ανακοίνωση του UNWTO τον Ιούλιο 2022. Παρόλο που ο διεθνής τουρισμός παραμένει κατά 54% κάτω από τα επίπεδα του 2019, η σταδιακή ανάκαμψη αναμένεται να συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια του 2022, καθώς περισσότεροι προορισμοί χαλαρώνουν ή αίρουν τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς και απελευθερώνεται η περιορισμένη ζήτηση.

Το UNWTO αναφέρει ότι παρά τις θετικές προοπτικές, ένα δύσκολο οικονομικό περιβάλλον σε συνδυασμό με τη στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας στην Ουκρανία αποτελούν αρνητικό κίνδυνο για τη συνεχιζόμενη ανάκαμψη του διεθνούς τουρισμού. Η ρωσική επίθεση στην Ουκρανία φαίνεται να είχε περιορισμένο άμεσο αντίκτυπο στα συνολικά αποτελέσματα μέχρι στιγμής, αν και διακόπτει τα ταξίδια στην Ανατολική Ευρώπη. Ωστόσο, η σύγκρουση έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις παγκοσμίως, επιδεινώνοντας τις ήδη υψηλές τιμές του πετρελαίου και τον συνολικό πληθωρισμό και διακόπτοντας τις διεθνείς αλυσίδες εφοδιασμού, γεγονός που οδηγεί σε υψηλότερο κόστος μεταφοράς και διαμονής για τον τουριστικό τομέα.

Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της Ομάδας Εμπειρογνομών του UNWTO, η συντριπτική πλειοψηφία των επαγγελματιών του τουρισμού βλέπει καλύτερες προοπτικές για το 2022 σε σύγκριση με το 2021. Ωστόσο, το συνεχιζόμενο κλείσιμο ορισμένων μεγάλων εξερχόμενων αγορών, κυρίως στην Ασία και τον Ειρηνικό, καθώς και η αβεβαιότητα που προέρχεται από τη σύγκρουση Ρωσίας-Ουκρανίας, θα μπορούσε να καθυστερήσει την αποτελεσματική ανάκαμψη του διεθνούς τουρισμού.

Βάση προβλέψεων του UNWTO, οι διεθνείς αφίξεις τουριστών αναμένεται να φτάσουν το 2022 το 55%-70% των επιπέδων του 2019, ανάλογα και των διαφόρων συνθηκών, όπως ο ρυθμός με τον οποίο οι προορισμοί συνεχίζουν να αίρουν τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς, την εξέλιξη του πολέμου στην Ουκρανία, πιθανές νέες εστίες κορωνοϊού και τις παγκόσμιες οικονομικές συνθήκες, ιδιαίτερα τον πληθωρισμό και τις τιμές της ενέργειας.

5.4. ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

5.4.1. Πορεία του Τουρισμού στην Κύπρο κατά την 20-ετία 2001-2021

Έχοντας υπόψη τα προαναφερόμενα επίσημα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO), αλλά και της Στατιστικής Υπηρεσίας της Κυβέρνησης, εξάγονται πολύ ενδιαφέροντα συμπεράσματα που επιβεβαιώναν ότι τα έτη 2019/18/17/16/15 κατέδειξαν την ανοδική πορεία της Κυπριακής τουριστικής βιομηχανίας, μετά τη φθίνουσα πορεία που ακολούθησε τη 14-ετία (2001-2014). Σημειώνεται όμως εδώ ότι δεν πρέπει να παραγνωρίσουμε ότι τη διετία 2015/16 στην ανάκαμψη της Κύπρου συνέβαλαν και οι επιπτώσεις στους κύριους ανταγωνιστικούς μας προορισμούς από τις τρομοκρατικές επιθέσεις. Σημειώνεται ενδεικτικά ότι χώρες όπως η Τουρκία, η Αίγυπτος και η Τυνησία, είχαν τότε συνολικές απώλειες περίπου 22 εκατομμυρίων επισκεπτών, τους οποίους επωφελήθηκαν σε μεγάλο ποσοστό άλλοι μεσογειακοί προορισμοί, μεταξύ των οποίων και η Κύπρος. Επισημαίνεται όμως ότι και οι τρεις προαναφερθείσες χώρες έχουν ανακάμψει δυναμικά την τριετία 2019/18/17.

Δυστυχώς την ανοδική πορεία του 2019 ανέκοψε η πανδημία Covid-19 το 2020 με τον τουρισμό να ήταν η πλέον βαριά πληγείσα βιομηχανία και με αποτέλεσμα το 2020 και το πρώτο εξάμηνο του 2021 να θεωρούνται ως μη γενόμενη περίοδος για τον τουρισμό.

Ενδεικτικά, με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2020, η μείωση στις αφίξεις ήταν κατά 84% (μόλις 631.609 αφίξεις) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019 (3.976 εκατομμύρια), ενώ σε ό,τι αφορά τα έσοδα, για την ίδια περίοδο, η μείωση ήταν της τάξης του 85%.

Παρά τη βελτίωση κατά το 2^ο εξάμηνο του 2021, οι συνολικές αφίξεις της περιόδου Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2021, κατέγραψαν μείωση της τάξης του 51% (1.936 εκατομμύριο) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019 (3.976 εκατομμύρια), ενώ σε ό,τι αφορά τα έσοδα, για την ίδια περίοδο 2021/2019, η μείωση ήταν της τάξης του 44%.

Δυστυχώς το σοκ από την πανδημία, διαδέχτηκε ο αντίκτυπος από τον πόλεμο στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022 και οι κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας, μεταξύ των οποίων και το κλείσιμο του Ευρωπαϊκού

εναέριου χώρου για ρωσικά αεροσκάφη, γεγονός που επηρέασε και τον ευαίσθητο τομέα της τουριστικής μας βιομηχανίας. Η Ρωσία είναι η δεύτερη χώρα σε αφίξεις τουριστών στην Κύπρο από την οποία το 2019 δεχθήκαμε σχεδόν 800.000 Ρώσους τουρίστες. Επίσης το 2021, οι αφίξεις από τη Ρωσία και την Ουκρανία αποτελούσαν, πέραν του 20% του συνολικού τουρισμού της Κύπρου.

Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας κατά τις χρονιές 2001-2019, οι τουριστικές αφίξεις είχαν ανακάμψει σημαντικά με αποτέλεσμα τα 3.976.777 τουρίστες που είχαμε το 2019, να ξεπεράσουν την τότε χρονιά ρεκόρ του 2001 (2.696 εκατομμύρια τουρίστες). Σε ποσοστό η αύξηση του 2019 έναντι του 2001 ήταν της τάξης του 47%.

Για δεκαπέντε περίπου χρόνια η τουριστική μας βιομηχανία προσπαθούσε - ανεπιτυχώς - να ξεπεράσει ή έστω να προσεγγίσει τις επιδόσεις του 2001. Στο λεξιλόγιο των φορέων του κλάδου, το 2001 αποτελούσε τη "χρονιά ρεκόρ" του Κυπριακού τουρισμού. Το 2019 καθίσταται πλέον ένα νέο και αρκετά απαιτητικό μέτρο σύγκρισης για την τουριστική μας βιομηχανία αφού πλησίασε τα 4 εκατομμύρια αφίξεις. Η επιτυχία αυτή καθίσταται ακόμη μεγαλύτερη, αν αναλογιστούμε ότι καταγράφηκε έξι μόλις χρόνια μετά την κατάρρευση της Κυπριακής οικονομίας το 2013.

Η αύξηση στις αφίξεις το 2019 ήταν μόνο κατά 1% σε σχέση με το 2018 που είχε αύξηση κατά 8% έναντι των θεαματικών αυξήσεων του 2017 (+15%) και του 2016 (+20%) έναντι της αύξησης του 2015 κατά 9% έναντι της αύξησης το 2014 κατά 1.5% έναντι της μείωσης το 2013 κατά 2.5% έναντι της αύξησης το 2012 κατά 3% έναντι της σημαντικής αύξησης το 2011 κατά 10% έναντι του 2010, δεν διαγράφει την επίδοση του 2009 που χαρακτηρίστηκε ως μια από τις χειρότερες χρονιές κατρακύλας του τουρισμού μας με 11% μείωση στις αφίξεις έναντι του 2008, αφού καταδεικνύεται από το γεγονός ότι συγκρίνεται με τη μείωση της τάξης του επίσης 11% που καταγράφηκε το 2002 που επηρεάστηκε από τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 και με τη μείωση του 11.3% που καταγράφηκε το 1991 εξαιτίας των επιπτώσεων του Πολέμου στον Κόλπο.

Ανοδικά, αλλά με πιο χαμηλή τάση από τις αφίξεις κινήθηκαν και τα έσοδα μας από τον τουρισμό κατά τις χρονιές 2001-2019. Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, τα €2.683.000 δις του 2019 κατάφεραν να ξεπεράσουν τη χρονιά ρεκόρ του 2001 (€2.172.600 δις),

αλλά ήταν μειωμένα κατά 1% σε σχέση με το 2018 (€2.710.600 δις). Σε ποσοστό η αύξηση του 2019 έναντι του 2001 είναι της τάξης του 24%.

Όπως έχουμε προαναφέρει και βάση των επίσημων στοιχείων της Στατιστικής Υπηρεσίας, λόγω πανδημίας, την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2020 καταγράφηκε μείωση κατά 85% (€392 εκατομμύρια) στα έσοδα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 (€2.683 δις). Επίσης κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2021, η μείωση στα έσοδα ήταν της τάξης του 44% (€1.513 δις) επίσης σε σχέση το 2019.

Ενδεικτικό της όλης πορείας του Κυπριακού τουρισμού από το 1973-2021 σε σχέση με τις αφίξεις και τα έσοδα είναι το γράφημα στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙ**.

5.4.2. Στοιχεία Τουριστικών Αφίξεων (Ιαν.-Ιούλ. 2022) και Εσόδων (Ιαν.-Ιούν. 2022) και Εκτιμήσεις για όλο το 2022

Με βάση τα μέχρι σήμερα διαθέσιμα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι πρώτοι επτά μήνες του 2022, δηλαδή από Ιανουάριο-Ιούλιο, κατέδειξαν αύξηση της τάξης του 163% (1.676 εκατ.) στις τουριστικές αφίξεις σε σχέση με τους αντίστοιχους μήνες του 2021 (638.292 αφίξεις), ενώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019 (2.181 εκατ.) η μείωση είναι της τάξης του 23%.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, τα έσοδα των έξι πρώτων μηνών του 2022, δηλαδή από Ιανουάριο-Ιούνιο, είχαν αύξηση έναντι των αντίστοιχων ίδιων μηνών του 2021. Σε απόλυτους αριθμούς το σύνολο εσόδων των έξι αυτών μηνών (Ιαν.-Ιουν.) του 2022 ήταν €835.7 εκατ. έναντι €258.8 εκατ. των αντίστοιχων έξι ίδιων μηνών του 2021 με συνολική αύξηση της τάξης του 223%, ενώ σε σύγκριση με τους ίδιους αντίστοιχους έξι μήνες του 2019 (€1.003 δις) παραμένουν μειωμένα κατά 17%.

Αναφορικά με τις εκτιμήσεις για το 2022, παρά την αβεβαιότητα, την αστάθεια, το δύσκολο οικονομικό περιβάλλον που προκαλούν οι εξελίξεις στην Ουκρανία, σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, την απώλεια της Ρωσικής αγοράς, την ενεργειακή κρίση και τον πληθωρισμό, αναμένεται ότι για τον κυπριακό τουρισμό, θα είναι καλύτερη χρονιά από την περσινή.

Συνεχίζει να αποτελεί πρόκληση για την Κύπρο και όραμα του Συνδέσμου μας, το γεγονός ότι, με βάση τη μηνιαία κατανομή των τουριστικών μας αφίξεων την 20-ετία (2001-2021), ο τουρισμός θα επιστρέψει στην ανοδική του πορεία - ελπίζουμε από το 2024 - και θα είναι εφικτή η εξυπηρέτηση πέραν των 4 εκατομμυρίων τουριστών κατ' έτος, νοουμένου ότι η επικέντρωση της προσπάθειας μας θα είναι στην προσέλκυση πρόσθετου τουριστικού ρεύματος εκτός των κατεξοχήν μηνών αιχμής του Ιουλίου και Αυγούστου, θέτοντας συγκεκριμένους στόχους ανά αγορά προτεραιότητας. Και τούτο θα επιτευχθεί εφόσον δεν προκύψουν νέες προκλήσεις και απρόοπτα γεγονότα που θα ανακόψουν την πορεία του κυπριακού τουρισμού.

5.5. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΡΩΣΙΑΣ, ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ), ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΓΟΡΩΝ

Το 2019, με τις περαιτέρω επιδόσεις του - έστω και σε ηπιότερους ρυθμούς αύξησης, καθίσταται ο νέος πήχης για την τουριστική μας βιομηχανία, αφού ξεπέρασε αισθητά τις προηγούμενες χρονιές ρεκόρ (2018/17/16 και 2001), αφού κατάφερε να προσεγγίσει, για πρώτη φορά, τα 4 εκατομμύρια αφίξεις, μέσα σε ένα σαφώς πιο δύσκολο και ανταγωνιστικό περιβάλλον. Η εκτίμηση του Συνδέσμου είναι ότι οι θετικές επιδόσεις των τελευταίων χρόνων, ήταν το αποτέλεσμα της άμεσης και δυναμικής κινητοποίησης κράτους και ιδιωτικού τομέα, στα πλαίσια και της αξιοποίησης των ευνοϊκών συγκυριών που επικράτησαν στη γύρω περιοχή μας.

Τα προηγούμενα χρόνια (2016/2017) οι θετικές μας επιδόσεις υποβοηθήθηκαν και από εξωγενείς παράγοντες με τα γνωστά τραγικά συμβάντα που σημειώθηκαν σε κύριους ανταγωνιστικούς προορισμούς, όπως στην Τουρκία, την Αίγυπτο και την Τυνησία, οι οποίες, υπενθυμίζεται, είχαν το 2016 συνολικές απώλειες περίπου 22 εκατομμυρίων επισκεπτών, τους οποίους επωφελήθηκαν σε μεγάλο ποσοστό άλλοι μεσογειακοί προορισμοί, περιλαμβανομένης και της Κύπρου.

Στη θετικότερη εικόνα του τουρισμού μας συνέβαλαν και οι έντονες παραστάσεις του Συνδέσμου μας προς την Κυβέρνηση για την ανάγκη επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και κατ' επέκταση την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού, με αποτέλεσμα ο τότε ΚΟΤ (τώρα Υφυπουργείο Τουρισμού) να καταρτίσει Σχέδιο για τους ξένους

Διοργανωτές Ταξιδιών οι οποίοι το είχαν αξιοποιήσει και είχε επιτευχθεί σημαντικά η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, από Μάρτιο-Νοέμβριο, θέτοντας έτσι τα θεμέλια για περαιτέρω επιμήκυνση, με απώτερο στόχο τη δραστική αύξηση του χειμερινού τουρισμού.

Το ποσοστό αύξησης του 2019 σε σχέση με το 2001 ήταν της τάξης του 47% και ευελπιστούσαμε στην επίτευξη, αν όχι ενός νέου ρεκόρ τουριστικών αφίξεων, τουλάχιστον στη σταθεροποίηση των τουριστικών μας επιδόσεων.

Δυστυχώς η πανδημία Covid-19 ανέτρεψε όλα τα δεδομένα κατά τις χρονιές 2020 και 2021 και άφησε το αποτύπωμά της σε όλους τους κλάδους της οικονομίας στην Κύπρο και διεθνώς και ιδιαίτερα στην τουριστική βιομηχανία, η οποία μέτρησε βαθιές πληγές, αφού η μείωση αφίξεων και εσόδων ήταν δραματική, με αποτέλεσμα το 2020 και το πρώτο εξάμηνο του 2021 να θεωρούνται ως μη γενόμενη περίοδος για τον τουρισμό.

Το σοκ της πανδημίας διαδέχτηκε ο αντίκτυπος από τον πόλεμο στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022 και οι κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας, που επέφεραν νέες προκλήσεις οι οποίες επηρέασαν και τον ευαίσθητο τομέα της τουριστικής μας βιομηχανίας, όπως το κλείσιμο του Ευρωπαϊκού εναέριου χώρου για ρωσικά αεροσκάφη, ο πληθωρισμός, η ενεργειακή κρίση και το κενό που άφησε η Ρωσική και Ουκρανική αγορά.

Το Υφυπουργείο Τουρισμού σε συνεργασία με τον ΠΑΣΥΞΕ και άλλους επαγγελματικούς φορείς, βρίσκονται σε συνεχή συνεργασία για παρακολούθηση των εξελίξεων, καθώς και την πορεία τόσο των παραδοσιακών μας αγορών του Ηνωμένου Βασιλείου, του Ισραήλ και της Γερμανίας, όσο και άλλων υποσχόμενων αγορών οι οποίες έχουν προοπτικές λόγω της καλής αεροπορικής συνδεσιμότητας τους με την Κύπρο, όπως η Γαλλία, η Αυστρία, η Πολωνία, η Ελβετία, η Ιταλία, η Σουηδία και η Ουγγαρία.

Ο ΠΑΣΥΞΕ τονίζει σε όλες τις συναντήσεις του με τους αρμόδιους Υπουργούς και τον Υφυπουργό Τουρισμού, την ανάγκη για λήψη εκείνων των πολιτικών αποφάσεων που χρειάζονται για να αντιμετωπισθεί η παρατεταμένη κρίση στην οικονομία και ειδικά στον ευαίσθητο τουριστικό τομέα, η οποία αναμένεται να επιδεινωθεί κατά το 2023, σε μια προσπάθεια συγκράτησης των κόστων λειτουργίας και διατήρησης των υψηλών επιπέδων παροχής υπηρεσιών.

5.5.1. Εκτιμήσεις/Διαπιστώσεις από την Αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου

Στα πλαίσια των συναντήσεων που είχε ο ΠΑΣΥΞΕ το Νοέμβριο 2021 με τους μεγαλύτερους Διοργανωτές Ταξιδίων του Ηνωμένου Βασιλείου, έγινε ενημέρωση σε σχέση με την πολύ υποσχόμενη πορεία της αγγλικής αγοράς για την Κύπρο, η οποία είναι η σημαντικότερη και μεγαλύτερη σε μέγεθος αγορά πηγή τουρισμού για το νησί μας.

Στη θετική επίδοση της Βρετανικής αγοράς συμβάλλει η αισθητά αυξημένη αεροπορική σύνδεση της Κύπρου με το Ηνωμένο Βασίλειο αφού υφιστάμενες Αεροπορικές Εταιρείες αύξησαν τη δυναμικότητα των θέσεων τους, ενώ έχουν προστεθεί και νέες.

Σε μια προσπάθεια ανασκόπησης και αναθέρμανσης της τουριστικής αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου, λόγω της πανδημίας, ο ΠΑΣΥΞΕ είχε συνάντηση με τον Υπατο Αρμοστή του Ηνωμένου Βασιλείου, κ. Stephen Lillie, στις 28 Μαΐου 2021. Κατά τη συνάντηση ο Σύνδεσμος έθεσε ενώπιον του τα τελευταία στοιχεία από την πολύ βελτιωμένη επιδημιολογική εικόνα της χώρας - τόσο σε σχέση με τη δραστική μείωση των κρουσμάτων, όσο και με την ταχεία πρόοδο στο εμβολιαστικό πρόγραμμα του πληθυσμού - αναφέροντας ότι πλέον η Κύπρος θεωρείται ασφαλής προορισμός και δικαιολογημένα της άξιζε να ενταχθεί στην 'πράσινη λίστα' των ασφαλών τουριστικών προορισμών, σύμφωνα με το σύστημα κατάταξης της Βρετανικής Κυβέρνησης. Ο Υπάτος Αρμοστής ανέλυσε το σύστημα αξιολόγησης του Ηνωμένου Βασιλείου και είχε δεσμευτεί να ενημερώσει τη Βρετανική Κυβέρνηση για τις θέσεις του ΠΑΣΥΞΕ και τα τελευταία στατιστικά από την Κύπρο.

Η Βρετανική αγορά εξακολουθεί να παραμένει παραδοσιακά η 1^η αγορά πηγή τουρισμού για την Κύπρο, παρά το Brexit και την εξασθένηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της στερλίνας έναντι του ευρώ. Ο Σύνδεσμος παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις, αλλά και τις κινήσεις κύριων ανταγωνιστικών μας προορισμών και πάντοτε σε στενή επαφή με τους συνεργάτες μας Διοργανωτές Ταξιδίων, ώστε να διασφαλίζεται η ανταγωνιστικότητα του τουριστικού μας πακέτου και η επέκταση των προγραμμάτων τους για την Κύπρο.

Εκείνο όμως που δεν αναμένεται να βελτιωθεί κατά το 2022 είναι οι τιμές για τα τουριστικά πακέτα, διότι ένεκα της πανδημίας και της αβεβαιότητας που προκάλεσε, οι Κύπριοι ξενοδόχοι πρόσφεραν σημαντικές εκπτώσεις προς τους Άγγλους Διοργανωτές Ταξιδιών.

Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι τουριστικές αφίξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο κατά το 2019 αυξήθηκαν μόλις 0.2% (1.330.635 τουρίστες) σε σχέση με το 2018 που αυξήθηκαν κατά 6% (1.327.805 τουρίστες) σε σχέση με το 2017 (1.253.839 τουρίστες) που είχε επίσης αύξηση κατά 8% σε σχέση με το 2016 (1.157.978 τουρίστες) που είχε επίσης αύξηση 11% σε σχέση με το 2015 (1.041.208 τουρίστες), που είχε επίσης αύξηση 19.5% σε σχέση με το 2014 (871.523 τουρίστες), που είχε μείωση 2% έναντι του 2013 (891.233 τουρίστες) που επίσης είχε 7% μείωση σε σχέση με το 2012 (959.463 τουρίστες), που επίσης είχε 6% μείωση σε σχέση με το 2011 (1.020.709 τουρίστες), ενώ συγκρινόμενο το 2019 με την χρονιά ρεκόρ του 2001 (1.500.000) καταγράφεται μείωση της τάξης του 11%!

Επίσης με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι τουριστικές αφίξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο κατά το 2021 ανήλθαν στις 390.638 σε σύγκριση με 228.047 το 2020.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, το πρώτο επτάμηνο του 2022 (Ιαν.-Ιουλ.), οι τουριστικές αφίξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο ανήλθαν στις 641.130.

5.5.2. Εκτιμήσεις/Διαπιστώσεις από τις Αγορές της Ρωσίας και των Δημοκρατιών της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών

Σημειώνεται ότι η Ρωσία η οποία σημείωσε τις πιο θεαματικές αυξήσεις κατά την πενταετία 2010-2014, αλλά και τη διετία 2016-2017 - παρά τη σημαντική μείωση που κατέγραψε στις αφίξεις του 2015 (-17%) και το 2018 (-5%) - εντούτοις παρέμεινε και κατά το 2019 (παρά τη μείωση κατά 0.2%), η 2^η σημαντικότερη αγορά για τον Κυπριακό τουρισμό (με μερίδιο 20% επί του συνόλου των ετήσιων τουριστικών μας αφίξεων), ξεπερνώντας σε αφίξεις άλλες σημαντικές αγορές όπως η Γερμανική, η Ελληνική και η Σουηδική και σύμφωνα και με τη Στρατηγική Τουρισμού του Υφυπουργείου Τουρισμού αποτελεί αγορά υψηλής προτεραιότητας.

Υπενθυμίζεται ότι οι θεαματικές αυξήσεις του τουριστικού ρεύματος από τη Ρωσία, οφείλονταν στην πραγματοποίηση απευθείας πτήσεων προς την Κύπρο από μεγάλο αριθμό πόλεων της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Μεγάλο ρόλο επίσης συνέβαλε και η πολύ πετυχημένη εφαρμογή του νέου συστήματος έκδοσης θεώρησης διαβατηρίων από την Κυπριακή Δημοκρατία σε Ρώσους πολίτες (ηλεκτρονική αίτηση, προέγκριση και έκδοση τελικής θεώρησης διαβατηρίων κατά την άφιξη τους στα Κυπριακά Αεροδρόμια).

Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας και του Υφυπουργείου Τουρισμού, οι τουριστικές αφίξεις από τη Ρωσία κατά το 2019 είχαν μειωθεί κατά 0.2% (781.856 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2018 που είχαν μειωθεί κατά 5% (783.631 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2017 που είχαν αύξηση 5.5% (824.494 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2016 που κατέγραψαν θεαματική αύξηση της τάξης του 49% (781.634 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2015 που είχαν μειωθεί κατά 17.6% (524.853 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2014 που είχαν αυξηθεί μόνο κατά 4.6% (636.766 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2013 (608.581 τουρίστες) που είχαν 28% αύξηση σε σύγκριση με το 2012 (474.426 τουρίστες), που επίσης είχαν 42% αύξηση σε σχέση με το 2011 (334.083), που είχαν επίσης αύξηση 49% σε σχέση με το 2010 που είχαν και πάλι αύξηση 50.5% (223.861 τουρίστες) σε σχέση με το 2009 (148.740 τουρίστες), δηλαδή σε μια 10-ετία, συγκρινόμενο το 2019 με το 2009, πενταπλασιάστηκαν καταγράφοντας τη θεαματική αύξηση της τάξης του 426%.

Επίσης με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι τουριστικές αφίξεις από τη Ρωσία κατά το 2021 ανήλθαν στις 519.174 σε σύγκριση με μόλις 27.740 το 2020.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, το πρώτο επτάμηνο του 2022, οι τουριστικές αφίξεις από τη Ρωσία ανήλθαν μόλις στις 21.305.

Κατόπιν της επέκτασης κατά το 2013 του πετυχημένου συστήματος έκδοσης θεώρησης διαβατηρίων που εφαρμόστηκε στη Ρωσία και προς την Ουκρανία, διεφάνη η ανοδική πορεία και από την υποσχόμενη αυτή νέα αγορά για την Κύπρο. Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας και του Υφυπουργείου Τουρισμού, οι τουριστικές αφίξεις από την Ουκρανία κατά το 2019 κατέδειξαν σημαντική αύξηση της τάξης του 36.5% (95.031 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2018 που κατέδειξαν θεαματική αύξηση

της τάξης του 44.5% (69.619 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2017 που είχε σημαντική μείωση 22.6% (48.190 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2016 που αυξήθηκαν κατά 23% (62.292 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2015 (50.644 τουρίστες).

Επίσης με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι τουριστικές αφίξεις από την Ουκρανία κατά το 2021 ανήλθαν στις 95.811 σε σύγκριση με μόλις 12.121 το 2020 και χαρακτηρίστηκε αξιοσημείωτη η ανοδική της πορεία κατά το 2021 σε σύγκριση με το 2019, η οποία θα ήταν πολύ υποσχόμενη και για το 2022 αν δεν ξεσπούσε ο πόλεμος.

5.5.3. Εκτιμήσεις/Διαπιστώσεις από την Αγορά του Ισραήλ

Αξιοσημείωτη και ραγδαία αναπτυσσόμενη αγορά αναδεικνύεται τα τελευταία χρόνια το Ισραήλ, κατατάσσοντας την πλέον ως την 3^η σε μέγεθος αγορά μας και με μερίδιο 6% επί του συνόλου των ετήσιων τουριστικών μας αφίξεων.

Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι τουριστικές αφίξεις από το Ισραήλ κατά το 2019 αυξήθηκαν κατά 26% (293.746 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2018 που κατέγραψαν σημαντική μείωση κατά 11% (232.561 τουρίστες), σε σύγκριση με τη θεαματική αύξηση κατά 76% (261.966 τουρίστες) του 2017, σε σχέση με το 2016 που είχε 51% αύξηση (148.739 τουρίστες), σε σχέση με το 2015 (+43%) και το 2014 (+58%).

Επίσης με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι τουριστικές αφίξεις από το Ισραήλ κατά το 2021 ανήλθαν στις 82.098 σε σύγκριση με 27.272 το 2020.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, το πρώτο επτάμηνο του 2022, οι τουριστικές αφίξεις από το Ισραήλ ανήλθαν στις 129.253.

Αξιοσημείωτο είναι ότι η σύγκριση των αφίξεων Ισραηλινών τουριστών το 2001 (μόλις 36.676 τουρίστες) με το 2019 (293.746 τουρίστες), οκταπλασιάστηκαν καταγράφοντας τη θεαματική αύξηση της τάξης του 700%!

Η υιοθέτηση πολιτικής 'ανοικτών αιθέρων' έχει ευνοήσει σημαντικά την ώθηση της αγοράς του Ισραήλ τα τελευταία χρόνια, καθιστώντας την Κύπρο, όχι μόνο πιο προσβάσιμη και με προσιτά ναύλα, αλλά και ως την πιο ελκυστική επιλογή, ως του πλησιέστερου ευρωπαϊκού προορισμού για

τις αγορές της Μέσης Ανατολής, χαράσσοντας την κατεύθυνση προς την οποία πρέπει να κινηθούμε για την δραστική ανάπτυξη και άλλων μη παραδοσιακών αγορών της Μέσης Ανατολής, όπως είναι η Ιορδανία, η Αίγυπτος και η περιοχή των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων και της Σαουδικής Αραβίας.

Ταυτόχρονα γίνονται προσπάθειες για περαιτέρω αξιοποίηση των προοπτικών για ανάπτυξη του τουρισμού μεταξύ των δύο χωρών πάνω σε ολόχρονη βάση, με την αξιοποίηση της γειννίασης των δύο χωρών με ανάλογα προσιτά ναύλα, αναπτύσσοντας επιπρόσθετα και την προοπτική προώθησης των δύο χωρών ως συνδυασμένοι προορισμοί για τις Ευρωπαϊκές και την Αμερικανική αγορά, αλλά και για τις πολλά υποσχόμενες Ασιατικές αγορές όπως της Κίνας και της Ινδίας.

Επί τούτου ο ΠΑΣΥΞΕ είχε συνάντηση με τον Πρέσβη του Ισραήλ στις 19 Ιανουαρίου 2022 στα Γραφεία του Συνδέσμου, ενώ πολύ σημαντική χαρακτηρίζεται και η συνάντηση του Συνδέσμου με τον Πρέσβη της Αιγύπτου στις 19 Μαΐου 2022 επίσης στα Γραφεία του.

5.5.4. Εκτιμήσεις/Διαπιστώσεις από την Αγορά της Γερμανίας

Το 2019, η Γερμανία ήταν στην 5^η θέση ως αγορά πηγή τουρισμού για την Κύπρο (με μερίδιο 4% επί του συνόλου των ετήσιων τουριστικών μας αφίξεων), γεγονός που αναπτέρωνε τις ελπίδες να επανακάμψει η σημαντική αυτή αγορά. Σ' αυτό συνέβαλε και το γεγονός ότι το Υφυπουργείο Τουρισμού προέβη σε καλές συμφωνίες με τους κυριότερους Διοργανωτές Ταξιδίων, με στόχο τη βελτίωση της προσβασιμότητας από τη Γερμανία προς την Κύπρο, που είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των πτήσεων και των αεροπορικών θέσεων από τη Γερμανία προς την Κύπρο.

Τροχοπέδη σ' αυτή την ανάπτυξη ήταν για το 2019, η αρνητική εξέλιξη με τις πτωχεύσεις αεροπορικών εταιρειών όπως της Air Berlin και της Cobalt, ενώ από την πτώχευση της Germania μόνο, προκλήθηκε απώλεια περίπου 50.000 θέσεων.

Η αγορά της Γερμανίας σταθμίζεται τόσο από τον ΠΑΣΥΞΕ, όσο και από όλους τους τουριστικούς φορείς, ως αγορά προτεραιότητας επισημαίνοντας την ανάγκη να της δοθεί σωστό προϊόν στη σωστή τιμή με στόχο την ανάκαμψη της. Σημειώνεται ότι οι Γερμανοί τουρίστες θεωρούνται ποιοτικοί πελάτες που ταξιδεύουν κυρίως τους μήνες Σεπτέμβριο και

Οκτώβριο και συνεπώς συμβάλλουν στην επιμήκυνση της καλοκαιρινής περιόδου. Επίσης επισημάνθηκε η ανάγκη στήριξης των προσπαθειών των Αεροπορικών Εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε αυτή την αγορά, ώστε να αυξήσουν τις πληρότητές τους και να εδραιώσουν με επιχειρηματική επιτυχία τα πτητικά τους προγράμματα.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς της Γερμανίας, ο ΠΑΣΥΞΕ είχε συνάντηση με τους CEO της Meeting Point International και της Meeting Point Cyprus στις 7 Απριλίου 2022, οι οποίοι ανέφεραν ότι για φέτος προγραμματίζονται 45 πτήσεις τη βδομάδα από τη Γερμανία, που θεωρείται ρεκόρ για προσέλκυση Γερμανών τουριστών, ενόψει του ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχει η Κύπρος με τη συγκεκριμένη αγορά είναι η έλλειψη πτήσεων.

Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, οι τουριστικές αφίξεις από τη Γερμανία κατά το 2019 μειώθηκαν κατά 20% (151.500 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2018 (189.200 τουρίστες) που αυξήθηκαν οριακά κατά 0.2% σε σύγκριση με το 2017 που αυξήθηκαν θεαματικά κατά 52% (188.826 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2016 που αυξήθηκαν κατά 10.5% (124.030 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2015 που επίσης αυξήθηκαν κατά 30% (112.219 τουρίστες) σε σύγκριση με το 2014, ενώ συγκρινόμενο το 2019 με την χρονιά ρεκόρ του 1997 (250.000) καταγράφεται μείωση της τάξης του 39%!

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, το πρώτο επτάμηνο του 2022, οι τουριστικές αφίξεις από τη Γερμανία ανήλθαν στις 97.336.

**5.6. ▪ ΕΠΙΜΗΚΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
▪ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
▪ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 'ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΑΙΘΕΡΩΝ'
▪ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
▪ ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΕ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ
▪ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΑΧΕΙΑΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΩΝ (ΒΙΖΑΣ)**

Από τα κυριότερα θέματα που απασχολούν επανειλημμένα το Διοικητικό Συμβούλιο είναι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και κατ' επέκταση η ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού, η εφαρμογή της πολιτικής 'ανοικτών αιθέρων' (open skies policy) και η φιλελευθεροποίηση των αερομεταφορών πάνω σε ολόχρονη βάση, η παροχή

κινήτρων στις Αεροπορικές Εταιρείες, η επέκταση της εφαρμογής του νέου συστήματος θεώρησης διαβατηρίων για την ταχεία έκδοσή της, καθώς και το νέο νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ "Fit for 55" που ηγέρθη φέτος.

Τα προαναφερόμενα ζωτικά θέματα προβλήθηκαν επί συστηματικής βάσης τόσο στις διάφορες συσκέψεις με τους Αρχηγούς των Κομμάτων, τους αρμόδιους Υπουργούς και Επιτροπές της Βουλής, όσο και με δηλώσεις και συνεντεύξεις των Αξιωματούχων του ΠΑΣΥΞΕ στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας.

5.6.1. Επιμήκυνση της Τουριστικής Περιόδου και Ανάπτυξη του Χειμερινού Τουρισμού

Ένα από τα κυριότερα θέματα που απασχολεί διαχρονικά το Σύνδεσμο και το οποίο άπτεται της μεγαλύτερης πρόκλησης του Κυπριακού τουρισμού με στόχο την άμβλυνση της εποχικότητας, είναι η συνέχιση της προσπάθειας για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και η ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού.

Επί τούτου, ο Σύνδεσμος χαιρετίζει τις προσπάθειες του Υφυπουργείου Τουρισμού, που σε συνεργασία με την Hermes Airports, συνεχίζουν τις ενέργειες και τα προγράμματα συνεργασίας και πτήσεων που στοχεύουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, ώστε η Κύπρος να εξελιχθεί σε ένα ολόχρονο τουριστικό προορισμό.

Ο Σύνδεσμος είχε δραστηριοποιηθεί έντονα για την εξαγγελία και υλοποίηση των υπό αναφορά συνεργασιών, με στόχο την επανατοποθέτηση της Κύπρου ως ενός ελκυστικού χειμερινού τουριστικού προορισμού στην Ανατολική Μεσόγειο, που προσφέρει συνθήκες πολιτικής σταθερότητας και ασφάλειας. Καταλυτικός παράγοντας που συμβάλλει καθοριστικά στην επιτυχία αυτού του εγχειρήματος δεν είναι άλλος από τη δυνατότητα προσφοράς μιας ανταγωνιστικής πρότασης για επιλογή της Κύπρου ως εναλλακτικού προορισμού, τόσο προς τις Αεροπορικές Εταιρείες, όσο και προς τους ξένους Διοργανωτές Ταξιδίων.

Συναφώς, οι καλά στοχευμένες συνεργασίες με τις Αεροπορικές Εταιρείες και τους Διοργανωτές Ταξιδίων, συνέβαλαν στη συλλογική προσπάθεια για επιμήκυνση της καλοκαιρινής περιόδου και άμβλυνση του χρόνιου προβλήματος της εποχικότητας του τουρισμού - κατά τις προ πανδημίας τελευταίες χρονιές.

Ο Σύνδεσμος επισημαίνει ταυτόχρονα ότι πρέπει να ανταποκριθούμε στη νέα διεθνή τουριστική τάση των σύντομων, αλλά και πιο συχνών, και ποιοτικών διακοπών, εξευρίσκοντας τρόπους περαιτέρω ενίσχυσης της αεροπορικής συνδεσιμότητας της Κύπρου τους χειμερινούς μήνες.

5.6.2. Πολιτική 'Ανοικτών Αιθέρων' (Open Skies Policy) και Φιλελευθεροποίηση Αερομεταφορών

Η εφαρμογή της πολιτικής 'ανοικτών αιθέρων' (open skies policy), η περαιτέρω φιλελευθεροποίηση των πτήσεων γενικά προς και από την Κύπρο και η ανάγκη προσέλκυσης περισσότερων αερογραμμών χαμηλού κόστους ώστε να διασφαλιστούν τα ευρύτερα συμφέροντα του τουρισμού μας αλλά και της οικονομίας του τόπου, αποτελούν διαχρονικά την πάγια θέση του Συνδέσμου.

Υπενθυμίζεται ιδιαίτερα ότι μετά την τραπεζική κρίση, ο ΠΑΣΥΞΕ πρότεινε στην Κυβέρνηση την υλοποίηση Έκτακτου Σχεδίου Δράσης που, μεταξύ άλλων, περιλάμβανε πρόταση για άμεση φιλελευθεροποίηση πτήσεων ειδικότερα σε αγορές προτεραιότητας οι οποίες μπορούσαν άμεσα να φέρουν πρόσθετο τουριστικό ρεύμα πάνω σε ολόχρονη βάση, αξιοποιώντας το ήδη εκδηλωθέν προς την Hermes Airports ενδιαφέρον από συγκεκριμένες Αεροπορικές Εταιρείες.

Αξιζει επίσης να σημειωθεί, ότι στο πλαίσιο της προσπάθειας για αντιμετώπιση του προβλήματος της εποχικότητας, γίνονται από το κράτος και τον CIPA σημαντικές προσπάθειες προσέλκυσης τουριστών και από εναλλακτικές αγορές, όπως η Κίνα, καθώς και προσπάθειες για ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, όπως υγείας και ευεξίας, αλλά και αθλητικού, γαμήλιου, συνεδριακού και θρησκευτικού τουρισμού.

Την ικανοποίηση του για τη φιλελευθεροποίηση των πτήσεων, που αποτελούσε για χρόνια πάγιο αίτημα του, εξέφρασε ο ΠΑΣΥΞΕ, αφού αποτελεί σημαντικό και ουσιαστικό βήμα προς την επιθυμητή κατεύθυνση για προσέλκυση επιπρόσθετου τουριστικού ρεύματος προς το νησί μας. Τα οφέλη από τη φιλελευθεροποίηση των πτήσεων έχουν ήδη αποδειχθεί περίτρανα με το αισθητά αυξημένο ρεύμα επισκεπτών που επωφελείται η Κύπρος, κυρίως δε από γειτονικές της χώρες.

Σημειώνεται επίσης ότι, βάση στοιχείων του Υφυπουργείου Τουρισμού, η πολιτική 'ανοικτών αιθέρων' έχει ευνοήσει σημαντικά την ώθηση της αγοράς του Ισραήλ - καταστρώντας

την ως η 3^η σε μέγεθος αγορά μας - η οποία με πληθώρα πτήσεων, κατέγραψε το 2019 αύξηση τουριστών της τάξης του 26% (293.746 αφίξεις) σε σύγκριση με το 2018 (232.561 αφίξεις). Εκτιμάται ότι η αγορά του Ισραήλ θα σημειώσει περαιτέρω ανάπτυξη ιδιαίτερα στο μεσοπρόθεσμο μέλλον με τη λειτουργία του integrated casino resort.

5.6.3. Σχέδια Κινήτρων σε Αεροπορικές Εταιρείες και Κάθοδος Νέων Αεροπορικών Εταιρειών

Ο Σύνδεσμος μας, ιδιαίτερα με την έναρξη της τραπεζικής κρίσης το Μάρτιο 2013, προέβαλε με έντονα διαβήματα του προς την Κυβέρνηση, ως επιτακτική την ανάγκη παροχής νέων σχεδίων κινήτρων προς τις Αεροπορικές Εταιρείες, τόσο σε υφιστάμενες, όσο και σε νέες για κάθοδο τους στην Κύπρο. Στόχος ήταν τα κίνητρα αυτά να βοηθήσουν σημαντικά στο μετριασμό των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στο τουρισμό, σε συνάρτηση πάντοτε και με τις γενναιόδωρες εκπτώσεις ή/και ειδικές προσφορές που παραχωρήθηκαν από τους Ξενοδόχους προς τους Διοργανωτές Ταξιδιών.

Οι καλά στοχευμένες συνεργασίες και κίνητρα του Υφυπουργείου Τουρισμού και της Hermes Airports, σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών & Έργων, προς τις Αεροπορικές Εταιρείες και τους Διοργανωτές Ταξιδιών, συμβάλλουν στο να ενισχυθεί σημαντικά η αεροπορική συνδεσιμότητα, η ανάπτυξη των αερομεταφορών, η απεξάρτηση από παραδοσιακές αγορές και κατ' επέκταση η επιμήκυνση της καλοκαιρινής περιόδου - από έξι μήνες τουρισμό σε εννιά (από Μάρτιο-Νοέμβριο). Τα πολύ θετικά αποτελέσματα των χειμερινών περιόδων 2016/17, 2017/18 και 2018/19, έθεσαν τα θεμέλια για περαιτέρω επιμήκυνση, με απώτερο στόχο τη δραστική αύξηση του χειμερινού τουρισμού.

Με την φιλελευθεροποίηση των πτήσεων έχουν αναδειχθεί ως πολύ σημαντικές αγορές οι χώρες της Μέσης Ανατολής και του Αραβικού Κόλπου, μετά την κάθοδο στην Κύπρο σημαντικών Αεροπορικών Εταιρειών όπως η Emirates και η Qatar Airways, καθώς και οι πολύ γειτονικές μας αγορές του Ισραήλ, της Ιορδανίας και του Λιβάνου και. Επιπρόσθετα, με την έλευση αυτών των Εταιρειών, δημιουργούνται πολύ σημαντικές προοπτικές για ανοίγματα στις νέες, δύσκολα προσβάσιμες μέχρι σήμερα, τεράστιες αγορές της Ασίας.

Ο Σύνδεσμος μας είχε εκφράσει την ικανοποίηση του προς τούτο προσβλέποντας ότι θα ακολουθήσουν και άλλες σημαντικές αγορές, επενεργώντας έτσι καταλυτικά στη βελτίωση και ενίσχυση της προσβασιμότητας προς το νησί μας πάνω σε ολόχρονη βάση, με όλα τα συνεπακόλουθα κοινωνικο-οικονομικά οφέλη που η επιτυχία αυτής της πολιτικής θα αποφέρει για τον τόπο μας.

Σε συνάντηση με το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου στις 5 Ιουλίου 2022, ο Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών & Έργων ανέφερε ότι η ενίσχυση της αεροπορικής συνδεσιμότητας, η ανάπτυξη σχεδίων κινήτρων και σχεδίων συνδεσιμότητας για μεγιστοποίηση του οφέλους για τις αεροπορικές εταιρείες, έχουν στόχο την μακροχρόνια λειτουργία των πτητικών προγραμμάτων τους, αλλά και για τη δημιουργία βάσεων στην Κύπρο.

Κατά τη συνάντηση ο Υπουργός Μεταφορών ανέφερε ότι με την επιβατική κίνηση τον Ιούνιο 2022 να ξεπερνά το 1 εκατ. άτομα και με τις πτήσεις να έχουν πληρότητα μεταξύ 80-85%, διαφάνηκε ότι τα Αεροδρόμια μας δεν είχαν επηρεαστεί όπως τα αντίστοιχα του εξωτερικού.

Σε πρόσφατες δηλώσεις του, ο Υφυπουργός Τουρισμού ανέφερε ότι η Ρωσία, η 2^η αγορά σε μέγεθος αγορά της Κύπρου, δεν μπορεί να αναπληρωθεί στο σύνολό της, υπάρχει όμως σημαντική προοπτική από χώρες, όπως η Γερμανία, το Ισραήλ, η Πολωνία, η Αυστρία, η Ελβετία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Σουηδία και η Ουγγαρία, που δημιουργήθηκε λόγω των δράσεων του Υφυπουργείου, του Υπουργείου Μεταφορών και της Hermes Airports. Οι χώρες αυτές έχουν 20 με 40 πτήσεις έκαστη σε σύγκριση με 100 περίπου πτήσεις εβδομαδιαίως που θα ερχόντουσαν από τη Ρωσία.

5.6.4. Διαδικασία Ταχείας Έκδοσης Θεωρήσεων Διαβατηρίων (Βίζα)

Σε συνάρτηση με τα προαναφερόμενα, ο ΠΑΣΥΞΕ έθεσε εκ νέου στις διάφορες συναντήσεις του, το θέμα της επέκτασης του επιτυχημένου μηχανισμού για ταχεία θεώρηση των διαβατηρίων (ηλεκτρονική αίτηση, προέγκριση και έκδοση τελικής θεώρησης διαβατηρίων κατά την άφιξη τους στα Κυπριακά Αεροδρόμια) στο πρότυπο της Ρωσίας και σε άλλες, πολλά υποσχόμενες αγορές, ως οι προαναφερθείσες αγορές προτεραιότητας.

Αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι η αγορά της Ρωσίας, από την οποία η Κύπρος φιλοξένησε 781.856 τουρίστες το 2019, καταστώντας την ως τη 2^η μεγαλύτερη αγορά μας, ενώ κατά την τελευταία - προ πανδημίας - 10-ετία, συγκρινόμενο το 2019 με το 2009 (148.740 αφίξεις), οι αφίξεις Ρώσων τουριστών εξαπλασιάστηκαν καταγράφοντας θεαματική αύξηση της τάξης του 425%.

Η επιτυχία του νέου αυτού συστήματος έκδοσης θεώρησης διαβατηρίων διεφάνη και μετά την εφαρμογή του από το 2013 και προς την υποσχόμενη νέα αγορά της Ουκρανίας, συμβάλλοντας καθοριστικά στην θεαματική αύξηση των τουριστικών αφίξεων, που υπερδιπλασιάστηκαν (+179%) τα τελευταία χρόνια (από 34.022 το 2013 στις 95.031 το 2019).

Δυστυχώς και οι δύο αυτές αγορές της Ρωσίας και της Ουκρανίας δεν αναμένεται να ανακάμψουν σύντομα - τουλάχιστον σε αυτά τα μεγέθη.

Πάγιο αίτημα του ΠΑΣΥΞΕ είναι η επέκταση του νέου συστήματος θεώρησης διαβατηρίων και σε άλλες Δημοκρατίες της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών, καθώς και από άλλες τρίτες χώρες, με απλούς, πρακτικούς και αποτελεσματικούς τρόπους παραχώρησης βίζας.

Αξιοσημείωτο να αναφερθεί εδώ ότι σε έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO), επισημάνθηκε ότι η απλούστευση της διαδικασίας έκδοσης θεωρήσεων διαβατηρίων (βίζα), ιδιαίτερα κατά την άφιξη, έχει παρουσιάσει σημαντική πρόοδο τα τελευταία χρόνια, γεγονός που συμβάλλει στην αυξημένη ευαισθητοποίηση των κέντρων λήψης αποφάσεων για τις θετικές επιπτώσεις που αυτό έχει στον τουρισμό, την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω του τουριστικού τομέα.

Βάση προβλέψεων του UNWTO, οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις αναμένονται να φθάσουν το 1.8 δις μέχρι το 2030 και η βελτίωση στη διαδικασία έκδοσης βίζας θα είναι ζωτικής σημασίας για την προσέλκυση περισσότερων τουριστών κυρίως από αναδυόμενες πηγές αγορών όπως η Κίνα, η Ρωσία, η Ινδία και η Βραζιλία.

5.6.5. Νομοθετικό Πλαίσιο της ΕΕ "Fit for 55"

Κατά τη συνάντηση με το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου στις 5 Ιουλίου 2022, ο Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών & Έργων έκαμε εκτενή ενημέρωση για το

νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ "Fit for 55" για το οποίο η Κύπρος ανέπτυξε πρωτοβουλία, διαπραγματεύτηκε και πέτυχε μετριασμό του κόστους στις αερομεταφορές για να διασφαλιστεί ότι η χώρα μας δεν θα επηρεαστεί αρνητικά στο βαθμό που είχε αρχικά εκτιμηθεί.

Ενόψει της δέσμευσης για μηδενική εκπομπή ρύπων διοξειδίου του άνθρακα από τα αεροδρόμια ως το 2050, η Κύπρος ανέλαβε πρωτοβουλία και υπέβαλε προτάσεις για να ληφθούν υπόψη οι επιμέρους ιδιαιτερότητες των νησιωτικών κρατών-μελών, προκειμένου να αποφευχθούν ανισομερείς επιπτώσεις στη συνδεσιμότητα των χωρών, που θα πλήξουν τον τουρισμό και ευρύτερα την οικονομία τους. Σημαντική είναι η ειδική αναφορά, στην Οδηγία, σε νησιωτικά κράτη μεγέθους μικρότερου των 10,000χμ², όπως η Κύπρος, για τα οποία η διαφορά του κόστους στα καύσιμα θα καλύπτεται στο 100% από μία συνολική επιδότηση μεγέθους €0,5 δισ., καθώς και η πρόνοια διεξαγωγής μελέτης που να επιμετρά τις συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και τη συνδεσιμότητα της Κύπρου.

5.7. • ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2030 • ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

5.7.1. Εθνική Στρατηγική Τουρισμού Μέχρι το 2030

Η Εθνική Στρατηγική Τουρισμού 2020-2030 κρίνεται ως η κύρια προτεραιότητα του Υφυπουργείου Τουρισμού και το όραμα του εστιάζει στην καθιέρωση της Κύπρου ως ενός ολόχρονου, ποιοτικού, ψηφιακά έξυπνου και κοινωνικά ωφέλιμου προορισμού.

Μέσω πρωτοβουλιών και σχετικών σχεδίων δράσης της Στρατηγικής Τουρισμού 2020-2030, το Υφυπουργείο στοχεύει, μεταξύ άλλων, στα ακόλουθα:

- » Προσέλκυση επισκεπτών:
  - Ηλικίας 50 ετών και άνω με σκοπό να βιώσουν εμπειρίες ζωής μέσω της πραγματοποίησης ποικίλων δραστηριοτήτων. Οι αγορές-στόχοι της Κύπρου, για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα είναι η Γερμανία, η Γαλλία, η Ολλανδία, η Ελβετία, η Αυστρία και το Βέλγιο.
  - Ηλικίας 65 ετών και άνω, με οικονομική άνεση, οι οποίοι επιθυμούν να περάσουν την περίοδο αφυπηρέτησής τους ποιοτικά και οι οποίοι δύνανται να διαμένουν στο

- εξωτερικό για αρκετές εβδομάδες τον χειμώνα. Οι αγορές-στόχοι είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία, η Σουηδία, η Νορβηγία, η Φινλανδία και η Δανία.
- Για μικρές αποδράσεις (short stays), από χώρες (αγορές) που βρίσκονται εντός 90 λεπτών, αεροπορικά, από την Κύπρο. Οι αγορές-στόχοι είναι το Ισραήλ, η Αίγυπτος, ο Λίβανος, η Ελλάδα και η Ιορδανία.
  - Από μακρινούς προορισμούς, για ολιγοήμερες διακοπές στην Κύπρο στο πλαίσιο ταξιδιού τους σε γειτονικές μας χώρες όπως το Ισραήλ ή η Ελλάδα. Οι αγορές-στόχοι είναι οι ΗΠΑ, η Κίνα, η Ιαπωνία, η Ινδία και η Κορέα.
- » Βελτίωση της αεροπορικής συνδεσιμότητας της Κύπρου, με χώρες από τις οποίες υπάρχουν δυνατότητες για προσέλκυση τουριστών. Για τον σκοπό αυτό, διεξάγονται επαφές με αεροπορικές εταιρείες και οργανωτές ταξιδίων προκειμένου να καθοριστούν δρομολόγια τα οποία να διασυνδέουν τη χώρα με όσο το δυνατόν περισσότερες αγορές. Σε αυτές τις ενέργειες εντάσσεται και η απλοποίηση της διαδικασίας εξασφάλισης θεώρησης εισόδου στην Κύπρο από χώρες οι οποίες θεωρούνται διεθνώς ως κύριες πηγές εξερχόμενου τουρισμού.
- » Εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου με την προώθηση σειράς ειδικών προϊόντων, για τα οποία η Κύπρος παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα, όπως ο αθλητικός, ο πολιτιστικός και ο θρησκευτικός τουρισμός, ο τουρισμός συνεδρίων και ο τουρισμός υπαίθρου.
- » Προσέλκυση τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων με απώτερο στόχο την άμβλυση του προβλήματος της εποχικότητας και την αύξηση των τουριστικών αφίξεων εντός της χειμερινής τουριστικής περιόδου και των μηνών εκτός κύριας αιχμής. Τα ειδικά αυτά προϊόντα τουρισμού είναι: Θρησκευτικός/Πολιτιστικός, Ευεξίας/Υγείας-Αποκατάστασης/ΑΜΕΑ, Καζίνο, MICE (meetings, incentives, conferences, events)/Φεστιβάλ, Ποδηλατικός, Προπονητικός/Τουρνουά, Οινογαστρονομικός, Υπαίθρου/Ορεινών Περιοχών, Κρουαζιέρας/Ελλιμενισμού, Γαμήλιος και Γκολφ.
- » Κατασκευή συγκεκριμένων έργων υποδομής τουριστικής φύσεως με κύριο στόχο τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, την αύξηση της εισροής ποιοτικού τουριστικού ρεύματος προς την Κύπρο και την επιμήκυνση της

τουριστικής περιόδου. Τα έργα αυτά περιλαμβάνουν στην παρούσα φάση το καζίνο θέρετρο, τα γήπεδα γκολφ, τις μαρίνες και τους χώρους ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής.

5.7.2. Παροχή Πολεοδομικών Κινήτρων για Εμπλουτισμό και Αναβάθμιση του Τουριστικού Προϊόντος

Υπενθυμίζεται ότι, μετά από έντονη κινητοποίηση του ΠΑΣΥΞΕ και του ΣΤΕΚ, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε και εξήγγειλε για πρώτη φορά στις 28 Ιουλίου 2010 τα πολεοδομικά κίνητρα για την αναβάθμιση/εμπλουτισμό των υφιστάμενων μονάδων.

Η εισαγωγή των Πολεοδομικών Κινήτρων για την Τουριστική Βιομηχανία, εντάσσεται μέσα στα ευρύτερα πλαίσια της αναθεώρησης των Τοπικών Σχεδίων Ανάπτυξης, όπου επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός μοντέλου αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης που να διαλαμβάνει την αναβάθμιση, τον εμπλουτισμό και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος. Τα κίνητρα προέβλεπαν την αύξηση κατά 5% στο δομήσιμο εμβαδόν των υφιστάμενων τουριστικών μονάδων νοουμένου ότι πρόκειται για εμπλουτιστικά έργα όπως πχ επιπρόσθετα εξειδικευμένα/θεματικά εστιατόρια και επέκταση δωματίων για δημιουργία family rooms ή σουίτων, έχοντας ως στόχο όπως το ξενοδοχειακό μας προϊόν καταστεί πιο ανταγωνιστικό.

Ακολούθησε απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 29 Μαΐου 2013, για Σχέδιο παροχής πρόσθετων Πολεοδομικών Κινήτρων ή/και ενίσχυση υφιστάμενων, για σκοπούς ανάκαμψης της αναπτυξιακής δραστηριότητας στην Κύπρο, που διαλαμβάνει, μεταξύ άλλων, αυξήσεις του συντελεστή δόμησης μέχρι και 30%.

Επίσης κατόπιν έντονων διαβημάτων του ΠΑΣΥΞΕ προς το Υπουργείο Εσωτερικών, έχει επιτευχθεί η παράταση για ακόμη δύο χρόνια της ισχύος του Σχεδίου Παροχής Πολεοδομικών Κινήτρων ή/και ενίσχυση υφιστάμενων, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 3 Μαρτίου 2015. Το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε επίσης στις 29 Ιουλίου 2015, όπως εισάγει νέες ρυθμίσεις σε σχέση με το Σχέδιο Πολεοδομικών Κινήτρων για σκοπούς ανάκαμψης της αναπτυξιακής δραστηριότητας στην Κύπρο και που αφορούν κυρίως την παροχή κινήτρων πάνω σε μόνιμη βάση για μεγάλης κλίμακας ή και στρατηγικής σημασίας αναπτύξεις. Επίσης αποφάσισε να εγκρίνει ειδικά μέτρα για τη νομιμοποίηση/αδειοδότηση υφιστάμενων αυθαίρετων ή/και

νέων κατασκευών σε εγκεκριμένες αναπτύξεις, που παρέχουν στην Πολεοδομική Αρχή, τη δυνατότητα να εγκρίνει υφιστάμενες αυθαίρετες ή/και προτεινόμενες νέες κατασκευές, με προϋποθέσεις και για καθορισμένη χρονική περίοδο.

Κατόπιν διαβημάτων του ΠΑΣΥΞΕ προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ζητήθηκε έγκαιρα η παράταση του Σχεδίου Πολεοδομικών Κινήτρων για περαιτέρω χρονική περίοδο. Επί τούτου το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την παράταση του Σχεδίου Παροχής Πολεοδομικών Κινήτρων στις 21 Δεκεμβρίου 2016, στις 18 Δεκεμβρίου 2018, στις 24 Ιουνίου 2020 και στις 21 Δεκεμβρίου 2021. Επίσης στις 6 Μαΐου 2022 δημοσιεύθηκε και το Νέο Πλαίσιο Πολιτικής για Μικτές Τουριστικές Αναπτύξεις (ΜΤΑ)

Η παροχή των πολεοδομικών κινήτρων έχει συμβάλει στην προώθηση έργων εμπλουτισμού και αναβάθμισης του ξενοδοχειακού μας προϊόντος, δίνοντας έτσι την αναγκαία ώθηση στη βιομηχανία η οποία είχε ως αποτέλεσμα, να πραγματοποιηθούν επενδύσεις πέραν των €500 εκατ. για αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό της ξενοδοχειακής μας βιομηχανίας και στη δημιουργία περίπου 15.000 νέων κλινών. Η απόφαση για παράταση των κινήτρων δίνει συνέχεια στην αναπτυξιακή πορεία περαιτέρω αναβάθμισης και εμπλουτισμού του ξενοδοχειακού μας προϊόντος, με ταυτόχρονη την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του, με αρκετά ήδη υφιστάμενα ξενοδοχεία να τα αξιοποιούν.

5.7.3. Μεταρρύθμιση του Κανονιστικού Πλαισίου για τον Τουρισμό (Νέος Τρόπος Αδειοδότησης και Κατάταξης Ξενοδοχείων)

Εκτός από τη λειτουργία του Υφυπουργείου Τουρισμού το 2019, μέρος της όλης μεταρρύθμισης και αναδιάρθρωσης αποτέλεσε και το νέο Κανονιστικό Πλαίσιο - Νόμος και Κανονισμοί 2019 για τη Ρύθμιση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων & Τουριστικών Καταλυμάτων - που δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 15 Μαρτίου 2019. Έγιναν επίσης τροποποιήσεις επί του υπό αναφορά Νόμου και Κανονισμών το 2020, το 2021 και το 2022.

Στόχος του νέου Κανονιστικού Πλαισίου για τον Τουρισμό ήταν η συμβολή του στον εκσυγχρονισμό των ξενοδοχειακών μας μονάδων και του τουριστικού προϊόντος

ευρύτερα, στην αντικειμενική κατηγοριοποίηση και έγκαιρη αδειοδότηση των ξενοδοχειακών μονάδων, διασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο την εδραίωση της Κύπρου ως ενός ελκυστικού και ποιοτικού προορισμού σε ολόχρονη βάση.

Κατόπιν όμως από παράπονα Μελών ότι εξακολουθούσαν να αντιμετωπίζουν προβλήματα και καθυστερήσεις από διάφορες Αρχές για την εξασφάλιση αδειών που χρειάζονται, ο ΠΑΣΥΞΕ με επιστολή του προς τον Υφυπουργό Τουρισμού ζήτησε όπως αναλάβει πρωτοβουλία για να γίνει μια ευρεία σύσκεψη, υπό την προεδρία του, στην παρουσία του ΠΑΣΥΞΕ και όλων των Αρχών, Κυβερνητικών Υπηρεσιών και Φορέων, Πυροσβεστική, Υγειονομείο, κλπ, που έχουν την ευθύνη για την έκδοση των διαφόρων αδειών για τις ξενοδοχειακές μονάδες. Ο Υφυπουργός Τουρισμού ανταποκρίθηκε θετικά και η σύσκεψη αυτή έγινε στις 19 Οκτωβρίου 2021 μέσα σε πολύ εποικοδομητικό κλίμα.

5.7.4. Δημιουργία Γηπέδων Γκολφ και Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας της Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας

Ο ΠΑΣΥΞΕ, ως θέμα αρχής, τάσσεται υπέρ της δημιουργίας γηπέδων γκολφ ως απαραίτητο εργαλείο για εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος κατά ένα γεωγραφικά ισορροπημένο τρόπο. Ακόμη, αναμένεται ότι η δημιουργία γηπέδων γκολφ θα προσφέρει πρόσβαση στους ξένους που διαμένουν στα ξενοδοχεία και άλλα αδειούχα τουριστικά καταλύματα συμβάλλοντας έτσι στην άμβλυση της ζημιογόνου εποχικής λειτουργίας τους, θέτοντας έτσι γερά θεμέλια για μια νέα ελπιδοφόρα και ανοδική πορεία της τουριστικής βιομηχανίας προς το γενικότερο όφελος της Εθνικής μας Οικονομίας.

5.7.5. Προοπτική Νέων Επενδύσεων στην Κυπριακή Τουριστική Βιομηχανία

Πάγια θέση του ΠΑΣΥΞΕ είναι η θετική προσέγγιση και ενθάρρυνση της προοπτικής να υπάρξουν ξένες επενδύσεις στην τουριστική και ξενοδοχειακή βιομηχανία της Κύπρου λόγω και του ενδιαφέροντος που επέδειξαν επενδυτές από τη Ρωσία, Ισραήλ, Λίβανο, Ελλάδα και Αμερική και πιο πρόσφατα από την Αίγυπτο, το Κατάρ, την Κίνα και τον Καναδά, για αναπτύξεις που καλύπτουν όλο το φάσμα της τουριστικής βιομηχανίας του τόπου, υπερτονίζοντας ταυτόχρονα τη διασφάλιση της αρχής της ίσης μεταχείρισης έναντι των υφιστάμενων ντόπιων τουριστικών και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.

Προς αυτή την κατεύθυνση ο Σύνδεσμος έχει εγκαθιδρύσει μια στενή και εποικοδομητική συνεργασία τόσο με το ΚΕΒΕ, όσο και με τον CIPA.

5.8. ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

5.8.1. Σχέδια Ενίσχυσης Εγχώριου Τουρισμού

Στα πλαίσια των ενεργειών του για αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων από την πανδημία του κορωνοϊού, το Υφυπουργείο Τουρισμού, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, εξήγγειλε το Σχέδιο Ενίσχυσης του Εγχώριου Τουρισμού, το οποίο αποσκοπούσε αφενός στη στήριξη της τουριστικής βιομηχανίας, η οποία είχε υποστεί βαρύ πλήγμα και αφετέρου στην ενθάρρυνση των μόνιμων κατοίκων της Κύπρου, και ειδικότερα των ατόμων με περιορισμένα εισοδήματα, να πραγματοποιήσουν διακοπές σε τουριστικά καταλύματα σε όλη την Κύπρο, σε προσιτές τιμές.

Το πρώτο Σχέδιο Επιχορηγημένων Διακοπών αφορούσε την περίοδο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 2020, ακολούθησαν επεκτάσεις του Σχεδίου για τις περιόδους από 1^η Δεκεμβρίου 2020 μέχρι την 31^η Μαρτίου 2021, από την 1^η Απριλίου μέχρι την 31^η Μαΐου 2021 και από την 1^η Ιουνίου μέχρι την 30^η Νοεμβρίου 2021 (εξαιρουμένων των μηνών Ιουλίου και Αυγούστου 2021). Στο μεσοδιάστημα όμως, λόγω της δύσκολης κατάστασης στην τουριστική βιομηχανία, εξαγγέλθηκε το Πρόγραμμα Επιχορηγημένων Καλοκαιρινών Διακοπών για την περίοδο από 15 Ιουλίου 2021 μέχρι 31 Αυγούστου 2021 και ακολούθησαν ακόμη δύο Σχέδια Ενίσχυσης Εγχώριου Τουρισμού, για την περίοδο από 1^η Δεκεμβρίου 2021 μέχρι 31^η Μαρτίου 2022 και από 1^η Μαΐου 2022 μέχρι 31^η Ιουλίου 2022.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υφυπουργείου Τουρισμού, την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2021, εξαιρουμένων των μηνών Ιουλίου και Αυγούστου, επωφελήθηκαν από τα περσινά σχέδια πέραν των 126 χιλ. ατόμων, με υπολογιζόμενο αριθμό διανυκτερεύσεων πέραν των 285 χιλ. και με δαπάνη γύρω στα 2,7 εκατ. ευρώ.

Αναφορικά με το Σχέδιο που κάλυψε την περίοδο από 15 Ιουλίου μέχρι 31 Αυγούστου 2021, επωφελήθηκαν πέραν των 78 χιλ. ατόμων (στον αριθμό περιλαμβάνονται και άτομα που έκαναν χρήση του προγράμματος πέραν της μίας φοράς) και με υπολογιζόμενο αριθμό διανυκτερεύσεων πέραν των 280.000.

Επίσης σύμφωνα με στοιχεία του Υφυπουργείου Τουρισμού, υπολογίζεται ότι για το τελευταίο Σχέδιο (Μαΐου-Ιουλίου 2022) επωφελήθηκαν πέραν των 70.000 ατόμων, με τον υπολογιζόμενο αριθμό διανυκτερεύσεων να ξεπερνά τις 180.000. Βάσει των ίδιων στοιχείων, πέραν του 50% των συνολικών κρατήσεων που έγιναν αφορούν την περιοχή της ελεύθερης Αμμοχώστου και ποσοστό της τάξης του 25% των συνολικών κρατήσεων την επαρχία Πάφου.

5.8.2. Χειμερινός Τουρισμός

Όπως είναι γνωστό, ο ΠΑΣΥΞΕ για χρόνια τόνιζε την επιβαλλόμενη αναγκαιότητα για συλλογική αντιμετώπιση της πρόκλησης για άμβλυνση του προβλήματος της εποχικότητας του τουρισμού, με τη δραστική αύξηση του τουριστικού ρεύματος κατά τις χειμερινές περιόδους.

Οι καλά στοχευμένες συνεργασίες με τις Αεροπορικές Εταιρείες και τους Διοργανωτές Ταξιδίων, συνέβαλαν στη συλλογική προσπάθεια για επιμήκυνση της καλοκαιρινής περιόδου κατά τις χειμερινές περιόδους 2018 και 2019, δηλαδή τις δύο προηγούμενες φυσιολογικές χρονιές γιατί οι χρονιές 2020/21 δεν μπορούν να θεωρηθούν ως τέτοιες εξαιτίας της πανδημίας.

Με βάση τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, κατά τους χειμερινούς μήνες του 2019 (τρίμηνο Ιανουαρίου-Μαρτίου και διμηνία Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2019), επισκέφθηκαν την Κύπρο 637.197 τουρίστες, ενώ κατά την ίδια χρονική περίοδο το 2018 επισκέφθηκαν την Κύπρο 634.686 τουρίστες.

Μέσα από τις δράσεις που περιλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική Τουρισμού 2020-2030 του Υφυπουργείου Τουρισμού, στοχεύεται, μεταξύ άλλων, η προσέλκυση επισκεπτών κατά την χειμερινή περίοδο. Όπως πχ τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω, με οικονομική άνεση, που επιθυμούν να περάσουν την περίοδο αφυπηρέτησής τους ποιοτικά και οι οποίοι δύνανται να διαμένουν στο εξωτερικό για αρκετές εβδομάδες τον χειμώνα. Οι αγορές-στόχοι είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία, η Σουηδία, η Νορβηγία, η Φινλανδία και η Δανία.

Το Υφυπουργείο εφαρμόζει Σχέδια Δράσης για προσέλκυση τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων με απώτερο στόχο την άμβλυνση του προβλήματος της εποχικότητας και την αύξηση των τουριστικών αφίξεων εντός της χειμερινής τουριστικής περιόδου και των μηνών εκτός κύριας αιχμής.

Τα ειδικά προϊόντα τουρισμού τα οποία κρίθηκαν ότι θα προσελκύσουν τουριστική κίνηση από τις πιο πάνω αγορές, είναι κυρίως το καζίνο, ο θρησκευτικός/πολιτιστικός/αθλητικός/οίνο-γαστρονομικός τουρισμός, ευεξίας/υγείας-αποκατάστασης, υπαίθρου/ορεινών περιοχών, γκολφ, κ.α.

Στις συναντήσεις του ΠΑΣΥΞΕ με αρμόδιους Υπουργούς, την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού, καθώς και το Υφυπουργείο Τουρισμού, έθεσε εκ νέου την ανάγκη πιο δυναμικής επαναποθέτησης της Κύπρου ως ενός ελκυστικού χειμερινού τουριστικού προορισμού στην Ανατολική Μεσόγειο, κτίζοντας πάνω στην πετυχημένη πορεία των τελευταίων χειμερινών περιόδων 2017/18 και 2018/19 και θέτοντας ως στόχο να απομακρυνθούμε ακόμη περισσότερο από του να καταστεί η Κύπρος ως καλοκαιρινός προορισμός μόνο όπως τα Ελληνικά νησιά.

5.8.3. Επιχορηγημένες Άδειες και Σχέδιο Επιχορήγησης Διακοπών Χαμηλοσυνταξιούχων στα Ορεινά Θέρετρα

Το Σχέδιο Επιχορήγησης των Αδειών των Εργοδοτούμενων, λειτούργησε και το 2021 και σ' αυτό συμμετείχαν μόνο ξενοδοχεία των Ορεινών Θερέτρων και της περιοχής Πύργου Τυλληρίας, ενώ αποκλείστηκαν οι παραλιακές περιοχές. Για τη λειτουργία του Σχεδίου το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε για τις διακοπές των δικαιούχων σε ξενοδοχεία των Ορεινών Θερέτρων και του Πύργου Τυλληρίας, τη διάθεση ποσού ύψους €909.000 (που εξακολουθεί να είναι κατά πολύ μειωμένο σε σχέση με το €1.430.000 μόνο για τα Ορεινά Θέρετρα από το σύνολο (ορεινά και παραλιακά ξενοδοχεία) των €2.200,000 του 2010). Το Σχέδιο λειτούργησε και για το 2021 πάνω σε πενθήμερη βάση από Κυριακή σε Παρασκευή για πέντε διανυκτερεύσεις.

Δικαίωμα συμμετοχής είχαν οι εργοδοτούμενοι που δικαιούνταν σε απολαβές άδειας από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών και νοούμενου ότι το κατά κεφαλή εισόδημα της οικογένειας τους δεν υπερέβαινε τα €300 τη βδομάδα ή τα €1.300 το μήνα.

Το ποσό της επιχορήγησης ήταν 90% ή 100% ανάλογα με το κατά κεφαλή εισόδημα της οικογένειας των δικαιούχων, με ανώτατο ποσό επιχορήγησης κατ' άτομο, για διαμονή με πλήρη διατροφή, στην μεν πρώτη περίπτωση €45.00 την ημέρα και στη δεύτερη περίπτωση €50.00.

Για την περίοδο 4/7-17/9/21 φιλοξενήθηκαν σε 16 ξενοδοχεία των Ορεινών Θερέτρων και του Πύργου, 2.342 άτομα (δικαιούχοι και εξαρτώμενα) και δαπανήθηκε ποσό €521.296.25 (57.35% του συνολικού εγκεκριμένου ποσού των €909.000 για τα Ορεινά Θέρετρα και τον Πύργο).

Κατόπιν έκκλησης του ΠΑΣΥΞΕ για αύξηση του κονδυλίου σε σχέση με τη λειτουργία του Σχεδίου Επιχορηγημένων Αδειών για το 2022, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη διάθεση ποσού ύψους €923.000 για τα ξενοδοχεία των Ορεινών Θερέτρων και του Πύργου Τυλληρίας.

Επιπρόσθετα, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε στις 13/4/22 την πρόταση της Υπουργού Εργασίας & Κοιν. Ασφαλίσεων και εξήγγειλε Σχέδιο Επιχορήγησης Διακοπών Χαμηλοσυνταξιούχων σε Ξενοδοχεία των Ορεινών Θερέτρων και του Πύργου Τυλληρίας, κατά τις περιόδους από 1/6/2022-31/7/2022 και από 1/9/2022-31/10/2022 ή μέχρι εξαντλήσεως του σχετικού κονδυλίου.

Το Σχέδιο καλύπτει 4ήμερη διαμονή (3 νύχτες) με πλήρη διατροφή, από Παρασκευή ως Δευτέρα και από Τρίτη έως Παρασκευή με πλήρη διατροφή. Η δαπάνη για υλοποίηση του Σχεδίου για τη συμμετοχή 5.200 περίπου προσώπων εκτιμάται στις €800.000.

Στόχος του Σχεδίου, είναι αφενός η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους χαμηλοσυνταξιούχους αλλά επίσης και η στήριξη των ορεινών θερέτρων του τόπου μας, τα οποία με τη λειτουργία τους προσφέρουν σημαντικό αριθμό θέσεων εργασίας σε περιοχές εκτός των αστικών κέντρων, ενισχύουν το τουριστικό προϊόν της Κύπρου κατά τους χειμερινούς μήνες βοηθώντας με αυτό τον τρόπο στην επέκταση της τουριστικής περιόδου και με τη λειτουργία τους στηρίζουν σε σημαντικό βαθμό τις κοινότητες εντός των οποίων δραστηριοποιούνται.

5.8.4. Αθλητικός Τουρισμός

Ο Σύνδεσμος υποστηρίζει ένθερμα την αναγκαιότητα για περαιτέρω ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού ως μια εξειδικευμένη μορφή τουρισμού με πολλαπλά κοινωνικο-οικονομικά οφέλη για την πατρίδα μας, στοχεύοντας έτσι στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, στην ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού και στην αντιμετώπιση της εποχικότητας.

Η ανάπτυξη και η προώθηση της Κύπρου ως προορισμός αθλητικού τουρισμού, είτε αφορά παρακολούθηση ή συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες, είτε προπόνηση και προετοιμασία ξένων ομάδων στην Κύπρο, αποτελεί προτεραιότητα του Υφυπουργείου με βάση την Εθνική Στρατηγική Τουρισμού 2020-2030.

Το Υφυπουργείο Τουρισμού παρέχει Σχέδια Επιχορήγησης για την προώθηση του αθλητικού τουρισμού όπως το Σχέδιο επιχορήγησης ξένων αθλητικών ομάδων και ομίλων για προπόνηση και προετοιμασία στην Κύπρο, το Σχέδιο επιχορήγησης διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων στην Κύπρο με τη βοήθεια του οποίου έχουν διοργανωθεί σημαντικές διοργανώσεις στην Κύπρο όπως ποδοσφαίρου, ποδηλασίας, τρίαθλου, σκοποβολής και άλλων αθλημάτων, το Σχέδιο Κινήτρων για τη δημιουργία, αναβάθμιση υποδομών/εγκαταστάσεων σχετικών με τις ειδικές μορφές τουρισμού και το οποίο στηρίζει τη δημιουργία υποδομών ποδηλασίας, σκοποβολής και άλλων αθλημάτων, καθώς και το Σχέδιο επιχορήγησης για τη διοργάνωση ταξιδιών εξοικείωσης για τις ειδικές μορφές τουρισμού, το οποίο καλύπτει έξοδα φιλοξενίας ληπτών αποφάσεων για την προετοιμασία ομάδων.

Τα αθλήματα έχουν ιεραρχηθεί από το Υφυπουργείο Τουρισμού ανάλογα με τις προοπτικές ανάπτυξης τους στην Κύπρο και ως προτεραιότητα θεωρούνται το ποδόσφαιρο, η ποδηλασία, η κολύμβηση, οι καταδύσεις, το τένις και ο στίβος με ιδιαίτερη έμφαση στο μαραθώνιο και το τρίαθλο, η σκοποβολή, καθώς και το γκολφ.

Κατά την πρώτη τετραμηνία εκάστου έτους και ένεκα των συνήθως κακών καιρικών συνθηκών που επικρατούν στην Ευρώπη, η Κύπρος φιλοξενεί ομάδες από διάφορες χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης και κυρίως από τη Ρωσία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελβετία, την Πολωνία, την Φινλανδία, το Βέλγιο, την Αυστρία, τη Γερμανία, τη Νορβηγία και άλλες χώρες, οι οποίες έρχονται για αγωνιστική προετοιμασία/προπόνηση ή για συμμετοχή σε αγώνες, καθώς και για ψυχαγωγικούς λόγους, μια και η χώρα μας πέραν του ότι έχει το μεγάλο πλεονέκτημα ενός ήπιου χειμώνα με αρκετή ηλιοφάνεια, διαθέτει σύγχρονη αθλητική υποδομή, εξαιρετική και ποικίλη ξενοδοχειακή υποδομή, καθώς και καλή οργάνωση της υποδομής των τηλεπικοινωνιών και άλλων υπηρεσιών.

Τη μερίδα του λέοντος του αθλητικού τουρισμού λαμβάνει κυρίως η Ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου και η Λάρνακα ένεκα και των αναγκαιών σύγχρονων εγκαταστάσεων και υποδομών που διαθέτουν, ενώ αυξανόμενο μερίδιο απολαμβάνουν τα τελευταία χρόνια τόσο η Πάφος, όσο και η Λεμεσός.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι τα τελευταία, προ πανδημίας, χρόνια, η Κύπρος έχει γίνει γνωστή και σαν χώρος φιλοξενίας σημαντικών διεθνών συναντήσεων όπως, μεταξύ άλλων, ο διεθνούς εμβέλειας ποδηλατικός αγώνας *Cyprus Sunshine Cup*, ο Διεθνής Μαραθώνιος Λεμεσού, το Ρωσικό Ποδοσφαιρικό Τουρνουά *FNL*, το ποδοσφαιρικό *Cyprus Women's World Cup*, οι Πανευρωπαϊκοί Αγώνες Σκοποβολής *Κόμπακ-Σπόρτιγκ*, ο Διεθνής Αγώνας Ξιφασκίας *Cyprus Talents Cup* για παιδιά, το *Cyprus Amateur Men's Open* που είναι αγώνας ερασιτεχνικού γκολφ παγκόσμιας κατάταξης, καθώς και διεθνείς αγώνες στο άθλημα του *beach volley*.

Ιδιαίτερη δυναμική απέκτησε τα τελευταία χρόνια το άθλημα του γκολφ. Η Πάφος διαθέτει τέσσερις αξιόλογες εγκαταστάσεις γηπέδων γκολφ που φιλοξένησαν τη διοργάνωση, υπό την Κυπριακή Ομοσπονδία Γκολφ, διεθνών τουρνουά γκολφ, όπως το "*Cyprus Amateur Men's Open*" το Μάιο 2019 που εντάσσεται στο επίσημο πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Γκολφ, το "*CGF Cup 2019*" και το "*Special Olympics Cyprus Open 2019*" τον Ιούνιο 2019, καθώς και το "*Cyprus Senior Amateur Men's Open 2019*" και το "*Cyprus Senior Amateur Ladies Open*" το Σεπτέμβριο 2019, προσελκύνοντας ερασιτέχνες και επαγγελματίες γκόλφερς από πληθώρα χωρών.

Σημειώνεται ότι η Κύπρος αναγνωρίζεται ήδη ως ένας ανερχόμενος ευρωπαϊκός προορισμός γκολφ (*golf destination*) με ιδανικές κλιματολογικές συνθήκες, ποιοτική υποδομή διαμονής και ψηλό επίπεδο υπηρεσιών, ενώ η ανάπτυξη του τουρισμού γκολφ συμβάλλει ιδιαίτερα στη βελτίωση της εποχικότητας (περίοδος αιχμής για γκολφ θεωρείται η περίοδος Σεπτεμβρίου-Μαΐου).

Εξίσου ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει αναπτύξει και ο ποδηλατικός τουρισμός, ενώ η Κύπρος περιλαμβάνεται ήδη σε αρκετά προγράμματα μεγάλων Διοργανωτών Ταξιδιών και προβάλλεται σαν ελκυστικός και ιδανικός ποδηλατικός προορισμός. Έχουν επίσης θεσμοθετηθεί τα τελευταία χρόνια και αξιόλογες διεθνείς ποδηλατικές διοργανώσεις, με

πιο γνωστή τη σειρά αγώνων Cyprus Sunshine Cup. Ο ποδηλατικός τουρισμός ενισχύει επίσης την εποχικότητα αφού η πλειοψηφία των τουριστών του επισκέπτεται την Κύπρο κατά τους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο.

Θετικές προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης έχει επίσης ο Καταδυτικός Τουρισμός αν λάβουμε υπόψη ότι υπάρχουν 3 εκατομμύρια ενεργοί δύτες στην Ευρώπη. Επί τούτου έχουν δημιουργηθεί στην Κύπρο, 54 Καταδυτικά Κέντρα, τεχνητοί υφάλοι, καθώς και αξιόλογα ναυάγια πχ το Ζηνοβία. Η πλειοψηφία των τουριστών για καταδύσεις επισκέπτεται την Κύπρο, εκτός τους καλοκαιρινούς μήνες, και κατά τους μήνες Οκτώβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο, συμβάλλοντας έτσι και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Η Ρωσία, η Μεγάλη Βρετανία, η Γερμανία, το Ισραήλ, η Αυστρία, οι Σκανδιναβικές χώρες και η Γαλλία είναι οι κύριες πηγές δυτών επισκεπτών.

Η περαιτέρω ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού είναι ιδιαίτερα σημαντική για την Κύπρο, μια και αποτελεί τονωτική ένεση για τον τουρισμό μας κατά τη χειμερινή περίοδο. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια ο ΠΑΣΥΞΕ επεσήμανε την ανάγκη παροχής ουσιαστικών κινήτρων τόσο προς την ιδιωτική πρωτοβουλία, όσο και προς τις Τοπικές Αρχές Αυτοδιοίκησης, για την περαιτέρω ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών, καθώς και της διάθεσης των αναγκαίων συναφών κονδυλίων στους ετήσιους προϋπολογισμούς του Κράτους για δημιουργία των αναγκαίων υποδομών αλλά και για την αποτελεσματική προβολή της Κύπρου στο εξωτερικό ως ελκυστικού χώρου για προσέλκυση αθλητικών ομάδων για σκοπούς προετοιμασίας τους και για τη διοργάνωση περιφερειακών και διεθνών αθλητικών συναντήσεων στην Κύπρο.

Σημειώνεται εδώ ότι ο ΠΑΣΥΞΕ συνεχάρη τον Πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Καλαθόσφαιρας, τον Απρίλιο 2022, για τη συμβολή της Ομοσπονδίας του ώστε η FIBA Europe να αναθέσει τη διεξαγωγή του ΕΥΡΩΜΠΑΣΚΕΤ 2025 στην Κύπρο, γεγονός που αποτελεί μεγάλη επιτυχία για τον τόπο μας αφού θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.

5.8.5. Θρησκευτικός Τουρισμός

Η περαιτέρω ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού αποτελεί ακόμα μια εξειδικευμένη μορφή τουρισμού με επίσης πολλαπλά κοινωνικο-οικονομικά οφέλη για την πατρίδα μας. Ο Σύνδεσμος υποστηρίζει τις προσπάθειες του

Υφυπουργείου Τουρισμού στην περαιτέρω ανάπτυξη του και προώθηση της Κύπρου ως προορισμού για θρησκευτικές περιηγήσεις.

Ο θρησκευτικός τουρισμός περιλαμβάνει ομάδες επισκεπτών οι οποίοι ταξιδεύουν για να επισκεφθούν, να μελετήσουν και να βιώσουν την θρησκευτική παράδοση ενός προορισμού όπως αυτή παρουσιάζεται μέσα από τα μοναστήρια, τις εκκλησίες, τα βυζαντινά μουσεία, τα σκευοφυλάκια, τις θρησκευτικές παραδόσεις, εκκλησιαστικές εορτές, θρησκευτικά κειμήλια και τα ήθη και έθιμα που σχετίζονται με την εκκλησιαστική κληρονομιά.

Την πρωτιά στον προσκυνηματικό τουρισμό στην Κύπρο κατέχει η Ρωσία λόγω και του ομόθρησκου των Ρώσων προσκυνητών - αγορά η οποία έχει δυστυχώς απωλεσθεί λόγω του πολέμου στην Ουκρανία. Ενδιαφέρον επιδεικνύουν όμως και τουρίστες από διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες και δεν συσχετίζεται απαραίτητα με το θρήσκευμα των περιηγητών.

Επιπρόσθετα, έγιναν σχεδιασμοί έχοντας ως αναφορά τα βήματα του Αποστόλου Παύλου, μέσα στα πλαίσια της ανάπτυξης του Θρησκευτικού Τουρισμού, κυρίως για την Πάφο που έχει συνδέσει το όνομα της με τον Απόστολο των Εθνών Παύλο.

Σε μια προσπάθεια περαιτέρω προώθησης του θρησκευτικού τουρισμού και με πρωτοβουλία της Εκκλησίας της Κύπρου, ιδρύθηκε το Γραφείο Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Κύπρου, υπό την προεδρία του Θεοφιλέστατου Επισκόπου Μεσαορίας, κ. Γρηγόριου, ο οποίος και συμμετέχει στις διάφορες εκδηλώσεις του ΠΑΣΥΞΕ, ενισχύοντας έτσι τη συνεργασία του Γραφείου με τον ΠΑΣΥΞΕ στην πτυχή του θρησκευτικού τουρισμού και των προσκυνηματικών περιηγήσεων.

Επισημαίνεται επίσης το όφελος που είχε στον τουρισμό, η επίσκεψη στην Κύπρο, του προκαθήμενου της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, Πάπα Φραγκίσκου, κατά την περίοδο 2-4 Δεκεμβρίου 2021. Με την ευκαιρία αυτής της επίσκεψης και παρά την πανδημία, ταξίδεψαν στο νησί μας εκατοντάδες πιστοί από τις γειτονικές χώρες, ιδιαίτερα το Λίβανο.

5.8.6. Γαμήλιος Τουρισμός

Οι επενδύσεις αρκετών εκατομμυρίων από ξενοδόχους στην ανέγερση ναών εντός των γηπέδων των μονάδων τους, στη δημιουργία σουϊτών νεονύμφων, κλπ, ενέγραψαν την Κύπρο στους καταλόγους γαμήλιου τουρισμού των διεθνών Τουριστικών Πρακτορείων, καταστρώντας την ως ένα εκ των καλύτερων προορισμών για τέλεση γάμων στην Ευρώπη.

Για την προώθηση της Κύπρου ως γαμήλιου προορισμού, το Υφυπουργείο Τουρισμού, αρκετοί ξενοδόχοι και άλλοι αρμόδιοι φορείς συμμετέχουν σε διεθνείς Εκθέσεις Γάμου και εμφανίζονται ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τις προοπτικές που διανοίγονται.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η τέλεση γάμων και κυρίως πολιτικών έχει αναπτυχθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια αφού τα νεόνυμφα ζευγάρια συνοδεύουν οι συγγενείς και οι φίλοι τους, που συνδυάζουν το ευτυχές γεγονός με τις διακοπές τους, αποφέροντας έτσι ένα σημαντικό εισόδημα στον τόπο μας.

Η Κύπρος εξακολουθεί να πρωταγωνιστεί ανάμεσα σε άλλους μεσογειακούς γαμήλιους προορισμούς λόγω των παραλιών της, των ιδανικών κλιματολογικών συνθηκών του νησιού και του χαμηλού κόστους διοργάνωσης ενός γάμου, με αποτέλεσμα ζευγάρια να επιλέγουν τον τόπο μας τόσο για την τέλεση του γάμου τους, όσο και για να περάσουν το μήνα του μέλιτος. Σημειώνεται ότι κάθε χρόνο τελούνται στην Κύπρο χιλιάδες πολιτικοί γάμοι, αποφέροντας σημαντικά έσοδα στον τόπο μας.

Για την προώθηση του γαμήλιου τουρισμού, το Υφυπουργείο Τουρισμού ενεργοποίησε δύο Σχέδια Παροχής Κινήτρων, άμεσα συνυφασμένα με τον γαμήλιο/ρομαντικό τουρισμό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υφυπουργείου Τουρισμού, η μεγαλύτερη αγορά γαμήλιου τουρισμού είναι το Ηνωμένο Βασίλειο με ποσοστό πάνω από 40%, ακολουθεί το Ισραήλ με 30%, ενώ μικρότερες αγορές είναι ο Λίβανος και η Ρωσία. Πρώτη σε προτιμήσεις τέλεσης πολιτικών γάμων είναι η Πάφος και η Ελεύθερη Αμμόχωστος που επιλέγονται κυρίως από Άγγλους τουρίστες, ενώ σημαντικό ποσοστό κατέχει η Επαρχία Λάρνακας που επιλέγεται κυρίως από Ισραηλινούς και Λιβάνιους.

5.8.7. Τουρισμός Υγείας (Ιατρικός και Ευεξίας)

Άλλη εξειδικευμένη μορφή τουρισμού είναι ο Τουρισμός Υγείας που περιλαμβάνει τα τμήματα του Ιατρικού Τουρισμού και του Τουρισμού Ευεξίας, με επίσης πολλαπλά κοινωνικο-οικονομικά οφέλη για την πατρίδα μας, η οποία έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει αυτού του είδους το τουριστικό προϊόν, καθώς διαθέτει πολύ καλό κλίμα, τον ήλιο και τη θάλασσα που αναζητεί κάποιος τουρίστας του είδους, ενώ σε εξίσου ψηλά επίπεδα βρίσκεται και η υποδομή με πληθώρα ιδιωτικών νοσηλευτηρίων.

Επί τούτου ο ΠΑΣΥΞΕ υποστηρίζει το Υφυπουργείο Τουρισμού στις προσπάθειες του για περαιτέρω ανάπτυξη του Τουρισμού Υγείας, ο οποίος προωθεί επενδυτικά σχέδια για την ανάπτυξη του στη χώρα μας.

Ο άλλος τομέας που αναπτύσσεται δραστικά τα τελευταία χρόνια στον τόπο μας είναι και ο Τουρισμός Ευεξίας με χώρους χαλάρωσης και περιποίησης (spa). Ήδη αρκετές ξενοδοχειακές μονάδες έχουν επενδύσει σημαντικά κονδύλια στον τομέα αυτό και προβαίνουν σε διαφημιστικές εκστρατείες στο εξωτερικό για τις εξειδικευμένες αυτές υπηρεσίες spa που προσφέρουν.

Προσπάθειες για προώθηση του Τουρισμού Υγείας γίνονται κυρίως στην Αγγλία, τη Σκανδιναβία, τις Βαλτικές, Αραβικές, καθώς και τις Γερμανόφωνες χώρες (για τον Τουρισμό Ευεξίας), ενώ ένας από τους κλάδους ιατρικής στους οποίους η Κύπρος δύναται ιδιαίτερα να προσελκύσει τουρίστες είναι ο κλάδος της πλαστικής χειρουργικής, κυρίως λόγω του ότι το κόστος στην Κύπρο είναι αισθητά χαμηλότερο σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρώπης, πηγές παραδοσιακού τουριστικού ρεύματος προς το νησί μας.

Κατόπιν έκκλησης του Υφυπουργείου Τουρισμού, ο ΠΑΣΥΞΕ απέστειλε στις 24 Ιουνίου 2022, τις εισηγήσεις του σε σχέση με την προσέλκυση τουρισμού υγείας & ευεξίας, μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας Τουρισμού Υγείας & Ευεξίας.

5.8.8. Συνεδριακός Τουρισμός

Ο Σύνδεσμος στις διάφορες συσκέψεις που συμμετείχε, παρείχε την ένθερμη υποστήριξη του για την αναγκαιότητα περαιτέρω ανάπτυξης του Συνεδριακού Τουρισμού, η ανάπτυξη του οποίου είναι σε προτεραιότητα βάση και της Στρατηγικής Τουρισμού του Υφυπουργείου Τουρισμού.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη του Συνεδριακού Τουρισμού και Ταξιδίων Κινήτρων έχει συσταθεί Συμβουλευτική Επιτροπή από το Υφυπουργείο Τουρισμού, το Cyprus Convention Bureau, όπου συμμετέχουν και εκπρόσωποι του ΠΑΣΥΞΕ, του ΣΤΕΚ, του ACTA, του ΠΑΣΥΔΙΞΕ και του ΚΕΒΕ.

Μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Δράσης του Υφυπουργείου Τουρισμού περιλαμβάνεται και σχέδιο υποστήριξης της διεκδίκησης διεθνών συνεδρίων που αποσκοπεί στο να βοηθηθούν οι Κύπριοι φορείς να προσελκύσουν περισσότερα διεθνή συνέδρια στη χώρα μας. Προς την κατεύθυνση αυτή, το Υφυπουργείο Τουρισμού παρέχει αριθμό Σχεδίων Κινήτρων για διοργάνωση συνεδρίων στην Κύπρο, για την οργάνωση εταιρικών συνεδρίων και ταξιδίων κινήτρων, για την πραγματοποίηση ταξιδίων στο εξωτερικό για σκοπούς προσέλκυσης τουρισμού συνεδρίων και ταξιδίων κινήτρων, για την οργάνωση ταξιδίων εξοικείωσης τουρισμού συνεδρίων, καθώς και για τη φιλοξενία δυνητικών πελατών τουρισμού συνεδρίων και ταξιδίων κινήτρων για σκοπούς επισκέψεων επιθεώρησης (inspection visits). Επίσης το Τμήμα Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Τουρισμού έχει ξεκινήσει εκ νέου τη διάθεση κάποιων αρχαιολογικών χώρων για σκοπούς Συνεδριακού Τουρισμού και Ταξιδίων Κινήτρων.

5.8.9. Θεσμός του "Κυπριακού Προγεύματος στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία" και Ενίσχυση του Γαστρονομικού Τουρισμού

Η επέκταση του θεσμού "Κυπριακό Πρόγευμα" σε όλο και περισσότερα ξενοδοχεία της Κύπρου ενισχύει τον Γαστρονομικό μας Τουρισμό, αφού δοκιμάστηκε με επιτυχία τα τελευταία χρόνια σε πολλά ξενοδοχεία παγκύπρια. Στόχος είναι η προβολή των αυθεντικών προϊόντων και γεύσεων της Κύπρου, αφού η γαστρονομία έχει μεγάλη ιστορική και πολιτιστική αξία για την Κύπρο.

Η εφαρμογή του θεσμού του "Κυπριακού Προγεύματος στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία" έχει θεσπιστεί από το Υφυπουργείο Τουρισμού και εντάσσεται στους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού, ενώ ένθερμος υποστηρικτής προώθησης του στα ξενοδοχεία μας είναι ο ΠΑΣΥΞΕ.

Σημειώνεται ότι το πρόγραμμα "Κυπριακό Πρόγευμα" αποτελούσε πρωτοβουλία του τότε Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (τώρα Υφυπουργείο Τουρισμού), του Travel

Foundation του Ηνωμένου Βασιλείου και του Κυπριακού Συνδέσμου Αειφόρου Τουρισμού (CSTI), μέσω του προγράμματος "Cyprus Destination Partnership".

5.8.10. Άλλες Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

Εκτός τις προαναφερόμενες Ειδικές Μορφές Τουρισμού, υπάρχει και ένα άλλο ευρύ φάσμα εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως είναι ο Πολιτιστικός Τουρισμός, ο Τουρισμός Υπαίθρου και ο Τουρισμός Κρουαζιέρας, που προβάλλονται σαν περαιτέρω εμπλουτιστικά προϊόντα και συμβάλλουν στην κάθοδο εξειδικευμένων ομάδων τουριστών.

Ο Πολιτιστικός Τουρισμός αποτελείται από επισκέπτες που ταξιδεύουν αποκλειστικά για επίσκεψη σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, παρόλο που ακόμη δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο τμήμα αγοράς για την Κύπρο.

Ο Τουρισμός Υπαίθρου είναι σημαντικός για την άμβλυνση της εποχικότητας αλλά και ολόχρονα. Περιλαμβάνει την ενασχόληση των επισκεπτών με το πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον, όπως περπατήματα, οινογαστρονομία, birdwatching, ορειβασία, τοπική και ιστορική παράδοση, τοπικά προϊόντα και Κυπριακή κουζίνα, οι Δρόμοι του Κρασιού, κ.α.

Ο Τουρισμός Κρουαζιέρας επίσης αναπτύσσεται στην Κύπρο και αποτελεί εναλλακτική μορφή διακοπών για τουρίστες κυρίως από την Ευρώπη. Επί τούτου τα Υφυπουργεία Ναυτιλίας και Τουρισμού, μαζί με το Υπουργείο Μεταφορών, καταβάλλουν συλλογική προσπάθεια για ανάδειξη του νησιού μας ως κέντρου κρουαζιέρας, αφού υπάρχουν μεγάλες προοπτικές στον τομέα αυτό, μετά και την προσέλκυση κρουαζιερόπλοιων μεγάλης εμβέλειας.

5.9. ΦΟΡΟΛΟΓΙΕΣ - ΤΕΛΗ

Τα θέματα της φορολογικής πολιτικής του Κράτους επί της ξενοδοχειακής και τουριστικής βιομηχανίας, απασχόλησαν επισταμένα και σε βάθος το Διοικητικό Συμβούλιο.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι και η Τρόικα, στο Μνημόνιο, στο κεφάλαιο του τουρισμού, έκαμε ειδική αναφορά, μεταξύ άλλων, στην ανάγκη να γίνει μελέτη των κόστων ηλεκτρισμού, νερού, αποχετευτικών, που χρεώνονται οι ξενοδοχειακές μονάδες με σκοπό την ευθυγράμμιση τους με τις χρεώσεις προς τα νοικοκυριά.

Το UNWTO χαρακτηρίζει τον τουρισμό ως ένα από τους λίγους τομείς που δημιουργούν θετικά αποτελέσματα σε πολλές εθνικές οικονομίες και πρέπει να διασφαλιστεί ότι θα παραμείνει ανταγωνιστικός. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια το UNWTO κάλεσε τις εθνικές κυβερνήσεις να συστήσουν εθνικές στρατηγικές που να υποστηρίζουν τον τομέα τηρώντας τη δέσμευση τους για σταθερή και βιώσιμη ανάπτυξη, τονίζοντας χαρακτηριστικά, μεταξύ άλλων, και την ανάγκη για μια πιο ισορροπημένη φορολογική πολιτική στον τουρισμό.

Σημειώνεται ότι η HOTREC (Hotels, Restaurants & Cafés in Europe) σε έκθεση του 2017, ανέδειξε τα οφέλη που επιφέρει η χαμηλή φορολόγηση των τουριστικών υπηρεσιών στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην ανταγωνιστικότητα στην ΕΕ. Η μακροχρόνια εφαρμογή χαμηλών συντελεστών φορολογίας στις υπηρεσίες φιλοξενίας, σύμφωνα με την έκθεση της HOTREC, είναι κλειδί στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης ως τουριστικού προορισμού. Όπως επισημαίνει η έκθεση της HOTREC, οι πέντε λόγοι για τους οποίους πρέπει να κρατηθεί χαμηλά ο ΦΠΑ στον τουρισμό και τη φιλοξενία, είναι οι εξής:

1. Για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης: Σε επίπεδο τιμών αλλά και ποιότητας χάρη στις καινοτόμες επενδύσεις.

2. Απασχόληση: Η ξενοδοχειακή βιομηχανία απασχολεί το 80% του εργατικού δυναμικού στον ευρωπαϊκό τουρισμό. Οι άμεσες θέσεις εργασίας που δημιουργεί η βιομηχανία είναι σχεδόν μια στις 20. Η ελαστικότητα τιμών και η απασχόληση στον κλάδο έχουν σημαντικό θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο στο σύνολο της απασχόλησης ανάλογα με τον ΦΠΑ που εφαρμόζεται.

3. Επενδύσεις: Οι χαμηλοί συντελεστές ΦΠΑ επιτρέπουν την υλοποίηση σοβαρών επενδύσεων στον κλάδο, συμβάλλοντας στην αναβάθμιση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος.

4. Αναβάθμιση του πεδίου δραστηριότητας της οικονομίας διαμοιρασμού: Οι δραστηριότητες στην οικονομία διαμοιρασμού, ειδικά στον κλάδο της φιλοξενίας, ανταγωνίζονται ευθέως τους παρόχους τουριστικών υπηρεσιών χωρίς να συμμορφώνονται με τους ίδιους κανόνες. Έτσι, ο χαμηλός ΦΠΑ βοηθά στη εξισορρόπηση των αρνητικών συνεπειών στα καταλύματα από την οικονομία διαμοιρασμού.

5. Επίπτωση στις τιμές: Οι πόροι που εξοικονομούνται από τη μείωση του ΦΠΑ μπορούν να αξιοποιηθούν με άλλους τρόπους, ενώ και οι τιμές του τελικού προϊόντος δεν θα είναι επιβαρυνμένες.

5.9.1. Κόστος της Τιμής του Ηλεκτρικού Ρεύματος, στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία / Χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

Μετά την οικονομική κρίση και την πανδημία του κορονοϊού, ο πόλεμος στην Ουκρανία δημιούργησε νέες προκλήσεις για τις τουριστικές επιχειρήσεις που καλούνται να διαχειριστούν την διεθνή έκρηξη του ενεργειακού κόστους και την απότομη άνοδο του πληθωρισμού σε πρωτοφανή επίπεδα.

Επί τούτου ο Σύνδεσμος έθεσε εκ νέου στις διάφορες συναντήσεις που είχε με την Κυβέρνηση και άλλους αρμόδιους φορείς, την ανάγκη ίσης μεταχείρισης της ξενοδοχειακής βιομηχανίας με τις άλλες βιομηχανίες του τόπου, σε σχέση με τα τέλη που της επιβάλλονται για ηλεκτρισμό και παροχή κινήτρων για αξιοποίηση των ΑΠΕ.

Ο Σύνδεσμος είχε συνάντηση με την Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου & Βιομηχανίας στις 16 Νοεμβρίου 2021, κατά την οποία συζητήθηκαν θέματα μείωσης ενεργειακού κόστους σε συνδυασμό με την αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης, αξιοποίηση των ΑΠΕ, όπως πχ η απλοποίηση, η άντληση επιδότησης και η δυνατότητα εγκατάστασης φωτοβολταϊκών και εκτός από όμορες περιοχές. Επί τούτου μας αναφέρθηκε ότι θα εξαγγελθούν Σχέδια για τις επιχειρήσεις ώστε να επωφεληθούν από τις ΑΠΕ και θα ακολουθήσουν σεμινάρια.

5.9.2. Κόστος της Τιμής του Νερού και των Αποχετεύσεων στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία

Τον ΠΑΣΥΞΕ απασχόλησαν και τα υψηλά τέλη υδατοπρομήθειας που επιβαρύνουν την ξενοδοχειακή βιομηχανία, θέτοντας ταυτόχρονα και θέμα διάκρισης σε βάρος της. Στις διάφορες συναντήσεις επί του θέματος, ο ΠΑΣΥΞΕ, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης και θωράκισης της ανταγωνιστικότητας της ξενοδοχειακής και τουριστικής μας βιομηχανίας, κατέθετε τις ακόλουθες θέσεις του:

(α) Διασφάλιση μιας πιο δίκαιης τιμολόγησης των διαφόρων τελών υδατοπρομήθειας και αποχετευτικού προς τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις σε σχέση με τις αντίστοιχες

χρεώσεις και τέλη προς τους άλλους χρήστες, αναγνωρίζοντας την παραγωγική και ουσιαστική συμβολή του τουριστικού τομέα στη γενικότερη οικονομική ανάπτυξη του τόπου, και

(β) Εφαρμογή της Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ίση κατανομή βαρών με βάση και την ολοκληρωμένη μελέτη των κόστων και της χρηστής διοίκησης των διαφόρων αρμοδίων Αρχών ως των εξουσιοδοτημένων παροχέων των υδάτινων μας πόρων.

5.9.3. Τέλη Διανυκτέρευσης προς τους Δήμους και τα Συμβούλια Βελτιώσεως

Πάγια θέση του Συνδέσμου είναι η μη επιβολή τελών διανυκτέρευσης από όλες τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου, μέσα στα πλαίσια της καθολικής προσπάθειας που καταβάλλεται για ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού και απάμβλυνσης του προβλήματος της εποχικότητας.

5.10. ΝΟΜΟΘΕΣΙΕΣ

Συνεχίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια της υπό επισκόπηση περιόδου, το έντονο ενδιαφέρον και η δραστηριοποίηση του Συνδέσμου αναφορικά με τις διάφορες νομοθεσίες που αφορούν άμεσα ή έμμεσα ή είναι δυνατό να επηρεάσουν με οποιονδήποτε τρόπο την τουριστική βιομηχανία του τόπου μας.

Επί τούτου, τόσο ο Πρόεδρος και άλλοι Αξιωματούχοι του Διοικητικού Συμβουλίου αλλά και των Επαρχιακών Επιτροπών του Συνδέσμου, όσο και ο Γενικός Διευθυντής, συμμετείχαν σε συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών προς συζήτηση αριθμού σοβαρών θεμάτων, ενώ υπέβαλαν τις απόψεις τους και σε θέματα που προκύπτουν από Νομοθεσίες.

5.10.1. Ο Περί Κέντρων Αναψυχής (Άδειες Εκπομπής Ήχου) Νόμος

Το σοβαρό πρόβλημα της πάταξης της ηχορύπανσης ταλανίζει εδώ και χρόνια την τουριστική βιομηχανία. Ο ΠΑΣΥΞΕ αφού κλήθηκε, μαζί με άλλους φορείς, από το Υπουργείο Εσωτερικών, υπέβαλε τις θέσεις του με επιστολή του ημερ. 19 Απριλίου 2022 ενόψει της διαβούλευσης για τροποποίηση του Διατάγματος Ηχητικής Διαβάθμισης και της Εντολής, με βάση τον Περί Κέντρων Αναψυχής (Άδειες Εκπομπής Ήχου) Νόμο.

Καταρχήν εξέφρασε τις ανησυχίες του για το επίπεδο της ηχορύπανσης που προέρχεται από τα υπαίθρια μπαράκια/κέντρα διασκέδασης στις τουριστικές περιοχές, που ξεκινούν καθημερινά από τις 21:00 μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες (πολλές φορές μέχρι τις 03.00). Η ηχορύπανση αποτελεί το πιο σημαντικό πρόβλημα στην ικανοποίηση των πελατών που διαμένουν στα ξενοδοχεία των τουριστικών περιοχών, εφόσον είναι αδύνατον για πολλούς να κοιμηθούν μέχρι να σταματήσει η μουσική, με αποτέλεσμα να δέχονται δεκάδες γραπτά και προφορικά παράπονα από τουρίστες που επιβεβαιώνουν το μέγεθος του προβλήματος.

Η άποψη του Συνδέσμου είναι ότι δεν υπάρχει σωστός έλεγχος και ακόμη όταν γίνεται καταγγελία στην Αστυνομία, η οποιαδήποτε θεραπεία είναι προσωρινή και την επόμενη μέρα το πρόβλημα επαναλαμβάνεται. Ο Σύνδεσμος ανησυχεί ότι η προτεινόμενη νομοθεσία είναι περίπλοκη και δυσκολεύει την πιστή εφαρμογή της και επί τούτου πρότεινε τα ακόλουθα απλά μέτρα:

- » Η νομοθεσία να απαγορεύει μετά τα μεσάνυχτα, να λειτουργούν τα μεγάφωνα των υπαίθριων μπαρ που είναι μέχρι 100 μ. από τα σύνορα των ξενοδοχειακών μονάδων.
- » Αν υπάρξει παρανομία να δίνεται η δυνατότητα στην Αστυνομία να κατάσχει άμεσα τα μεγάφωνα.
- » Να υπάρχουν/καθοριστούν συγκεκριμένες τοπικές ζώνες που θα επιτρέπεται σε μπαρ/κέντρα διασκέδασης να διοργανώνουν live εμφανίσεις καλλιτεχνών και σίγουρα όχι πλησίον τουριστικών περιοχών.

Για το ίδιο θέμα ο Σύνδεσμος συμμετείχε στη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών που έγινε στις 5 Μαΐου 2022, όπου παρέθεσε τις απόψεις του για το θέμα της ηχορύπανσης, ζητώντας έγκαιρη επίλυση του και ψήφιση Νομοθεσίας με πρόνοιες που να διασφαλίζουν την εφαρμογή της.

5.10.2. Ο Περί του Δικαιώματος Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022

Ο ΠΑΣΥΞΕ συμμετείχε στις συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού που έγιναν στις 28 Ιουνίου 2022 και 12 Ιουλίου 2022 αναφορικά με το υπό αναφορά θέμα, ενώ σκοπός της τροποποίησης είναι η εναρμόνιση και η καλύτερη εφαρμογή αριθμού Οδηγιών της ΕΕ.

Επίσης συμμετείχε στη συνάντηση που συγκάλεσε το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου & Βιομηχανίας στις 19 Ιουλίου 2022, κατά την οποία έγινε παρουσίαση του υπό αναφορά Νομοσχεδίου και των σχετικών Οδηγιών της ΕΕ από εκπροσώπους του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών & Διανοητικής Ιδιοκτησίας, του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου & Βιομηχανίας, και της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Το θέμα των πνευματικών (συνθέτες, στιχουργούς, παραγωγούς) και συγγενικών (τραγουδιστές, μουσικούς, οργανοπαίχτες) δικαιωμάτων για την χρήση μουσικής στα ξενοδοχεία, απασχόλησε εκ νέου το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου.

Υπενθυμίζεται ότι κατόπιν γνωμάτευσης των Νομικών Συμβούλων του Συνδέσμου, υπάρχει υποχρέωση για καταβολή πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων σε μια εταιρεία για τα αντίστοιχα δικαιώματα. Ενόψει όμως της ύπαρξης πολλών εταιρειών που αποτίνονται στα ξενοδοχεία για καταβολή πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων, ο χρήστης δεν οφείλει να καταβάλει δικαιώματα σε όλες τις εταιρείες.

Ο Νόμος Περί Συλλογικής Διαχείρισης των Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων, καθώς και για τη Χορήγηση Αδειών για τη Χρήση Μουσικών Έργων στην εσωτερική αγορά έχει ψηφιστεί και δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 16 Ιουνίου 2017.

Εκείνο όμως που εκκρεμεί, μέχρι στιγμής, ενώπιον της Βουλής είναι η θέσπιση των Κανονισμών, που διαλαμβάνουν την ίδρυση Ανεξάρτητης Αρχής Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων, η οποία θα τηρεί Μητρώο Εγγραφής των Εταιρειών, θα ασκεί έλεγχο συμμόρφωσης με τις διατάξεις του νόμου και θα έχει εξουσία να επιβάλλει και διοικητικές κυρώσεις.

5.10.3. Ο Περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Τροποποιητικοί) Νόμος και Κανονισμοί του 2022

Ο ΠΑΣΥΞΕ συμμετείχε στις συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού που έγιναν στις 15 Μαρτίου 2022 και στις 24 Μαΐου 2022 αναφορικά με τον υπό αναφορά Νόμο και Κανονισμούς που αφορούσαν τον εκσυγχρονισμό των προνοιών που ρυθμίζουν τη δημιουργία και τη λειτουργία των τουριστικών

κατασκηνώσεων ώστε να κατατάσσονται στις τάξεις πολυτελείας, Α, Β και άνευ τάξης, ενώ προβλέπεται και η λειτουργία των κατασκηνώσεων πολυτελείας "Glamping" ως νέας κατηγορίας τουριστικού καταλύματος.

6. ΜΑΡΚΕΤΙΓΚ

Πάγια θέση του Συνδέσμου είναι η συνεχής διεύρυνση των παραδοσιακών μας αγορών αλλά ταυτόχρονα και η ανάπτυξη νέων αγορών που παρουσιάζουν τεράστιες προοπτικές, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος προσέλκυσης τέτοιου αριθμού τουριστών που να εξασφαλίζεται ικανοποιητική πληρότητα των ξενοδοχειακών μας μονάδων, απολαμβάνοντας έτσι η Κύπρος το μερίδιό που δικαιούται από την παγκόσμια αγορά του τουρισμού.

Συγκεκριμένα, ο Σύνδεσμος υποστηρίζει την ανάγκη για αυξημένη διαφήμιση και προβολή τόσο στις υφιστάμενες, όσο και στις νέες αγορές, ενώ επισημαίνει και την ανάγκη για διασφάλιση ολοένα περισσότερων αεροπορικών πτήσεων/θέσεων, καθώς και την επέκταση της πολιτικής "ανοιχτών αιθέρων" σε νέες υποσχόμενες αγορές, πάνω σε ολόχρονη βάση.

6.1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο ΠΑΣΥΞΕ πιστεύει ότι το Υφυπουργείο Τουρισμού υπό την ηγεσία του Υφυπουργού του έχει επιδείξει ένα ακόμη πιο παραγωγικό έργο, αφού έχει τη δυνατότητα λήψης άμεσων ενεργειών όπως στο θέμα της διαχείρισης της διαφημιστικής του εκστρατείας.

Το Υφυπουργείο Τουρισμού συνεχίζει και φέτος την υλοποίηση των on-line διαφημιστικών εκστρατειών. Από το 2020 και μετά έχει επικεντρώσει τις προσπάθειες του κυρίως στην on-line διαφήμιση. Η επικέντρωση στις on-line διαφημιστικές εκστρατείες ήταν στο πλαίσιο του Υφυπουργείου Τουρισμού για να γινόταν σταδιακά, η πανδημία όμως έφερε αυτή την αλλαγή άμεσα.

Συγκεκριμένα, οι on-line διαφημιστικές ενέργειες του Υφυπουργείου επικεντρώνονται στα δίκτυα της Google και του Meta (πρώην Facebook).

Κατά το 2022 έγιναν on-line διαφημιστικές ενέργειες σε 27 χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένο Βασίλειο,

Ιορδανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Λίβανο, Μάλτα, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Ουκρανία, Πολωνία, Ρουμανία, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Σερβία, Σλοβακία, Σουηδία, Τσεχία και Φινλανδία (σε Ουκρανία και Ρωσία οι διαφημιστικές ενέργειες γίνανε στην αρχή του χρόνου, πριν την έναρξη του πολέμου).

Τον Μάρτιο του 2021, λόγω της πανδημίας, ο ΠΑΣΥΞΕ, σε συναντήσεις με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αρμόδιους Υπουργούς και το Υφυπουργείο Τουρισμού, υπέβαλε υπόμνημα με το οποίο ζήτησε έκτακτο κονδύλι για στήριξη των Αεροπορικών Εταιρειών και των Διοργανωτών Ταξιδιών, με στόχο τη δυναμική επαναφορά των αντίστοιχων προγραμμάτων τους προς Κύπρο και την ελαχιστοποίηση των προδιαγραφόμενων απωλειών τόσο στις τουριστικές αφίξεις, όσο και στα έσοδα από τον τουρισμό.

Επιπρόσθετα, ζήτησε την έγκαιρη διάθεση επιπρόσθετου έκτακτου κονδυλίου, με στόχο να προδεσμευθεί προς όφελος των Αεροπορικών Εταιρειών και των Διοργανωτών Ταξιδιών για ενίσχυση των προγραμμάτων τους για την Κύπρο για τα χρόνια 2021 και 2022, με βάση και το πετυχημένο Σχέδιο των τριετούς διάρκειας συνεργασιών μας των τελευταίων χρόνων, με τα γνωστά θετικά αποτελέσματα.

6.2. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ / ΠΡΟΒΟΛΗ

Οι εκπρόσωποι του ΠΑΣΥΞΕ συμμετείχαν ενεργά σε διάφορες Επιτροπές Κυβερνητικών Τμημάτων και του Υφυπουργείου Τουρισμού, καθώς και στις κύριες τουριστικές Εκθέσεις τόσο στην Κύπρο, όσο και στο εξωτερικό. Παράλληλα με διάφορα άρθρα τόσο του Προέδρου όσο και του Γενικού Διευθυντή και με τη συχνή συμμετοχή τους σε συζητήσεις από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση, αλλά και μέσω συνεντεύξεων, προβάλλονταν οι θέσεις και απόψεις του ΠΑΣΥΞΕ από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

6.2.1. Τουριστικές Εκθέσεις - Προβολή Τουριστικής Κύπρου World Travel Market (Λονδίνο) - ITB (Βερολίνο) - ΜΙΤΤ (Μόσχα)

Μέχρι και το 2019, ο ΠΑΣΥΞΕ συμμετείχε σε τρεις Διεθνείς Τουριστικές Εκθέσεις - το "World Travel Market" (WTM) στο Λονδίνο, το "ITB" στο Βερολίνο και τη ΜΙΤΤ" στη Μόσχα.

Κατά τη διάρκεια των Εκθέσεων ο ΠΑΣΥΞΕ πραγματοποιεί κύκλο κατ' ιδίαν συναντήσεων με τους μεγαλύτερους Διοργανωτές Ταξιδίων των χωρών, με στόχο την ενημέρωση σε σχέση με την πορεία της αγγλικής αγοράς για Κύπρο.

Στις υπό αναφορά Εκθέσεις η συμμετοχή των ξενοδόχων είναι αθρόα και της κυπριακής αντιπροσωπείας ηγείται ο Υφυπουργός Τουρισμού, ενώ εκτός από τον ΠΑΣΥΞΕ συμμετέχουν και άλλοι Σύνδεσμοι και τουριστικοί επαγγελματίες του τόπου.

Τον Νοέμβριο 2021, αντιπροσωπεία του ΠΑΣΥΞΕ αποτελούμενη από τον Οικονομικό Διαχειριστή του Διοικητικού Συμβουλίου και το Γενικό Διευθυντή του, είχε κατ' ιδίαν συναντήσεις στο Λονδίνο με τους μεγαλύτερους Διοργανωτές Ταξιδίων οι οποίοι εκδήλωσαν την ικανοποίηση τους και εξέφρασαν εγκωμιαστικά σχόλια τόσο για την ποιότητα, όσο και για τις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις στη χώρα μας. Αναφορικά με το 2022 ανέφεραν ότι προβλεπόταν υποσχόμενο, ζητώντας ταυτόχρονα ενίσχυση του brand awareness της Κύπρου για να βοηθηθούν στην ανάπτυξη νέων δρομολογίων.

Κατά την παραμονή του στο Λονδίνο, η αντιπροσωπεία του ΠΑΣΥΞΕ συμμετείχε στην παρουσίαση του Υφυπουργού Τουρισμού που έγινε στις 18 Νοεμβρίου 2021, ενώπιον Οργανωτών Ταξιδίων εξειδικευμένων μορφών τουρισμού και Δημοσιογράφων, με θέμα "Repurposing of the Cyprus Tourism Sector".

Μεγάλος αριθμός Κύπριων ξενοδόχων συμμετέχουν διαχρονικά σε Τουριστικές Εκθέσεις στην Τσεχία, Πολωνία, Γαλλία, Ελβετία, Βέλγιο, Ολλανδία, Αυστρία, Ιταλία, Ισραήλ, Λίβανο και Αραβικές χώρες, καθώς και σε roadshows σ' αυτές και άλλες αγορές-πηγές τουρισμού για την Κύπρο. Τις χρονιές 2020/21 αρκετές Εκθέσεις έχουν ακυρωθεί ή έχουν γίνει διαδικτυακά.

6.3. ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων εξακολούθησε να έχει στις προτεραιότητες του τη συνεχή ενημέρωση και επιμόρφωση των μελών του, γι αυτό και η πολιτική του για διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων, είτε αυτοδύναμα, είτε σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς, καθώς και η ενημέρωση των μελών του για διάφορα σεμινάρια που οργανώνονται στην Κύπρο ή και στο εξωτερικό, συνεχίστηκε και κατά το χρόνο που πέρασε.

Επιπρόσθετα εκπρόσωποι του Συνδέσμου προσκλήθηκαν και έλαβαν μέρος ή/και απεύθυναν χαιρετισμούς και ομιλίες σε διάφορες εκδηλώσεις και σεμινάρια που είχαν σαν θέμα τον τουρισμό.

6.3.1. 43^ο Ετήσιο Ξενοδοχειακό Συνέδριο & 29^η Έκθεση Προϊόντων και Υπηρεσιών ΠΑΣΥΞΕ Ιούνιος 2021

Ο ΠΑΣΥΞΕ, σε συνεργασία με την ΙΜΗ, διοργάνωσε στις 29 Ιουνίου 2021 στη Λευκωσία, το καθιερωμένο του Ετήσιο Ξενοδοχειακό Συνέδριο - το 43^ο στη σειρά - το οποίο σημείωσε τεράστια επιτυχία.

Το γενικό θέμα του Συνεδρίου ήταν "ACT LOCAL, THINK GLOBAL: A ROADMAP FOR RECOVERY" και στην παρουσία σημαντικών παικτών του τομέα από το εξωτερικό, αλλά και την κυπριακή τουριστική αγορά, στάληκαν αισιόδοξα μηνύματα για το μέλλον και τις προοπτικές του κυπριακού τουρισμού.

Τους επίσημους προσκεκλημένους και συνέδρους καλωσόρισε με εισαγωγική ομιλία του ο Πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ και ακολούθησαν χαιρετισμοί από τον Ανώτερο Εκτελεστικό Σύμβουλο του Οίκου PwC Cyprus και από τον Υφυπουργό Τουρισμού.

Μιλώντας στο συνέδριο, ο Πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ επεσήμανε πως παρά το γεγονός ότι η πανδημία δεν αφήνει αρκετά περιθώρια αισιοδοξίας σε σχέση με τις αφίξεις και έσοδα για το 2021, εντούτοις ο Σύνδεσμος ενεργοποιεί πλάνο εξόδου από την κρίση με ορίζοντα το 2022. Τώρα περισσότερα από ποτέ επείγει η επιτάχυνση των προσπάθειών για αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου, με στόχο την προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού υψηλών εισοδημάτων. Όπως επεσήμανε, θα πρέπει να εμβολιάσουμε το μοντέλο ήλιος-θάλασσα με νέα στοιχεία επενδύοντας στα αυθεντικά στοιχεία της υπαίθρου, καθώς και σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες.

Ο Υπουργός Οικονομικών εξέφρασε την άποψη πως το καλύτερο branding και μεγαλύτερο ατού για την τουριστική βιομηχανία, θα ήταν να είναι εμβολιασμένοι το 100% των εργαζομένων, δείχνοντας ότι η Κύπρος είναι μια φιλόξενη χώρα γιατί προσφέρει και ασφάλεια εν καιρώ πανδημίας. Παράλληλα ανέδειξε τον ρόλο του ΠΑΣΥΞΕ ως ένα σοβαρό συνομιλητή/συνεργάτη καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας

Ο Υφυπουργός Τουρισμού καθόρισε το 2024 ως ορίζοντα ανάκαμψης του τουρισμού, εξηγώντας ότι η στρατηγική για τον τουρισμό άρχισε να υλοποιείται από τον Ιανουάριο του 2020, με πολλές από τις ενέργειες να έχουν επισπευσθεί.

Ο CEO της PwC Κύπρου κατέθεσε την άποψη πως επιβάλλεται να προχωρήσουμε στην υλοποίηση των στρατηγικών και των μεταρρυθμίσεων ώστε να αξιοποιήσουμε στον μέγιστο βαθμό τις ευκαιρίες που παρέχει το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ, για μετάβαση στην πράσινη και ψηφιακή οικονομία.

Ιδιαίτερη συζήτηση έγινε στη διάρκεια του Συνεδρίου για τα μέτρα στήριξης καθώς και το όραμα για ανάκαμψη του τουρισμού στα επόμενα χρόνια, στο πλαίσιο συζήτησης στρογγυλής τραπέζης με τη συμμετοχή υπουργών. Ο Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών & Έργων, προανήγγειλε ότι θα επεκταθεί μέχρι το τέλος του χρόνου το προσωρινό πρόγραμμα κινήτρων για τη στήριξη των αεροπορικών εταιρειών. Ο Υφυπουργός Τουρισμού ανέφερε πως θα αξιοποιηθεί το Ταμείο Ανάκαμψης για να γίνουν επενδύσεις με στόχο την ανάπτυξη και προώθηση του ιατρικού τουρισμού και την προώθηση των ορεινών θέρετρων. Επίσης ανέφερε ότι το Υφυπουργείο θα προχωρούσε στην εισαγωγή ενός game changing προϊόντος, με την επωνυμία "Heartland of Legends Route". Πολύ δύσκολο για τον τουρισμό χαρακτήρισε τον τελευταίο ενάμισι χρόνο η Υφυπουργός Τουρισμού της Ελλάδας, ενώ η Υπουργός Τουρισμού της Πορτογαλίας στάθηκε στο πράσινο διαβατήριο το οποίο θα διευκολύνει την διακίνηση των πολιτών στις χώρες μέλη της ΕΕ.

Ο κ. Jens Zimmer Christensen, Πρόεδρος της HOTREC εκτίμησε πως αν και έχουν επαναρχίσει τα ταξίδια, σε αριθμούς προ πανδημίας θα επιστρέψουμε το 2024.

Στο Συνέδριο προέκυψαν και ευχάριστες ειδήσεις ειδικά για τον κυπριακό τουρισμό, με τον CEO της TUI Ρωσίας και Ουκρανίας να προαναγγέλλει πως μέχρι τον Σεπτέμβριο αναμένεται να επισκεφθούν την Κύπρο γύρω στις 200.000 Ρώσοι επισκέπτες. Μάλιστα, ανακοίνωσε ότι η εταιρεία του προτίθεται να προβεί σε επενδύσεις στον ξενοδοχειακό τομέα στην Κύπρο.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν και η εξαγγελία από τον Director of Hotel Product and Purchasing East Of The World, της TUI GROUP Γερμανίας, ο οποίος ανακοίνωσε πως ο Όμιλος από το καλοκαίρι του 2022 θα εντάξει στο εβδομαδιαίο του πρόγραμμα 44 προς Πάφο και 55 πτήσεις προς Λάρνακα.

Μέσα στα πλαίσια του Συνεδρίου διοργανώθηκε επίσης με μεγάλη επιτυχία από το Σύνδεσμο, για 29^η συνεχή χρονιά, η καθιερωμένη Έκθεση Προϊόντων & Υπηρεσιών με την συμμετοχή πέραν των 30 μεγάλων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα. Το 43^ο Ξενοδοχειακό Συνέδριο και η Έκθεση Προϊόντων και Υπηρεσιών που οργάνωσε ο ΠΑΣΥΞΕ πραγματοποιήθηκαν υπό την αιγίδα του Υφυπουργείου Τουρισμού.

Κύριος Χορηγός Οίκος PWC CYPRUS, Αργυρός Χορηγός SWISSPORT, Χορηγοί CITY OF DREAMS MEDITERRANEAN, CYTA BUSINESS, EUROBANK CYPRUS και KNAUF, Χορηγός Airline AEGEAN AIRLINES, Επίσημος Χορηγός του Γεύματος HERMES AIRPORTS, Χορηγός Επικοινωνίας IN BUSINESS MAGAZINE & GOLD MAGAZINE, ενώ το συντονισμό της εκδήλωσης έκανε η ΙΜΗ.

6.3.2. 42^ο Ετήσιο Ξενοδοχειακό Συνέδριο & 28^η Έκθεση Προϊόντων και Υπηρεσιών ΠΑΣΥΞΕ Φεβρουάριος 2020

Ο ΠΑΣΥΞΕ διοργάνωσε στις 25 Φεβρουαρίου 2020 στη Λευκωσία, το καθιερωμένο του Ετήσιο Ξενοδοχειακό Συνέδριο - το 42^ο στη σειρά - το οποίο σημείωσε τεράστια επιτυχία.

Τους επίσημους προσκεκλημένους και συνέδρους καλωσόρισε με εισαγωγική ομιλία του ο Πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ και ακολούθησαν χαιρετισμοί από τον Ανώτερο Εκτελεστικό Σύμβουλο του Οίκου PwC Cyprus και από τον Υφυπουργό Τουρισμού.

Οι ευοίωνες προοπτικές στον τομέα του τουρισμού παγκόσμια, αλλά και η αυξανόμενη αβεβαιότητα που τον χαρακτηρίζει τόσο σε σχέση με το Brexit, όσο και σε σχέση με τη γύρω περιοχή μας, οι νέες προοπτικές που διανοίγονταν για την τουριστική μας βιομηχανία, μετά και από την πρόσφατη εξαγγελία της νέας Εθνικής Στρατηγικής για τον Τουρισμό μας και το ολοένα και πιο έντονο ανταγωνιστικό πεδίο που έχουμε ν' αντιμετωπίσουμε, αποτέλεσαν σημείο αναφοράς του Συνεδρίου του οποίου το γενικό θέμα ήταν: "STREAMLINING OUR VISION FOR CYPRUS TOURISM IN THE NEXT DECADE" και υποδιαιρείτο στις ακόλουθες έξι παρουσιάσεις:

1. TUI Europe - Our vision for Cyprus in the next decade.
2. Hermes Airports vision for Cyprus.
3. Hotelbeds - Destination report and future prospects.

4. STR Presentation for Hotel Benchmarking.
5. Sustainability through Standards in the Hotel and Tourism Industry.
6. Changing before we have to!

Key-note Εισηγητής του Συνεδρίου ήταν ο Υφυπουργός Τουρισμού, κ. Σ. Περδίας.

Εξίσου σημαντικές παρουσιάσεις έκαναν οι Εισηγητές, κ. Ph. Iveson, Commercial Director, TUI GROUP, κ.κ. Fl. Blois, Regional Destination Marketing Manager, EMEA (Marketing & Communications) και Π. Μυλωνά, Regional Manager, South Greece & Cyprus (Sourcing), HOTELBEDS, κα Ν. Weisz, Senior Manager, Research and Analysis, STR, κα Αθ. Παναγιώτου, Γενική Διευθύντρια, Κυπριακού Οργανισμού Τυποποίησης και κα Μ. Κουρούπη, Ανώτερη Διευθύντρια Αεροπορικής Ανάπτυξης, Μάρκετινγκ & Επικοινωνίας, HERMES AIRPORTS. Συντονιστής της συζήτησης/debate με τη συμμετοχή όλων των Ομιλητών ήταν ο κ. Β. Βραχίμης, Συνέταιρος, Advisory-In charge of Data and Analytics Services της PwC CYPRUS.

Με τίτλο της ομιλίας του "Πυξίδα μας η ποιότητα", ο Πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ παρέθεσε δεκάλογο στοχευμένων μέτρων και έργων που θα συμβάλουν καθοριστικά στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για τον τουρισμό και ανέλυσε το όραμα του ΠΑΣΥΞΕ για τον τουρισμό της Κύπρου την επόμενη δεκαετία. Με πυξίδα την ποιότητα και στόχο την ουσιαστική αύξηση των εσόδων από τον τουρισμό μέχρι το 2030, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου τόνισε την ανάγκη να εργαστούμε για διερεύνηση νέων αγορών, ώστε να μειώσουμε την εξάρτηση από τις παραδοσιακές για την Κύπρο αγορές.

Η εισαγωγική ομιλία του Προέδρου του ΠΑΣΥΞΕ και οι παρουσιάσεις των Εισηγητών, βρίσκονται στην ιστοσελίδα του ΠΑΣΥΞΕ www.cyprushtelassociation.org στο link EVENTS.

Μέσα στα πλαίσια του Συνεδρίου διοργανώθηκε επίσης με μεγάλη επιτυχία από το Σύνδεσμο, σε διπλανή αίθουσα, για 28^η συνεχή χρονιά, η καθιερωμένη Έκθεση Προϊόντων & Υπηρεσιών για Ξενοδοχεία, με τη συμμετοχή εκλεκτών εκθετών. Τα εγκαίνια της Έκθεσης τέλεσε ο Υφυπουργός Τουρισμού. Μέσα στα πλαίσια του Συνεδρίου και της

Έκθεσης, ο Σύνδεσμος είχε εκδόσει επίσης "Οδηγό Προϊόντων & Υπηρεσιών" με προϊόντα και υπηρεσίες που ενδιαφέρουν τους ξενοδόχους και γενικά όλους τους τουριστικούς φορείς.

Η μεγάλη επιτυχία που σημειώνουν τα Ετήσια Συνέδρια και Εκθέσεις του Συνδέσμου έχουν καταστήσει ως θεσμό τη στήριξη τους από Επίσημους Χορηγούς που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, διεθνείς Οίκους και Ημικρατικούς Οργανισμούς και άλλες πρωτοπόρες Εταιρείες του τόπου, επιδεικνύοντας κατ' αυτό τον έμπρακτο τρόπο τη στενή και εποικοδομητική συνεργασία τους με τον ΠΑΣΥΞΕ και κατεπέκταση με την ξενοδοχειακή μας βιομηχανία.

Συναφώς, οι Επίσημοι/Θεσμικοί Χορηγοί του ΠΑΣΥΞΕ ήταν ο Οίκος PwC CYPRUS, το CITY OF DREAMS MEDITERRANEAN, η EUROBANK CYPRUS LTD, η AEGEAN AIRLINES, το ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, η HERMES AIRPORTS LTD, η CYTA, η Εταιρεία THEOVA UHS ENTERPRISE SOLUTIONS LTD, η LOUIS HOTELS και το Ξενοδοχείο HILTON NICOSIA.

Οι ιστοσελίδες των Χορηγών του Συνδέσμου, καθώς και θεσμικών Εκθετών που συμπλήρωσαν τρεις, μέχρι πέντε ή μέχρι δέκα και πέραν συνεχόμενες συμμετοχές στις Εκθέσεις του Συνδέσμου, φιλοξενούνται στην ιστοσελίδα του Συνδέσμου www.cyprushotelassociation.org (Sponsors & Exhibitors).

6.3.3. 5^ο Διεθνές Φόρουμ Φιλοξενίας του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από τον Πρόεδρο του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος και συμμετείχε δια του Προέδρου του στο 5ο Διεθνές Φόρουμ Φιλοξενίας, που διοργάνωσε το ΞΕΕ στις 27 Νοεμβρίου 2021 στην Αθήνα.

Το θέμα του Φόρουμ ήταν "Η Φιλοξενία στη μετα-covid εποχή" και στο επίκεντρο των εργασιών του βρέθηκε η χαρτογράφηση της νέας τουριστικής πραγματικότητας στην μεταπανδημική περίοδο και οι λύσεις για την επιτυχημένη προσαρμογή των ελληνικών ξενοδοχείων σε αυτή. Το στίγμα της εποχής έδωσαν κορυφαίοι εκπρόσωποι διεθνών ξενοδοχειακών brands, ενώ προσωπικότητες που επικυριαρχούν στην παγκόσμια τουριστική σκηνή, αποκρυπτογράφησαν την επόμενη ημέρα του κλάδου στην μετά-covid περίοδο.

Το Φόρουμ σηματοδότησε και την έναρξη της Έκθεσης ΧΕΝΙΑ 2021, τα εγκαίνια της οποίας τέλεσε ο Υπουργός Τουρισμού, κ. Β. Κικίλιας, ο οποίος σε χαιρετισμό του τόνισε ότι το 2022 μπορεί να εξελιχθεί σε χρονιά ορόσημο για τον ελληνικό τουρισμό, κάτι που θα στηρίξει την εθνική οικονομία.

6.3.4. Διαδικτυακή Ημερίδα ΑΗΕΡΑ ΗJ25 Άγιος Ανδρέας-Αχαΐα Ελλάδα

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε και συμμετείχε δια του Προέδρου του, ο οποίος έκανε χαιρετισμό στη διαδικτυακή Ημερίδα που διοργάνωσε η ΑΗΕΡΑ ΗJ25 Άγιος Ανδρέας-Αχαΐα Ελλάδα στις 6 Μαΐου 2021, με θέμα "Ελληνική-Κυπριακή Γαστρονομία - Γέφυρες για τον Τουρισμό και το Επιχειρείν".

Στο χαιρετισμό του ο Πρόεδρος του Συνδέσμου ανέδειξε τον κοινωνικό ρόλο των ξενοδοχειακών μονάδων της Κύπρου στην ανάδειξη της πληθωρικής κυπριακής γαστρονομικής παράδοσης η οποία είναι μια από τις βασικότερες πτυχές της ταυτότητας μας και αποτελεί σημαντική πτυχή της Νέας Τουριστικής μας Στρατηγικής.

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου επεσήμανε επίσης ότι τα τελευταία χρόνια, ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός ξενοδοχειακών μονάδων εφαρμόζουν και στηρίζουν το "Κυπριακό Πρόγευμα και το Κυπριακό Brunch", συμβάλλοντας έτσι στον εμπλουτισμό της εμπειρίας που αποκομίζουν οι επισκέπτες μας, τονίζοντας ταυτόχρονα τον κοινωνικό ρόλο των ξενοδοχείων στη διατήρηση της γαστρονομικής κληρονομιάς και την υποστήριξη των τοπικών παραγωγών που συνάδει και με τον στόχο για Sustainable Tourism, μια όχι μόνο Κυπριακή αλλά Ευρωπαϊκή Στρατηγική.

6.3.5. Εκδηλώσεις ΠΑΣΥΞΕ στα Πλαίσια της Συμμετοχής του στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα SUPMed

Μέσα στα πλαίσια της συμμετοχής του στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα "Reducing the Consumption and Disposal of Single-use Plastics (SUP) in the Tourism Industry in Cyprus, Greece and Malta - 2018-1-0572" με ακρωνύμιο SUPMed, ο ΠΑΣΥΞΕ διοργάνωσε δύο διαδικτυακές εκδηλώσεις που έγιναν στις 7 Ιουλίου 2021 και στις 26 Οκτωβρίου 2021. Και στις δύο εκδηλώσεις έκαμε χαιρετισμό, εκ μέρους του

Συνδέσμου, ο Οικονομικός Διαχειριστής του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου, ενώ ο Γενικός Διευθυντής έκαμε παρουσιάσεις με τις οποίες ανέδειξε το ρόλο του ΠΑΣΥΞΕ στο Έργο και ενημέρωσε για την πρόοδο του.

Στο έργο, το οποίο θα διαρκέσει μέχρι τον Ιούνιο του 2023, συμμετέχουν έξι εταίροι και είναι η Aspron Consulting Ltd ως επικεφαλής εταίρος (CY), το Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ηρακλείου (GR), η Anelixis Development Consultants S.S.A. (GR), η Cellock Ltd (CY), η AIS Environment (MT) και ο ΠΑΣΥΞΕ (CY). Το Πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία μέσω του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και το Νορβηγικό Ταμείο για την Περιφερειακή Συνεργασία.

Οι εταίροι στοχεύουν με την ολοκλήρωση του έργου στη μείωση της κατανάλωσης, της διάθεσης και των επιπτώσεων των πλαστικών μίας χρήσης στον τομέα του τουρισμού σε τρεις περιοχές της Μεσογείου (Κύπρο, Ελλάδα, Μάλτα) σύμφωνα με την οδηγία της ΕΕ 2019/904 σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων των πλαστικών προϊόντων.

Στις δύο αυτές διαδικτυακές εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία, συμμετείχαν Ιδιοκτήτες, Γενικοί Διευθυντές, διευθυντικά στελέχη ξενοδοχειακών μονάδων, ταξιδιωτικών γραφείων, προμηθευτών, μικρομεσαίων επιχειρήσεων και εκπρόσωποι τοπικών και δημόσιων αρχών.

Επιπρόσθετα, μέσα στα πλαίσια του Έργου, ο ΠΑΣΥΞΕ διοργάνωσε και Εκπαιδευτικό Σεμινάριο στις 6 Οκτωβρίου 2021 στη Λάρνακα, για τα ξενοδοχειακά καταλύματα, Μέλη του Συνδέσμου, που είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον και συμμετείχαν στην πιλοτική φάση της δημιουργίας της σχετικής πλατφόρμας. Σκοπός του Σεμιναρίου ήταν η εκπαίδευση από την Aspron Consulting, των μονάδων αυτών στη χρήση του εργαλείου που έχει αναπτυχθεί με όνομα 'DST (decision-support tool)'. Σκοπός του DST είναι η εύρεση βιώσιμων και διαθέσιμων εναλλακτικών λύσεων για τα πλαστικά μίας χρήσης που χρησιμοποιούνται περισσότερο από τα ξενοδοχεία, λαμβάνοντας υπόψη το κόστος και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις κάθε εναλλακτικής επιλογής κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής της. Η εκπαίδευση στη χρήση του DST ήταν ένα βασικό βήμα για να εξοικειωθούν με την χρήση του σχετικού εργαλείου που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του προγράμματος και θα χρησιμοποιείται στη συνέχεια από τις ξενοδοχειακές μονάδες.

6.3.6. Συμμετοχή ΠΑΣΥΞΕ στη Διαδικτυακή Ημερίδα στα Πλαίσια της Συμμετοχής του στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα "Instant Project"

Μέσα στα πλαίσια της συμμετοχής του ως Εταίρος στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα "INSTANT", ο ΠΑΣΥΞΕ έλαβε μέρος στο Εργαστήριο Κύπρου που διοργάνωσε στις 6 Δεκεμβρίου 2021, η κοινοπραξία της πλατφόρμας INSTANT μέσα στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος RESTART 2016-2020.

Το "INSTANT Platform" είναι μια πρωτοποριακή πλατφόρμα, που σκοπεύει, όταν ολοκληρωθεί, να δώσει λύσεις στα προβλήματα στελέχωσης του ξενοδοχειακού τομέα και να αναβαθμίσει την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών για την άμεση αντιμετώπιση των προκλήσεων της ξενοδοχειακής βιομηχανίας που σχετίζονται με την εξεύρεση και απασχόληση προσωπικού και των αναγκών κινητικότητας και κατάρτισης τους, για τις οποίες η πλατφόρμα αναμένεται ότι θα παρέχει καινοτόμες και πρακτικές λύσεις.

Οι φορείς που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα INSTANT είναι οι Προύντζος & Προύντζος Δ.Ε.Π.Ε.-ΕΥ Law ως ο ανάδοχος φορέας, το Υφυπουργείο Τουρισμού, ο ΠΑΣΥΞΕ, ο Όμιλος Εταιρειών Digital Tree Media Ltd, η Ernst & Young Cyprus Ltd, το Ερευνητικό Ίδρυμα Πανεπιστημίου Λευκωσίας, το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Στο Εργαστήριο, έγινε παρουσίαση του ΠΑΣΥΞΕ δια του Γενικού του Διευθυντή, ο οποίος ανέφερε ότι η πρωτοποριακή αυτή πλατφόρμα έχει στόχο να φέρει πιο κοντά την ξενοδοχειακή βιομηχανία με τα άτομα που αναζητούν εργοδότηση στον τομέα του τουρισμού. Η σημαντική έλλειψη προσωπικού στον κλάδο μας, συνέχισε, είναι ένα τεράστιο πρόβλημα που έχουμε να διαχειριστούμε. Ανάλογο πρόβλημα αντιμετωπίζουν οι πλείστοι κλάδοι της Κυπριακής οικονομίας αλλά και άλλες Ευρωπαϊκές χώρες πράγμα που δυσκολεύει ακόμη περισσότερο την αντιμετώπιση του. Προς αυτή την κατεύθυνση ο Σύνδεσμος πιστεύει ότι η υλοποίηση της πλατφόρμας μπορεί να βοηθήσει την ξενοδοχειακή βιομηχανία να αμβλύνει το πρόβλημα της έλλειψης προσωπικού.

6.3.7. Ημερίδα ΕΔΕΚ

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από την ΕΔΕΚ και συμμετείχε δια του Γενικού του Διευθυντή στην Ημερίδα που διοργάνωσε την 1^η Μαρτίου 2022 στη Λευκωσία, με θέμα "Τουριστική Βιομηχανία: Η επόμενη μέρα" στην οποία και έκαμε ομιλία για την κατάσταση της τουριστικής βιομηχανίας μετά την πανδημία και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει από τον πόλεμο στην Ουκρανία.

6.3.8. Διαδικτυακή Παρουσίαση ΟΕΒ για την Προώθηση της Κυκλικής Οικονομίας στις Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από την ΟΕΒ και συμμετείχε δια του Γενικού του Διευθυντή στη διαδικτυακή παρουσίαση που διοργάνωσε στις 7 Ιουνίου 2022, με θέμα το "Μέτρο Προώθησης της Κυκλικής Οικονομίας στις Ξενοδοχειακές Εγκαταστάσεις" στην οποία και έκαμε σύντομο χαιρετισμό.

6.3.9. Εκδήλωση Cyprus Sustainable Tourism Initiative

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Αειφόρου Τουρισμού (CSTI) και συμμετείχε δια του Γενικού του Διευθυντή στο panel discussion, κατά την εκδήλωση του που διοργάνωσε την 1^η Ιουνίου 2022 στο Παραλίμνι με θέμα "Keep our Sand and Sea Plastic Free".

6.3.10. Χειμερινό Σχολείο ΤΕΠΑΚ

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και συμμετείχε δια του Γενικού του Διευθυντή, στο Χειμερινό Σχολείο που έγινε στις 15 Φεβρουαρίου 2022 στη Λεμεσό, με θέμα "Ψηφιακός και Πολιτιστικός Τουρισμός και Διπλωματία".

Θέμα της παρουσίασης του Γενικού Διευθυντή του Συνδέσμου ήταν η ανάπτυξη της ξενοδοχειακής βιομηχανίας στην Κύπρο και έγινε ενώπιον 35 φοιτητών από 17 χώρες και διοργανωτής του Χειμερινού Σχολείου ήταν η Έδρα της ΟΥΝΕΣΚΟ στην Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά στο ΤΕΠΑΚ, η αντίστοιχη Έδρα του Ευρωπαϊκού Ερευνητικού Χώρου (European Research Area -ERA), με την ονομασία Μνημοσύνη στο ΤΕΠΑΚ, σε συνεργασία με την έδρα της ΟΥΝΕΣΚΟ στην Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνιών για την Ανάπτυξη και Προώθηση Βιώσιμου Τουρισμού σε Χώρους Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, που εδρεύει στην Ελβετία.

6.3.11. Συνέδριο Αθλητικού Τουρισμού του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από τον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού και συμμετείχε δια του Γενικού του Διευθυντή στο Συνέδριο που διοργανώθηκε στις 7 Δεκεμβρίου 2021 στη Λευκωσία με θέμα "Ανάπτυξη, Βιωσιμότητα και Καινοτομία Υπηρεσιών Αθλητικού Τουρισμού στην Κύπρο". Κατά το Συνέδριο, που ήταν υπό την αιγίδα και του ΠΑΣΥΞΕ, ο Γενικός Διευθυντής του Συνδέσμου έκαμε παρέμβαση κατά τη συζήτηση στρογγυλής τράπεζας.

6.3.12. Ετήσιο Συνέδριο Κυπριακού Συνδέσμου Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού (CyHRMA) και συμμετείχε δια του Γενικού του Διευθυντή στο panel discussion, κατά το Ετήσιο Συνέδριο του που διοργάνωσε στις 29 Ιουνίου 2022 στη Λευκωσία με θέμα "Skills shortages and Recruitment challenges".

6.3.13. 7th International Webinar of the Great Britain - Cyprus Business Association

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από το Great Britain-Cyprus Business Association και συμμετείχε δια του Γενικού του Διευθυντή στη διαδικτυακή εκδήλωση που διοργανώθηκε στις 18 Μαΐου 2021, με θέμα το "Moving closer to the 'New Normal'-How ready are we?-What changes we should Expect?". Κατά την εκδήλωση ο Γενικός Διευθυντής του Συνδέσμου έκαμε παρουσίαση με θέμα "Cyprus Tourism: The Restart".

6.3.14. 14^ο In Business Awards

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από την IMH και συμμετείχε δια του Γενικού του Διευθυντή στα "14^ο In Business Awards" ως Μέλος της Κριτικής Επιτροπής για τα Βραβεία. Η Τελετή Απονομής των Βραβείων έγινε στις 14 Απριλίου 2022 στη Λευκωσία κατά την οποία ο Γενικός Διευθυντής του Συνδέσμου απένειμε το βραβείο στην Κατηγορία "Τουρισμός/Ψυχαγωγία/Εστίαση".

6.3.15. Cyprus Tourism Awards 2021

Ο ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε από την BOUSSIAS Cyprus και συμμετείχε δια του Γενικού του Διευθυντή στο "Cyprus Tourism Awards 2021" ως Μέλος της Κριτικής Επιτροπής για

τα Βραβεία. Η Τελετή Απονομής των Βραβείων έγινε στις 12 Απριλίου 2022 στη Λεμεσό κατά την οποία ο Γενικός Διευθυντής του Συνδέσμου απένειμε δύο βραβεία. Η όλη εκδήλωση ήταν υπό την αιγίδα και του ΠΑΣΥΞΕ.

7. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

7.1. ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΠΑΣΥΞΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΑΕΙΜΝΗΣΤΗΣ ΖΕΤΑΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΙΔΟΥ

Στις 7 Ιουνίου 2022, ο Σύνδεσμος εξέδωσε ανακοινωθέν εκφράζοντας και δημόσια τα συλλυπητήρια σύσσωμης της ξενοδοχειακής βιομηχανίας προς την οικογένεια της αείμνηστης Ζέτας Αιμιλιανίδου, για τον αδόκητο θάνατο της. Επιπρόσθετα, εξήρε και δημόσια το ενδιαφέρον που πάντοτε διέκρινε την αεί Ζέτα Αιμιλιανίδου, στην ανάπτυξη της ξενοδοχειακής και τουριστικής βιομηχανίας του τόπου και για τη στενή και αγαστή συνεργασία της με τον ΠΑΣΥΞΕ, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια της πανδημίας που πραγματικά στήριξε την βιομηχανία και τους εργαζόμενους σε βαθμό που δεν χάθηκε ούτε μια θέση εργασίας. Θα είναι πάντα στις καρδιές μας ως ένας υπέροχος άνθρωπος και σπουδαία γυναίκα η οποία υπηρέτησε με αξιοπρέπεια, ευαισθησία και ήθος το δημόσιο βίο. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που θα την σκεπάζει και αιωνία ας είναι πάντα η μνήμη της.

7.2. ΜΗ ΑΔΕΙΟΥΧΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ / AIRBNB

Ο αθέμιτος ανταγωνισμός που υφίσταται η νόμιμη ξενοδοχειακή βιομηχανία από τα μη αδειούχα καταλύματα και την Airbnb (Συνεργατική Οικονομία/αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα), λαμβάνει ολοένα και πιο ανησυχητικές διαστάσεις και τούτο καταδεικνύεται και από τη διαφορά που καταγράφεται μεταξύ των στατιστικών των αφίξεων και αυτών που διαμένουν στις νόμιμες ξενοδοχειακές μονάδες.

Συγκεκριμένα, σε διάφορα διαβήματα του, ο Σύνδεσμος επισημαίνει ότι η νόμιμη ξενοδοχειακή βιομηχανία ανταγωνίζεται αθέμιτα μέσω:

- » ενοικιάσεων ιδιωτικών μονάδων, δωματίων ή καταλυμάτων μέσω Airbnb.
- » ανέγερσης πολυτελών αναπτύξεων (πύργων) που αγοράζονται κυρίως από αλλοδαπούς και αργότερα τα ενοικιάζουν μέσω διαδικτυακών πλατφόρμων.
- » service apartments που ανεγείρονται και ενοικιάζονται από developers.

» αναπαυτηρίων Οργανισμών που ενώ έχουν ανεγερθεί αποκλειστικά για τα αντίστοιχα μέλη τους, εντούτοις διατίθενται και σε μη δικαιούχους για διακοπές και εμπορεύονται ως μη αδειούχα τουριστικά καταλύματα, επηρεάζοντας κυρίως τα ξενοδοχεία των ορεινών μας θερέτρων.

7.3. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΖΙΝΟΥ/ΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Πάγια θέση του ΠΑΣΥΞΕ ήταν η δημιουργία καζίνων στην Κύπρο, σε κάθε μια από τις παραθαλάσσιες τουριστικές μας περιοχές, καθώς επίσης στη Λευκωσία και στα Ορεινά μας Θέρετρα, για εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος.

Συναφώς ο Σύνδεσμος χαιρέτισε την κάθοδο της διεθνούς εμβέλειας Εταιρείας Melco που θα λειτουργήσει στη Λεμεσό το πρώτο πολυθεματικό καζίνο στην Κύπρο που θα ονομάζεται "City of Dreams Mediterranean". Στο μεσοδιάστημα λειτούργησαν τόσο το προσωρινό καζίνο στη Λεμεσό, όσο και τα τέσσερα καζίνο δορυφόροι σε Λευκωσία, Λάρνακα, Αγία Νάπα και Πάφο.

7.4. ALL INCLUSIVE ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Το σύστημα στα πακέτα "all inclusive" είναι μια πολύ δημοφιλή επιλογή διακοπών ανά το παγκόσμιο και συμπεριλαμβάνει πλήρη διατροφή (πρωινό, μεσημεριανό, δείπνο), ελεύθερα ποτά και διάφορα σνακς σε απεριόριστες ποσότητες όλη την ημέρα, καθώς επίσης και διάφορες υπηρεσίες όπως η συμμετοχή σε δραστηριότητες χωρίς χρέωση (πχ σπορτς) ανάλογα με το προσφερόμενο πακέτο.

Ο Σύνδεσμος τοποθετείται υπέρ της μή παρεμπόδισης του υπό αναφορά συστήματος που ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής ύφεσης, το απαιτούν οι Διοργανωτές Ταξιδίων και οι πελάτες τους, ενώ οι σχετικές συμφωνίες γίνονται σε συνθήκες ελεύθερης αγοράς και στα πλαίσια του ελεύθερου ανταγωνισμού.

7.5. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Πάγια θέση του ΠΑΣΥΞΕ σε σχέση με τη λειτουργία γυμναστηρίων εντός των χώρων των ξενοδοχείων, που έθεσε πολλές φορές ενώπιον του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού (ΚΟΑ), είναι ότι η λειτουργία γυμναστηρίων εντός των ξενοδοχείων αποτελεί καθαρά εμπλουτιστικό προϊόν που προσφέρεται δωρεάν στους ενοίκους τους.

Επί τούτου, αφού κλήθηκαν από τον ΚΟΑ να καταθέσουν απόψεις σχετικά με την τροποποίηση των Περί Ιδιωτικών Σχολών Γυμναστικής Κανονισμών του 1995 έως 2012, ο ΠΑΣΥΞΕ και ο ΣΤΕΚ, με κοινή επιστολή τους ημερ. 12 Αυγούστου 2020, υπέβαλαν, εκ νέου, τις ακόλουθες εισηγήσεις:

- » Οι άδειες για τα γυμναστήρια στα ξενοδοχεία δεν θα πρέπει να διέπονται από τις νομοθεσίες του Οργανισμού αλλά από το Υφυπουργείο Τουρισμού, όπως είθισται για τις πλείστες άδειες που αφορούν την ξενοδοχειακή βιομηχανία, καθώς τα πλείστα ξενοδοχεία λειτουργούν γυμναστήριο μόνο για τους ένοικους τους, το οποίο και εντάσσεται στο γενικό πλαίσιο παροχής υπηρεσιών προς τους τουρίστες που διαμένουν στα τουριστικά καταλύματα. Σε καμία περίπτωση, τα εν λόγω γυμναστήρια δεν λειτουργούν με στόχο το κέρδος και πόσο μάλλον ανταγωνιστικά προς τις υφιστάμενες ιδιωτικές σχολές γυμναστικής.
- » Τα γυμναστήρια που δεν διαθέτουν ελεύθερα βάρη πέραν των 15 κιλών (ή όπως κρίνει ο ΚΟΑ όσον αφορά το μέγιστο βάρος) και επιπρόσθετα δεν έχουν ομαδικά προγράμματα (τάξεις) θα πρέπει να εξαιρεθούν από τους εν λόγω κανονισμούς. Με αυτό τον τρόπο μόνο τα ξενοδοχεία που έχουν γυμναστήριο που διαθέτει τα πιο πάνω θα υπόκεινται στους κανονισμούς του ΚΟΑ.
- » Λόγω του ότι πολλά ξενοδοχεία που θα υπόκεινται στους εν λόγω κανονισμούς δεν κατέχουν ακόμη την άδεια οικοδομής, ζητήθηκε όπως προστεθεί για αυτά, η ρύθμιση που προβλέπει ο Περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων νόμος του 2019, όπου δίνεται περίοδος χάριτος πέντε (5) χρόνων για προσκόμιση της άδειας οικοδομής, για σκοπούς έκδοσης άδειας λειτουργίας ξενοδοχείου.

7.6. ΠΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗΣ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Πάγια θέση του ΠΑΣΥΞΕ είναι η πάταξη του προβλήματος της ηχορύπανσης με τη στήριξη και συνεργασία της Αστυνομίας, μέσα στα πλαίσια μιας ισορροπημένης προσέγγισης, για να παταχθεί αποτελεσματικά το καρκίνωμα της ηχορύπανσης στις τουριστικές μας περιοχές. Επίσης τα

έργα υποδομής θα πρέπει απαραίτητως να υλοποιούνται κατά τη διάρκεια των χειμερινών μηνών ώστε να μην επιφορτίζεται με ένα ακόμα πονοκέφαλο οχληριών η ευαίσθητη τουριστική μας βιομηχανία.

Η ηχορύπανση στην Κύπρο αποτελεί ένα από τα προβλήματα του τουρισμού πράγμα που διαπιστώνεται και μέσα από τις εκάστοτε έρευνες ικανοποίησης των τουριστών που πραγματοποιεί το Υφυπουργείο Τουρισμού.

Επί τούτου ο Σύνδεσμος συμμετείχε στη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών που έγινε στις 5 Μαΐου 2022, όπου παρέθεσε τις απόψεις του για το θέμα της ηχορύπανσης, ζητώντας έγκαιρη επίλυση του και ψήφιση Νομοθεσίας με πρόνοιες που να διασφαλίζουν την εφαρμογή της.

7.7. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η ασφάλεια στην Κύπρο αποτελεί ένα από τα προτερήματα του τουρισμού μας πράγμα που διαπιστώνεται και μέσα από τις εκάστοτε έρευνες ικανοποίησης των τουριστών και επί τούτου ο Σύνδεσμος ανταποκρίνεται πάντα θετικά σε διάφορες εκδηλώσεις που αφορούν την ασφάλεια των τουριστών.

7.8. ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΞΕΝΟΥΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΤΑΞΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Οι πτωχεύσεις Διοργανωτών Ταξιδίων και Αεροπορικών Εταιρειών αλλά και τα προβλήματα καθυστέρησης πληρωμών από ξένους Οργανωτές Εκδρομών απασχολούν διαχρονικά το Σύνδεσμο που προσπαθεί να συντονίσει τα Μέλη του, με τη βοήθεια και του Υφυπουργείου Τουρισμού, όταν παρουσιάζονται τέτοια προβλήματα.

7.9. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2021

Όπως είναι γνωστό, η Παγκόσμια Ημέρα Τουρισμού γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 27 Σεπτεμβρίου, ημερομηνία που καθορίστηκε το 1980 από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (UNWTO), το εξειδικευμένο όργανο των Ηνωμένων Εθνών. Κύριος στόχος της Ημέρας είναι η ανάδειξη της κοινωνικής, πολιτιστικής, πολιτικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής συμβολής του τουρισμού διεθνώς. Ο UNWTO αποτελείται από 160 Κράτη-μέλη, μεταξύ των οποίων και η Κύπρος.

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Τουρισμού 2021 που είχε ως τίτλο "Τουρισμός για ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς", ο ΠΑΣΥΞΕ με ανακοινωθέν του στα ΜΜΕ, απηύθυνε το ακόλουθο μήνυμα του Προέδρου του Συνδέσμου:

"Η πανδημία του κορωνοϊού συνεχίζει να σαρώνει τον πλανήτη, επηρεάζοντας τόσο ισχυρές οικονομίες, όσο και πιο ευάλωτες χώρες. Η παρούσα κρίση αναδεικνύει μεταξύ άλλων και την ανάγκη επαναξιολόγησης του αναπτυξιακού μας μοντέλου.

Οι φετινοί εορτασμοί για την Παγκόσμια Ημέρα Τουρισμού πραγματοποιούνται σε ιδιαίτερες συνθήκες συνεπεία της πανδημίας. Ο UNWTO όρισε το 2021 ως Έτος Τουρισμού για ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, αναδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει ο τουρισμός στην οικονομική ευημερία και στη δημιουργία θέσεων εργασίας, ενώνοντας την οικουμένη.

Αντιμετωπίζοντας και την παρούσα κρίση ως μια ευκαιρία να κοιτάξουμε πέρα από τις στατιστικές του τουρισμού και να αναγνωρίσουμε ότι, πίσω από κάθε αριθμό, υπάρχει ένας άνθρωπος. Προς αυτή την κατεύθυνση ο UNWTO καλεί τα κράτη μέλη του, οργανισμούς, επιχειρήσεις και πολίτες να αξιοποιήσουν τα οφέλη του τουρισμού ώστε να διασφαλίσουν ότι κανείς δεν θα μείνει πίσω, καθώς ο κόσμος προετοιμάζεται για την μετά την πανδημία εποχή.

Οι εορτασμοί για την Παγκόσμια Ημέρα Τουρισμού 2021 θα φιλοξενηθούν στην Ακτή Ελεφαντοστού, σε μία επιλογή που αναδεικνύει την ικανότητα του τουρισμού να καθοδηγεί την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, προωθώντας τον αλληλοσεβασμό και δημιουργώντας ευκαιρίες για πολλά εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Είναι στο ίδιο πλαίσιο που και η νέα εθνική στρατηγική για τον τουρισμό, δίνει βαρύτητα στην ανάπτυξη της υπαίθρου και της αγροτικής περιφέρειας, παράλληλα με τις παραδοσιακές τουριστικές περιοχές.

Στην Κύπρο ο τουρισμός διαχρονικά λειτουργεί ως βασικός πυλώνας ανάπτυξης. Στην κρίση του 2013 συνέβαλε καθοριστικά στην επανεκκίνηση της οικονομίας και στην επιστροφή στην ανάπτυξη. Παρά το καίριο πλήγμα που δέχθηκε η κυπριακή τουριστική βιομηχανία από την πανδημία, ως Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων είμαστε πεπεισμένοι ότι και με τη στήριξη της Πολιτείας ο τουρισμός θα ανακάμψει και θα συνεχίσει να συμβάλλει στην οικοδόμηση συνθηκών μακροχρόνιας οικονομικής ευημερίας.

Ως Σύνδεσμος σε αυτή την πολύ δύσκολη περίοδο καταβάλαμε το άπαν των δυνάμεών μας σε συνεργασία με την Πολιτεία και άλλους αρμόδιους φορείς για να στηρίξουμε εμπράκτως την τουριστική βιομηχανία. Θα παραμείνουμε σύμμαχος στο πλευρό της Πολιτείας στην προσπάθεια για ανάκαμψη της οικονομίας και για να ξεπεραστούν οι συνέπειες της πανδημίας".

8. ΕΡΓΑΤΙΚΑ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

8.1. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Αξιοσημείωτη είναι η επίσημη θέση του Διεθνούς Συνδέσμου Ξενοδοχείων & Εστιατορίων (IH&RA) που υπέβαλε στο Διεθνή Οργανισμό Εργασίας (ILO), σύμφωνα με την οποία αντιτίθεται στους περιοριστικούς όρους των εργασιακών συμβάσεων, ευνοώντας ευέλικτους όρους εργασίας στην τουριστική βιομηχανία. Ο IH&RA υποστηρίζει ότι αν αφεθεί η τουριστική βιομηχανία ν' αναπτύξει την ευελιξία και τις ελεύθερες εργασιακές σχέσεις, τότε θα συνεισφέρει τα μέγιστα στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην αύξηση της κερδοφορίας και στην ικανοποίηση του πελάτη. Ταυτόχρονα θα υποβοηθηθούν και αρκετοί υπάλληλοι που επιζητούν ευέλικτους όρους εργασίας εντός της βιομηχανίας.

Ο IH&RA πιστεύει επίσης ότι οι Κυβερνήσεις οι οποίες εφαρμόζουν διεθνείς συμβάσεις και κανονισμούς θα πρέπει παράλληλα να λαμβάνουν υπόψη τις πρακτικές συνέπειες και εξειδικευμένες απαιτήσεις της εθνικής ξενοδοχειακής και επισιτιστικής βιομηχανίας τους.

Επίσης ο IH&RA πέτυχε από το ILO, την επίσημη αναγνώριση της έλλειψης εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού στον ξενοδοχειακό, επισιτιστικό και τουριστικό τομέα και την ανάγκη αντιμετώπισης της διεθνούς κινητικότητας των εργαζομένων στον τομέα (συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων θεώρησης διαβατηρίων και των εθνικών περιορισμών ποσοστώσεων). Ο IH&RA πέτυχε επίσης να μειώσει τα σημεία σχετικά με την υπεργολαβία και τη μερική απασχόληση, κατευθύνοντας μελλοντικές εργασίες του ILO σε τομείς όπως η κατάρτιση, η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η συλλογή δεδομένων.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός HOTREC (Hotels, Restaurants & Cafés in Europe) και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία EFFAT (European Federation of Trade Unions in Food, Agriculture and Tourism), ως κοινωνικοί εταίροι στον τομέα της φιλοξενίας στην Ευρώπη, με κοινή επιστολή τους ημερ. 9/12/21 προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ζήτησαν την ετοιμασία μελέτης για τους λόγους έλλειψης εργατικού δυναμικού στον κλάδο που αυξάνονται από την πανδημία Covid-19, καθώς και για την εξέλιξη της απασχόλησης στον κλάδο από το 2018 έως το 2021.

Με απαντητική επιστολή ημερ. 4/5/22, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέφερε ότι γνωρίζει τις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετώπισε ο τομέας της φιλοξενίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας και κατά την ανάκαμψη, λόγω της έλλειψης ρευστότητας, της απειλής της αφερεγγυότητας και των σημαντικών ελλείψεων εργατικού δυναμικού. Η τρέχουσα άνοδος των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων και οι οικονομικές επιπτώσεις της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία εμποδίζουν την πλήρη ανάκαμψη τον τομέα. Καταλήγοντας η Επιτροπή ανέφερε ότι η μελέτη 'καθαυτή' δεν μπορούσε να γίνει λόγω έλλειψης προσωπικού από την πλευρά της, ωστόσο υποσχέθηκε ότι η επερχόμενη έκθεση της Επιτροπής για την αγορά εργασίας και την ανάπτυξη των μισθών, που θα δημοσιευθεί το 2022, θα διερευνήσει λεπτομερέστερα τις συνθήκες της έλλειψης εργατικού δυναμικού, ιδίως τη γήρανση, τις ελλείψεις δεξιοτήτων, τους μισθούς και τις συνθήκες εργασίας.

8.2. ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ (1/1/2019 - 31/12/2022)

Στις 18 Δεκεμβρίου 2019 υπογράφηκε το Μνημόνιο Συμφωνίας για ανανέωση της Συλλογικής Σύμβασης για την περίοδο 1/1/2019-31/12/2022, από τα συμβαλλόμενα μέρη ΠΑΣΥΞΕ, ΣΤΕΚ και Συντεχνιών ΣΕΚ και ΠΕΟ και με τη συνυπογραφή και της Υπουργού Εργασίας.

Μετά από πολυάριθμες και πολύωρες διαβουλεύσεις των δύο πλευρών υπό την Υπουργό Εργασίας, υποβλήθηκε μεσολαβητική πρόταση από την Υπουργό Εργασίας στις 2/9/2019, η οποία τέθηκε ενώπιον Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των Μελών του Συνδέσμου στις 21 Οκτωβρίου 2019 και έγινε κατά πλειοψηφία αποδεκτή, παρά το ότι δεν ικανοποιούσε πλήρως τις αρχικές επιδιώξεις του Συνδέσμου, επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι η ευκαιρία της εργασιακής ειρήνης στον κλάδο για την επόμενη τετραετία θα πρέπει να

αξιοποιηθεί κατάλληλα ούτως ώστε να επιλυθούν προβλήματα που αντιμετωπίζει ο νευραλγικός αυτός τομέας της οικονομίας.

Το Μνημόνιο Συμφωνίας περιλάμβανε επίσης και πρόνοιες για κατάργηση του 10% δικαιώματος υπηρεσίας και ενσωμάτωση του στους μισθούς, καθώς και τον καθορισμό κατώτατων μισθών στον κλάδο.

Αντίγραφο του Διατάγματος της Υπουργού Εργασίας για τον περί Κατώτατων Μισθών στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία ημερ. 10/1/2020 και Τροποποιητικών Κανονισμών Περί Εργοδοτούμενων εις Ξενοδοχεία (Όροι Υπηρεσίας) ημερ. 27/11/2020, κυκλοφόρησαν στα Μέλη του Συνδέσμου, αφού δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

8.3. ΕΛΛΕΙΨΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΕΝΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ - ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ ΕΝΕΚΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ - ΕΡΓΟΔΟΤΗΣΗ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Μετά την απόφαση του Eurogroup (2013) και την εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση που διαμορφώθηκε, ο ΠΑΣΥΞΕ αφού διαπίστωσε ότι η τουριστική βιομηχανία καλείτο να αποτελέσει το βασικό στήριγμα για επανεκκίνηση της Κυπριακής Οικονομίας και συνεισφοράς στην αγορά εργασίας, απηύθυνε έκκληση σε όλους τους ξενοδόχους του τόπου όπως εργοδοτήσουν κατά προτεραιότητα Κύπριους άνεργους συμπατριώτες μας, ώστε να συμβάλουμε έμπρακτα στη μείωση της ανεργίας.

Αποτέλεσμα ήταν οι Κύπριοι ξενοδόχοι να συμβάλουν, από μόνοι τους, ώστε να επιτευχθεί δραστική αύξηση στην εργοδότηση Κυπρίων εργαζομένων στα ξενοδοχεία, με το ποσοστό τους να ανέρχεται στο 70% του συνόλου των εργαζομένων τους μέχρι και το 2019, προ πανδημίας χρονιά. Η τουριστική βιομηχανία αποτελεί μια δυναμική και σταθερή "δεξαμενή" θέσεων εργασίας και ηγείται της προσπάθειας αύξησης της απασχόλησης.

Το 2020, λόγω πανδημίας, θεωρείτο ως μη γενόμενη χρονιά στον τουρισμό, ενώ από τις αρχές του 2021 διεφάνη η επιδείνωση της έλλειψης προσωπικού στον κλάδο, παρόλο που οι ξενοδοχειακές μονάδες υπολειπουργούσαν. Ο ΠΑΣΥΞΕ, μέσω δημόσιων εκκλήσεων του, κάλεσε τους Κύπριους ξενοδοχοϋπαλλήλους όπως προσέλθουν για εργασία, οι οποίοι όμως λόγω της αβεβαιότητας και του

μεγάλου αντίκτυπου της πανδημίας στον κλάδο, προτίμησαν να στραφούν προς άλλους κλάδους της οικονομίας, που δεν επηρεάστηκαν στον ίδιο βαθμό με τα ξενοδοχεία. Συνεπώς λόγω του ότι η πανδημία παρατεινόταν και δεν είχαν εργασία για αρκετό διάστημα, προκλήθηκε ανασφάλεια μεταξύ των εργαζομένων, με αποτέλεσμα ο αριθμός των Κυπρίων που ήταν διαθέσιμοι για εργασία στην ξενοδοχειακή βιομηχανία να ήταν πολύ περιορισμένος.

Ενόψει της αναμενόμενης επανεκκίνησης του τουρισμού, ο ΠΑΣΥΞΕ και ο ΣΤΕΚ, με κοινή επιστολή στους Υπουργούς Εργασίας και Οικονομικών ημερ. 15 Δεκεμβρίου 2021, ήγειραν την επιδείνωση, μετά και την πανδημία, του προβλήματος της έλλειψης προσωπικού και της εξεύρεσης ατόμων διαθέσιμων για εργασία για κάλυψη των χιλιάδων κενών θέσεων στην ξενοδοχειακή βιομηχανία.

Από έρευνα που διεξήγαγε ο Σύνδεσμος με τα Μέλη του το Φεβρουάριο 2022, διεφάνη ότι υπήρχαν πέραν των 7.000 κενών θέσεων σε όλες τις ειδικότητες και ιδιαίτερα σε θέσεις για βοηθητικά καθήκοντα και άγγιζε σχεδόν όλες τις ξενοδοχειακές μονάδες. Επί τούτου διευθετήθηκαν από το Υπουργείο Εργασίας, συνεντεύξεις με άνεργους που έγιναν στη Λεμεσό και στην Πάφο στις 10 και 11 Φεβρουαρίου 2022 αντίστοιχα, με απογοητευτικά όμως αποτελέσματα.

Στην επιδείνωση της πρωτοφανούς έλλειψης προσωπικού συντέινε το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχουν λειτουργήσει νέες ξενοδοχειακές μονάδες και τουριστικές επιχειρήσεις όπως μαρίνες, καζίνο, αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα, τα οποία απορρόφησαν και θα απορροφήσουν και στο μέλλον αρκετές χιλιάδες εργαζόμενους. Επίσης προστέθηκε και η πληθώρα νέων ξένων εταιρειών που ιδρύθηκαν στην Κύπρο όπου για ευνόητους λόγους, προσέφεραν πολύ πιο ελκυστικό ωράριο.

Η σοβαρή κατάσταση της έλλειψης καταρτισμένων ξενοδοχοϋπαλλήλων, που διαμορφώνεται στον κλάδο, απασχόλησε το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου, σε αριθμό συνεδριάσεων του και το όλο θέμα της στελέχωσης των ξενοδοχειακών μονάδων παραμένει σε εξέλιξη.

8.4. ΕΡΓΟΔΟΤΗΣΗ ΞΕΝΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Μετά την πλήρη ένταξη της Κύπρου από 1/5/2004 στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είχε πλέον καταστεί δυνατή η ελεύθερη εργοδότηση πολιτών στην Κύπρο, προερχομένων από τις

υπόλοιπες χώρες-μέλη της, σεβόμενοι πάντοτε τις Νομοθεσίες περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων, φόρων, κ.α., ως ισχύουν για τους Κύπριους εργαζόμενους και χωρίς οποιουσδήποτε περιορισμούς και διακρίσεις σε βάρος των Ευρωπαίων πολιτών.

Ανεξάρτητα των πιο πάνω, παραμένει σε ισχύ η πάγια θέση του Συνδέσμου όπως παραχωρούνται άδειες για εισαγωγή αλλοδαπού προσωπικού αφού διαπιστωθεί ότι δεν υπάρχει εξειδικευμένος Κύπριος άνεργος για τη θέση και αδυνατεί η Συντεχνία ή το Υπουργείο Εργασίας να εφοδιάσει την ενδιαφερόμενη μονάδα με κατάλληλα καταρτισμένο ντόπιο προσωπικό.

Ο Σύνδεσμος συμμετείχε σε συσκέψεις που έγιναν στο Τμήμα Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας, κατά τις οποίες συνέστηνε την πρόσληψη αλλοδαπών και από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως πχ κηπουρούς, συντηρητές, chefs εξειδικευμένης κουζίνας, στα sra, κ.α., ενόψει και της έλλειψης ή/και απροθυμίας Κυπρίων για τέτοιες θέσεις, καθώς και για την αναγκαία ελαστικότητα και επίσπευση στη διαδικασία παραχώρησης ή/και ανανέωσης των συναφών αδειών των αλλοδαπών για την έγκαιρη στελέχωση των ξενοδοχειακών μονάδων.

Συναφώς σε αριθμό μελών του ΠΑΣΥΞΕ, παραχωρήθηκαν τόσο κατά τις προηγούμενες περιόδους, όσο και για την φετινή τουριστική περίοδο, αριθμός αδειών για εργοδότηση αλλοδαπού προσωπικού, αφού διαπιστώθηκε ότι δεν υπήρχαν διαθέσιμοι Κύπριοι άνεργοι για τις συγκεκριμένες ειδικότητες και θέσεις.

Όπως έχει προαναφερθεί, από το 2021 έχει διαπιστωθεί μια πρωτοφανής έλλειψη διαθέσιμου εργατικού δυναμικού στην ξενοδοχειακή βιομηχανία. Το κενό στην Κύπρο δημιουργήθηκε λόγω της πανδημίας, η οποία άνοιξε την πόρτα της επιστροφής για πολλούς Ευρωπαίους προς τις χώρες τους, δεδομένου του ότι το πρόβλημα υπάρχει και στις υπόλοιπες χώρες και συνεπώς οι Ευρωπαίοι εργαζόμενοι έχουν τη δυνατότητα να εργοδοτηθούν και στις πατρίδες τους, σε μια περίοδο που το κόστος ζωής στην Κύπρο είναι αυξημένο.

Η έλλειψη προσωπικού πρόκειται για ένα πανευρωπαϊκό και παγκόσμιο πρόβλημα στον ξενοδοχειακό τομέα, με τις χώρες της ΕΕ να καταγράφουν την έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού στις κυριότερες προκλήσεις που έχουν να αντιμετωπίσουν τα ξενοδοχεία τους, παράλληλα με την πανδημία και τον

πόλεμο στην Ουκρανία. Επισημαίνεται ότι σε περιπτώσεις όπως η πανδημία ή ένας πόλεμος, η τουριστική βιομηχανία είναι η πρώτη που επηρεάζεται και μάλιστα στον μεγαλύτερο βαθμό.

Για το υπό αναφορά σοβαρό θέμα, ο ΠΑΣΥΞΕ είχε συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, καθώς και αριθμό συναντήσεων με την Υπουργό Εργασίας, από τις αρχές της φετινής χρονιάς, στους οποίους αναφέρθηκε ότι η παραχώρηση αδειών για εισαγωγή προσωπικού από τρίτες χώρες κρίνεται επιβεβλημένη, έστω και ως προσωρινή λύση, η οποία θα επιτρέψει στις ξενοδοχειακές μονάδες να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις και τις προσδοκίες των τουριστών, αν δεν θέλουμε να υποβαθμιστούν οι προσφερόμενες υπηρεσίες μας και με κίνδυνο κάποιες μονάδες να αναγκαστούν να μην ανοίξουν καθόλου λόγω μη εξεύρεσης προσωπικού. Συναφώς ο Σύνδεσμος ζήτησε:

- την έκδοση αδειών για προσωπικό από τρίτες χώρες με ταχεία διαδικασία και με όλα τα έξοδα διαμονής και διαβίωσης να αναλαμβάνονται από τον εργοδότη.
- να επιτρέπεται, σε ολόχρονη βάση, η εργοδότηση και σε φοιτητές από τρίτες χώρες, οι οποίοι φοιτούν σε άλλους κλάδους πέραν του ξενοδοχειακού και επισιτιστικού τομέα, χωρίς να περιορίζεται το είδος/θέση/καθήκοντα εργασίας τους.
- η ταχεία διαδικασία πρόσληψης αιτητών πολιτικού ασύλου που δημιουργήθηκε και λειτουργεί ικανοποιητικά, να μην περιορίζει το είδος/θέση/καθήκοντα εργασίας τους.

Κατόπιν έκκλησης της Υπουργού Εργασίας, το Φεβρουάριο 2022, ο Σύνδεσμος προέτρεψε όλα τα Μέλη του όπως γνωστοποιήσουν άμεσα τις κενές θέσεις και αντίστοιχες ειδικότητες στα Επαρχιακά Γραφεία Εργασίας.

Ακολούθησαν συναντήσεις ξενοδόχων με τη Συμβουλευτική Τεχνική Επιτροπή (Τμήμα Εργασίας, Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων, ΠΑΣΥΞΕ, ΣΤΕΚ και Συντεχνίες) που έγιναν μεταξύ 25/2-1/3/2022, για διακρίβωση των αναγκών τους σε προσωπικό και κατ' επέκταση την παραχώρηση αδειών εισόδου και παραμονής σε εργατικό δυναμικό από τρίτες χώρες.

Επιπρόσθετα, ο Σύνδεσμος ενημέρωσε τα Μέλη του και για τη διαδικασία εργοδότησης Ουκρανών προσφύγων στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, που αφίχθησαν στην Κύπρο ένεκα του πολέμου.

8.5. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ/ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Αρκετά μέλη του Συνδέσμου εξακολουθούν να απασχολούν κατά την καλοκαιρινή περίοδο στις μονάδες τους (περίοδος 1^η Ιουνίου-15 Οκτωβρίου), τόσο μαθητές/φοιτητές του Κλάδου Ξενοδοχειακών των Τεχνικών Σχολών/Ιδρυμάτων, όσο και φοιτητές ξένων Σχολών, για την πρακτική τους εξάσκηση, ενώ εκπρόσωποι του Συνδέσμου μετέχουν σε συσκέψεις στα Υπουργεία Εργασίας και Παιδείας, όσο και στο ΑΞΙΚ.

Λόγω και της έλλειψης καταρτισμένου εργατικού δυναμικού στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, η Υπουργός Εργασίας εξέδωσε νέο Διάταγμα στις 11 Μαρτίου 2022 αναφορικά με την απασχόληση φοιτητών από τρίτες χώρες, που φοιτούν σε Ακαδημαϊκά Ιδρύματα της Κύπρου και το οποίο διευρύνει τους τομείς/επαγγέλματα στα οποία δύνανται να απασχοληθούν οι φοιτητές σε ξενοδοχεία, όπως βοηθός κουζίνας, καθαριστής/τρια, καμαριέρης/ρα, τραπεζοκόμος, υπάλληλος υποδοχής, μπάρμαν/μπαργουμαν.

8.6. ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ/ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Ως γνωστό, στις 18/11/03 υπογράφηκε το Μνημόνιο Συμφωνίας που διέπει τους όρους της προσωρινής αναστολής εργασιών της χειμερινής περιόδου (1/11-31/3) στην ξενοδοχειακή βιομηχανία (ολικώς ή μερικώς), γεγονός που ικανοποίησε ιδιαίτερα τον ΠΑΣΥΞΕ, μια και το υπό αναφορά θέμα αποτελούσε πάγια διεκδίκηση του Συνδέσμου σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης του προβλήματος της εποχικότητας του τουρισμού και σταδιακής επέκτασης της περιόδου απασχόλησης στην ξενοδοχειακή βιομηχανία.

Σύμφωνα με το Μνημόνιο Συμφωνίας της 18/11/03, προβλέπετο η καταβολή από μέρους του εργοδότη, ποσοστού μόνο 2.8% επί του βασικού και τιμαριθμού για το επηρεαζόμενο προσωπικό των ξενοδοχειακών μονάδων που θα βρίσκονταν είτε με ολική είτε με μερική αναστολή εργασιών και κατάργηση από 1/11/03 της αντίστοιχης εισφοράς του 25%.

Υπενθυμίζεται ότι ο Σύνδεσμος, σε συναντήσεις του με το Υπουργείο Εργασίας, έθετε την πάγια θέση του για εγκαθίδρυση ευέλικτου μηχανισμού αναφορικά με τη λειτουργία των ξενοδοχείων κατά την χειμερινή περίοδο, ώστε ο ξενοδόχος να δικαιούται να απασχολεί μόνο το προσωπικό που χρειάζεται - ανάλογα με τη διακύμανση της ζήτησης - είτε λειτουργεί με συνθήκες μερικής είτε ολικής αναστολής και αυτό πάντοτε υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρξει σημαντικά επιπρόσθετο τουριστικό ρεύμα κατά τις χειμερινές περιόδους, με στόχο να ενθαρρύνονται περισσότερα ξενοδοχεία είτε να παραμένουν σε λειτουργία, είτε να επαναλειτουργήσουν νωρίτερα αν βρίσκονται σε ολική ή/και μερική αναστολή, είτε να επαναφέρουν μεγαλύτερο αριθμό του προσωπικού τους,

Ένεκα της πανδημίας και ειδικά κατά την χειμερινή περίοδο 2020-2021, οι πρόνοιες του Μνημονίου Συμφωνίας για την προσωρινή αναστολή εργασιών, κάλυψαν και τις ξενοδοχειακές μονάδες της Λευκωσίας και των Ορεινών Θερέτρων.

8.7. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Εκπρόσωποι του Συνδέσμου συμμετέχουν σε διάφορες μόνιμες ή/και προσωρινές Επιτροπές για Εκπαιδευτικά Θέματα οι οποίες συστάθηκαν από το Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου (ΑΞΙΚ), την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) και τον Κλάδο Τεχνικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, που αφορούν όλο το φάσμα της εκπαίδευσης των μελλοντικών ξενοδοχοϋπαλλήλων.

9. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΟΙ ΞΕΝΟΔΟΧΟΙ

9.1. ΝΕΑ ΤΑΞΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΕΝΤΑΞΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Ως γνωστό, μετά την πλήρη ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1/5/2004 δημιουργήθηκε μια νέα τάξη πραγμάτων αφού τέθηκε σε εφαρμογή ο Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διαχωριστική γραμμή, τη διακίνηση προϊόντων, υπηρεσιών και ατόμων, εξυπακούοντας την άρση των περιορισμών στη διακίνηση των τουριστών προς τις κατεχόμενες περιοχές, ακόμη και για

να περάσουν τις διακοπές τους διαμένοντας σε ξενοδοχεία των κατεχομένων, σημαντικός αριθμός των οποίων παράνομα λειτουργούν μια και ανήκουν σε Ελληνοκύπριους ξενοδόχους.

Η αυξανόμενη διοχέτευση/επίσκεψη τουριστών στα κατεχόμενα μέσω των νόμιμων Αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου απασχόλησε επανειλημμένα το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου.

9.2. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

Ο ολοένα αυξανόμενος τουρισμός, η εντεινόμενη προβολή των κατεχομένων στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Γερμανία, στο Ισραήλ, στη Σκανδιναβία, στη Ρωσία, στην Ουκρανία και άλλες αγορές, ο οικοδομικός οργανισμός και τα υπό λειτουργία νέα-μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα, έχουν καταστήσει το κατεχόμενο μέρος του νησιού μας ως ένα 'υπό εκκόλαψη' νέο ανταγωνιστή των ελεύθερων περιοχών μας, θέμα που απασχόλησε επανειλημμένα το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου στις διάφορες συνεδρίες και συναντήσεις του με αρμόδιους φορείς.

Ο ανταγωνισμός από τα κατεχόμενα αναμένεται συνεχώς να εντείνεται ενόψει και του οικοδομικού οργανισμού που επιτελείται τόσο με την ανέγερση εκατοντάδων παραθεριστικών κατοικιών, όσο και με την αναμενόμενη αύξηση της δυναμικότητας σε ξενοδοχειακές κλίνες που υπολογίζεται να φτάσουν τις 35.000 στα επόμενα χρόνια, δημιουργώντας συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού έναντι των ελεύθερων περιοχών.

Υπενθυμίζεται ότι βάση σημειώματος που ετοίμασε ο ΚΟΤ (Απρίλιος 2015) για την τουριστική ανάπτυξη των κατεχομένων, αλλά και για το γενικότερο θέμα προβολής και προώθησης των κατεχομένων ως τουριστικού προορισμού, οι κλίνες ανέρχοντο στις 20.000 περίπου (σε 145 καταλύματα), εκ των οποίων μόνο τρία ξενοδοχεία είχαν συνολική δυναμικότητα 5.358 κλινών και περιλαμβάνουν καζίνο, γήπεδα γκολφ, εμπορικό κέντρο, μαρίνα, μονάδα αφαλάτωσης, κ.α.

Σύμφωνα με δημοσίευμα του 'Φιλελευθέρου' στις 27 Μαΐου 2019 (πηγή ΚΥΠΕ), ο 'υπουργός τουρισμού' των κατεχομένων, ανέφερε ότι το 2018, πέραν του ενός εκατομμυρίου τουριστών επισκέφθηκαν τα κατεχόμενα,

γεγονός που αποτελεί ρεκόρ. Αύξηση επιτεύχθηκε επίσης στα έσοδα από τον τουρισμό αφού το 2018 έφθασαν τα 960 εκατομμύρια δολλάρια σε σύγκριση με τα 697 εκατομμύρια δολλάρια του 2015.

Με το άνοιγμα της κατεχόμενης Αμμοχώστου, η Τουρκία στοχεύει σε 1 εκατομμύριο τουρίστες, σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας 'Turkiye' που αναδημοσίευσε η Travel Daily News στις 28 Ιουλίου 2021, κάνοντας λόγο για επενδύσεις \$1 δις σε υποδομές, ώστε να γίνει εκ νέου τουριστικό θέρετρο υπό τον έλεγχο των Τουρκοκυπρίων.

Επίσης σύμφωνα με δημοσίευμα στην Brief (πηγή ΚΥΠΕ) στις 15 Σεπτεμβρίου 2021, ο 'υπουργός τουρισμού' των κατεχομένων ανακοίνωσε πρόγραμμα για την χειμερινή περίοδο που απευθύνετο σε άτομα ηλικίας 50+ από διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες, με στόχο την επέκταση της τουριστικής περιόδου σε 12 μήνες στα κατεχόμενα.

Όσοι ασχολούνται με την τουριστική βιομηχανία στα κατεχόμενα θεωρούν πως η ουκρανική κρίση προσφέρει την ευκαιρία για να μεταβούν Ρώσοι τουρίστες στην κατεχόμενη Κύπρο και κάλεσαν την Τουρκία να παρέμβει προς όφελος αυτής της εξέλιξης, γράφει δημοσίευμα στην τουρκική εφημερίδα 'Αϊντινλίκ', σύμφωνα με το Euronews (πηγή ΚΥΠΕ) ημερ. 3 Μαρτίου 2022. Ο αριθμός των Ρώσων τουριστών που πηγαίνουν σε χώρες που έχουν κλείσει τον εναέριο χώρο τους είναι τουλάχιστον 17 εκατομμύρια και οι επαγγελματίες του τουρισμού στο ψευδοκράτος, θέλουν την Τουρκία να εκμεταλλευτεί αυτή την ευκαιρία και να ξεκινήσει πτήσεις από τη Ρωσία προς το παράνομο αεροδρόμιο της Τύμπου. Σε δηλώσεις του ο 'πρόεδρος' του συνδέσμου ταξιδιωτικών πρακτόρων στα κατεχόμενα (KITSAB), ανέφερε ότι συναντήθηκαν με Ρώσους Τουριστικούς Πράκτορες οι οποίοι τους είπαν να χρησιμοποιούν το Αεροδρόμιο στη Λάρνακα. Με το κλείσιμο του εναέριου χώρου στα ρωσικά αεροπλάνα, συνέχισε, θα αυξηθεί η ζήτηση για την Τουρκία, η οποία όταν είναι γεμάτη, μπορεί να έρθουν Ρώσοι τουρίστες στα κατεχόμενα. Εάν το Τουρκικό Υπουργείο Εξωτερικών επιτρέψει σε ναυλωμένα ή τακτικά αεροσκάφη από τη Ρωσία να έρθουν στην Κύπρο με απευθείας προσγείωση στο Ερτζιάν ή στην Αττάλεια, θα είναι ένα πολύ σημαντικό κέρδος για εμάς, κατέληξε.

Το 'υπουργείο τουρισμού' του ψευδοκράτους συνεχίζει επίσης να συμμετέχει στις μεγαλύτερες Διεθνείς Εκθέσεις Τουρισμού με δικό του περίπτερο, ενώ στην Αγγλία λειτουργεί και 'γραφείο τουρισμού', εντατικοποιώντας την προβολή του ψευδοκράτους.

Ενώ παρατείνεται η περιρρέουσα ατμόσφαιρα, η ραγδαία ανάπτυξη που συντελείται στα κατεχόμενα, σε συνυφασμό και με τη δημιουργία άλλων παρεμφερών τουριστικών υποδομών (πχ μεγάλη μαρίνα, γήπεδο γκολφ κ.α.), δεν μπορεί παρά να δημιουργούν βάσιμες ανησυχίες για την τουριστική βιομηχανία των ελεύθερων περιοχών.

Το Υφυπουργείο Τουρισμού, σε συνεργασία με τις κατά τόπους Πρεσβείες της Κύπρου και το Υπουργείο Εξωτερικών, ενημερώνουν τους ξένους τουρίστες που επισκέπτονται τις ελεύθερες περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας ότι παρόλο που είναι δυνατόν να περάσουν στις κατεχόμενες περιοχές, πρέπει να σημειώνουν τις ακόλουθες προφυλάξεις:

- Η διαμονή σε Ελληνοκυπριακής ιδιοκτησίας ξενοδοχεία στις κατεχόμενες περιοχές, τα οποία αποτελούν αντικείμενο παράνομης εκμετάλλευσης, τους θέτει σε μεγάλο κίνδυνο λήψης πιθανών νομικών μέτρων εκ μέρους των νόμιμων ιδιοκτητών.
- Οποιαδήποτε είσοδος στο έδαφος της Δημοκρατίας της Κύπρου μέσω οποιουδήποτε άλλου λιμένος ή αερολιμένος στις τουρκοκρατούμενες περιοχές της Κύπρου είναι παράνομη και οι ταξιδιώτες μπορεί να αντιμετωπίσουν νομικές συνέπειες. Ως εκ τούτου, προτρέπονται να ταξιδεύουν μέσω των αναγνωρισμένων σημείων εισόδου (Διεθνείς Αερολιμένες Λάρνακας και Πάφου / Λιμάνια της Λεμεσού, Λάρνακας, Πάφου και Λατσιού).

9.3. ΑΥΞΗΤΙΚΗ ΡΟΗ ΔΙΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ Vs ΠΛΗΡΟΤΗΤΕΣ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

Ιδιαίτερα ανησυχητική είναι η αυξητική τάση στο μερίδιο των αφίξεων στα νόμιμα Αεροδρόμια μας, που μεταβαίνει στα κατεχόμενα, θέμα το οποίο απασχόλησε επανειλημμένα το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου στις διάφορες συνεδρίες και συναντήσεις του με αρμόδιους φορείς.

Ο Πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ, στις διάφορες δηλώσεις του, επισημαίνει ότι ο αθέμιτος ανταγωνισμός από τα κατεχόμενα που επωφελείται τουριστών που φθάνουν στα νόμιμα αεροδρόμια και λιμάνια μας και μεταβαίνουν στα

κατεχόμενα, είναι μεγάλος διότι εκμεταλλεύονται τις προσπάθειες της Κυπριακής Δημοκρατίας για προσέλκυση τουριστών από όλο τον κόσμο, χωρίς να υπόκεινται στους ίδιους νόμους, κανονισμούς και κόστη, όπως οι τουριστικοί επιχειρηματίες στις ελεύθερες περιοχές. Οι εκτιμήσεις που υπάρχουν είναι ότι ένα ποσοστό γύρω στο 7-9% (300.000-400.000 περίπου) από το σύνολο των σχεδόν 4 εκατ. αφίξεων (2019) στα νόμιμα αεροδρόμια μας, κατέφυγε στα κατεχόμενα.

Επίσης, το φαινόμενο των καθημερινών εκδρομών με λεωφορεία από τις ελεύθερες περιοχές προς τα κατεχόμενα, έχει πλήξει ιδιαίτερα την Ελεύθερη Περιοχή Αμμοχώστου, προκαλώντας τις αντιδράσεις των επιχειρηματιών της περιοχής, που χρόνο με το χρόνο, καταγράφουν μείωση στα εισοδήματά τους. Ένας ακόμα παράγοντας προσέλκυσης τουριστών στα κατεχόμενα, είναι η υποτίμηση της τουρκικής λίρας καθιστώντας τις αγορές υπηρεσιών και αγαθών φθηνότερες από τις ελεύθερες περιοχές, πλήττοντας έτσι εν μέρει την κίνηση στα καφεστιατόρια και τα καταστήματα σουβενίρ της περιοχής.

9.4. ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΟΙ ΞΕΝΟΔΟΧΟΙ

Ο ΠΑΣΥΞΕ, εκ μέρους των εκτοπισμένων ξενοδόχων, συνεχίζει να προβαίνει σε δημόσιες εκκλήσεις προς τους συμπατριώτες μας όπως αποφεύγουν τη διαμονή σε ξενοδοχεία που βρίσκονται στα κατεχόμενα και τα οποία, στη συντριπτική πλειοψηφία τους, ανήκουν σε Ελληνοκύπριους ξενοδόχους. Επιπλέον η τυχόν στήριξη της παράνομης λειτουργίας Ελληνοκυπριακών ξενοδοχείων από συμπατριώτες μας, αποτελεί πρόκληση μια και ενισχύει το σφετερισμό που υφίστανται εδώ και 48 χρόνια από τους παράνομους διαχειριστές των περιουσιών μας.

Επίσης με τη διαμονή συμπατριωτών μας σε ξενοδοχεία των κατεχομένων, δεν τους διασφαλίζεται η ασφάλεια αλλά και οι συνθήκες υγιεινής που θα έπρεπε να διέπουν ένα νόμιμο αδειούχο τουριστικό κατάλυμα με βάση τη νενομισμένη άδεια λειτουργίας από τις αρμόδιες αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, που και φυσικά δεν κατέχουν.

Πάγια θέση του ΠΑΣΥΞΕ είναι να συμβάλλει με όλες του τις δυνάμεις ώστε κάτω από ασφαλείς συνθήκες, να έλθει η χρονική στιγμή που θα επιτρέψει σε όλους τους εκτοπισμένους ξενοδόχους να ανακτήσουν τα ξενοδοχεία

τους που βρίσκονται τώρα υπό κατοχή και ν' ανοίξουν οι πόρτες τους τόσο για τους Ελληνοκύπριους, όσο και για τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας, αφού προηγηθεί η επίτευξη λύσης που θα επανενώνει την πατρίδα μας.

Η διαφήμιση των κατεχόμενων ξενοδοχείων μας σε εκθέσεις στο εξωτερικό απασχόλησε επίσης το Σύνδεσμο, ο οποίος στις επαφές του με Διοργανωτές Ταξιδίων, κατηγορηματικά αποτρέπει την προώθηση ξενοδοχείων που παράνομα λειτουργούν στα κατεχόμενα, είτε Ελληνοκυπριακής ιδιοκτησίας, είτε κτίστηκαν επί τεμαχίου Ελληνοκυπριακής ιδιοκτησίας.

Μετά τις προκλητικές ενέργειες του ψευδοκράτους για άνοιγμα της κατεχόμενης Αμμοχώστου το καλοκαίρι του 2019, ο ΠΑΣΥΞΕ συγκάλεσε στις 18 Σεπτεμβρίου 2019, σύσκεψη των επηρεαζόμενων Μελών του που διαθέτουν ξενοδοχεία και άλλα ακίνητα στην κατεχόμενη Αμμόχωστο, κατά την οποία συμμετείχαν ο Δήμαρχος Αμμοχώστου, Δρ Σ. Ιωάννου, και ο Δικηγόρος κ. Αχιλλέας Δημητριάδης, ο οποίος έκαμε παρουσίαση της νομικής πτυχής του θέματος.

Κατά τη σύσκεψη έγινε ανταλλαγή απόψεων και αλληλοενημέρωση για τις εξελίξεις σε σχέση με τις υπό αναφορά προκλητικές ενέργειες του ψευδοκράτους και της καταγραφής και ταξινόμησης για τουριστικά, εμπορικά και ακίνητα για διαμονή. Κατάληξη της σύσκεψης ήταν να συσταθεί Συντονιστική Επιτροπή, υπό τον Πρόεδρο της Επιτροπής Εκτοπισμένων Ξενοδόχων, να γίνει σύσταση στους Εκτοπισμένους Ξενοδόχους όπως επικαιροποιήσουν τους τίτλους ιδιοκτησίας των ξενοδοχείων ή/και άλλων ακινήτων τους, εξασφαλίζοντας πιστοποιητικά του 2019, καθώς επίσης και να ενεργοποιήσουν τις εταιρείες που είχαν καταστεί ανενεργές, με επικαιροποίηση των στοιχείων τους και έκδοση του σχετικού πιστοποιητικού του 2019 από τον Έφορο Εταιρειών.

Ακολούθησε δεύτερη σύσκεψη των επηρεαζόμενων Μελών του η οποία έγινε στις 3 Οκτωβρίου 2019, στην παρουσία του τότε Υπουργού Εξωτερικών, κ. Ν. Χριστοδουλίδη, ο οποίος έκαμε εκτενή ενημέρωση για το όλο θέμα.

Με ανακοίνωση του στις 19 Οκτωβρίου 2020, ο ΠΑΣΥΞΕ καταδίκασε απερίφραστα την απαράδεκτη απόφαση της Τουρκίας να ανοίξει το παραλιακό μέτωπο των Βαρωσίων, κατά παράβαση των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών και των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας. Το ψήφισμα 550 (1984) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων

Εθνών περιγράφει ως απαράδεκτη κάθε προσπάθεια εποίκισμού οποιουδήποτε τμήματος των Βαρωσίων από ανθρώπους εκτός των νόμιμων κατοίκων του και υπαγωγή της περικλειστής περιοχής της Αμμοχώστου υπό τη διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών. Υπό το φως των νέων προκλήσεων από πλευράς Τουρκίας, ο Σύνδεσμος θεωρεί επιβεβλημένη την ενεργότερη εμπλοκή των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την άσκηση πιέσεων προς την Τουρκία για τερματισμό των τελευταίων μεθοδεύσεών της.

Η υπό αναφορά ανακοίνωση στάληκε από τον ΠΑΣΥΞΕ και στην τότε Ειδική Αντιπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και στους Πρεσβευτές των Πέντε Μονίμων Μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας (της Κίνας, της Γαλλίας, της Ρωσίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και των ΗΠΑ), καθώς και στον Πρέσβη της Γερμανίας.

Ακολούθησε νέα συνάντηση της Αντιπροσωπείας των Εκτοπισμένων Ξενοδόχων με τον τέως Υπουργό Εξωτερικών, κ. Ν. Χριστοδουλίδη, στις 10 Νοεμβρίου 2020, κατά την οποία τέθηκαν οι προβληματισμοί και ανησυχίες τους σε σχέση με το άνοιγμα του παραλιακού μετώπου και της περικλειστής πόλης των Βαρωσίων.

Επίσης στις 18 Απριλίου 2022, έγινε συνάντηση Εκπροσώπων των Εκτοπισμένων Ξενοδόχων με τον νυν Υπουργό Εξωτερικών, κ. Ι. Κασουλίδη, κατά την οποία έγινε ενημέρωση σε σχέση με τα τεκταινόμενα στην περικλειστή πόλη της Αμμοχώστου.

9.5. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΣΥΞΕ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΤΟΥ UNDP

Ο ΠΑΣΥΞΕ συμμετείχε μέχρι και την προ πανδημίας χρονιά, στο Δικοινοτικό Εργαστήριο για τη Διαμόρφωση Πλατφόρμας Διαλόγου Κύπρου που συνέστησε το αρμόδιο Τμήμα Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) ως ο μόνος αντιπροσωπευτικός επαγγελματικός Σύνδεσμος του τουριστικού τομέα των ελεύθερων περιοχών, που κλήθηκε να λάβει μέρος.

Σκοπός της Πλατφόρμας είναι η συζήτηση του μακροπρόθεσμου στόχου και επικέντρωση σε ένα εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ πολιτικών ηγετών και της κοινωνίας πολιτών, ενεργώντας υποστηρικτικά, σε σχέση με τις διαπραγματεύσεις για επίλυση του Κυπριακού προβλήματος. Συναφώς και ως επί μέρους στόχοι είναι ο

εντοπισμός θεμάτων που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως συναινετικά συστατικά της Κυπριακής Πλατφόρμας Διαλόγου, η οποία υποστηρίζεται από τους επίσημους Διαπραγματευτές των δύο Κοινοτήτων και η οποία να συμβάλλει στην καλλιέργεια της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο κοινοτήτων και στην προσύλωση για ένα πιο ευοίωνο μέλλον μέσα από τις προοπτικές που διανοίγονται από την επανένωση της κοινής μας πατρίδας.

10.ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ

10.1. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Οι προσπάθειες του Συνδέσμου για την ίδρυση Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Κύπρου παραμένουν στο τραπέζι, αφού πιστεύουμε στην αναγκαιότητα ενός φορέα που θα καταστήσει την ξενοδοχία, ως τον σύμβουλο του κράτους του ιδιωτικού τομέα για τον κλάδο.

Ο ΠΑΣΥΞΕ είχε ολοκληρώσει την επεξεργασία πρότασης νόμου για τη θεσμοθέτηση του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Κύπρου, η οποία είχε υποβληθεί στα Κόμματα, για την οποία έδειξαν τη θετική τους προσέγγιση και υποστήριξη. Η πρόταση είχε επίσης κατατεθεί προγενέστερα και στον τότε αρμόδιο Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού.

Ως επισημαίνεται από τον ΠΑΣΥΞΕ, οι κύριοι λόγοι που επιβάλλουν για την ίδρυση Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Κύπρου έχουν ως ακολούθως:

- » Ενοποίηση των Ξενοδοχειακών Φορέων.
- » Όλοι οι ξενοδόχοι κάτω από μια ομπρέλα, αυτή του Επιμελητηρίου.
- » Οι πόροι θα προέρχονται από τις εισφορές των μελών του για κάλυψη, μεταξύ άλλων, μελετών και ερευνών χωρίς την οποιαδήποτε επιβάρυνση στο Δημόσιο Προϋπολογισμό.
- » Επίσημος φορέας του ιδιωτικού τομέα ως ο Θεσμικός Σύμβουλος του Κράτους επί τουριστικών και ξενοδοχειακών θεμάτων, εκπροσωπώντας τα συμφέροντα του Κλάδου.
- » Στηρίζει τη συνδικαλιστική εκπροσώπηση του Ξενοδοχειακού Κλάδου.

- » Αποτελεί το μοναδικό επίσημο αντισυμβαλλόμενο κάθε Συμφωνίας του Κλάδου με άλλες επαγγελματικές ομάδες ή προμηθευτές ή δικαιούχους δικαιωμάτων.
- » Είναι ο Θεσμικός Εκπρόσωπος του Κυπριακού τομέα διαμονής και εστίασης στο αντίστοιχο Πανευρωπαϊκό Όργανο, τη HOTREC.
- » Στηρίζει το έργο των δημόσιων και των ιδιωτικών τουριστικών φορέων με πολλαπλούς τρόπους και παρέχει κατά κύριο λόγο υπηρεσίες στις μικρού και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις του Κλάδου, οι οποίες και χρειάζονται ουσιαστική στήριξη.
- » Λειτουργεί στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες, όπως Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Αυστρία, Ολλανδία, Ελλάδα, κ.α., όπου η εγγραφή των επιχειρήσεων του Κλάδου στο Επιμελητήριο είναι υποχρεωτική.

10.2. ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΠΑΣΥΞΕ 2019

Την κύρια εκδήλωση του ΠΑΣΥΞΕ απετέλεσε, όπως κάθε χρόνο, η Ετήσια Γενική του Συνέλευση που πραγματοποιήθηκε, με μεγάλη επιτυχία, στις 18 Ιουνίου 2019 στη Λευκωσία.

Κατά το επίσημο μέρος της Συνέλευσης, απηύθυνε χαιρετισμό ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Ν. Αναστασιάδης, και ακολούθησε η ομιλία του Προέδρου του ΠΑΣΥΞΕ, της οποίας ο γενικός τίτλος ήταν "Κύπρος: Προορισμός παντός καιρού", καθορίζοντας την ανάδειξη της Κύπρου ως ποιοτικού τουριστικού προορισμού παντός καιρού ως κορυφαίο στόχο, με περισσότερα από 4 εκατομμύρια τουρίστες και κυρίως αυξημένα έσοδα.

Στην ομιλία του ο Πρόεδρος του Συνδέσμου τόνισε την ανάγκη να εργαστεί η Κύπρος για την αναβάθμισή της ως ποιοτικού τουριστικού προορισμού για όλο τον χρόνο και για τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει σε όλα τα επίπεδα. "Καλούμαστε να διερευνήσουμε νέες αγορές που θα συμβάλουν στην προσπάθειά μας για περαιτέρω επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, με στόχο την ανάδειξη της Κύπρου ως ολόχρονου προορισμού", διαμήνυσε ο πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ. Προς αυτήν την κατεύθυνση, μεταξύ άλλων, ζήτησε επίσπευση της διαδικασίας διαμόρφωσης του νέου branding της Κύπρου, ενώ στάθηκε ιδιαίτερα στην ανάγκη περαιτέρω ενδυνάμωσης του πτητικού προγράμματος προς την Κύπρο με πτήσεις από υποσχόμενους προορισμούς.

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου παρουσίασε μέσα από την ομιλία του την πορεία του τουρισμού από το 2001 και εντεύθεν, αφενός για να καταδείξει ότι ο τομέας παραμένει βασικός βραχίονας της κυπριακής οικονομίας και αφετέρου για να στείλει το μήνυμα ότι η άνοδος που κατέγραψε η τουριστική βιομηχανία τα τελευταία χρόνια, δεν ήταν συγκυριακή, αλλά αποτέλεσμα σκληρής δουλειάς και συνεργασίας κράτους και βιομηχανίας. Προχωρώντας ένα βήμα πιο πέρα, υπογράμμισε ότι θα πρέπει πλέον να εργαστούμε για την αύξηση όχι μόνο του αριθμού των τουριστών, αλλά κυρίως των εσόδων. "Είμαστε πεπεισμένοι ότι με σκληρή δουλειά μπορούμε να ξεπεράσουμε τα 4 εκατομμύρια επισκέπτες ετησίως. Αυτή είναι η μία επιδίωξη και στόχευση. Η δεύτερη αφορά τα έσοδα. Οφείλουμε να στοχεύσουμε και σε επισκέπτες πιο ψηλών εισοδημάτων. Αυτό είναι το επόμενο μεγάλο στοίχημα: Η ποιοτική αναβάθμιση του κυπριακού τουρισμού", επεσήμανε.

Απευθυνόμενος στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ διαβεβαίωσε ότι ο Σύνδεσμος θα παραμείνει εποικοδομητικός εταίρος στην υπηρεσία της εθνικής προσπάθειας για επίτευξη του στόχου της χώρας για οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία.

Στην ομιλία του, ο Πρόεδρος απηύθυνε ιδιαίτερες ευχαριστίες προς στον Οίκο PwC CYPRUS και τη EUROBANK CYPRUS LTD, ως οι Επίσημοι Χορηγοί-Στρατηγικοί Συνεργάτες του ΠΑΣΥΞΕ

Επίσης ο ΠΑΣΥΞΕ τίμησε τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, κ. Γ. Λακκοτρύπη, για τη συνολική προσφορά του στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας και για τη διαχρονική στενή του συνεργασία με τον Σύνδεσμο και τα μέλη του. Απονέμοντας την τιμητική πλακέτα στον κ. Λακκοτρύπη, ο πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ ανέδειξε τη συμβολή του στη δυναμική αξιοποίηση της τουριστικής και ξενοδοχειακής βιομηχανίας στην κοινή προσπάθεια για έξοδο της χώρας από την κρίση, καθώς και τη στήριξη που παρείχε στη δημιουργία του Υφυπουργείου Τουρισμού.

Τη Συνέλευση τίμησαν με την παρουσία τους Υπουργοί, Αρχηγοί Κομμάτων, Πρέσβεις και Μέλη του Διπλωματικού Σώματος, Βουλευτές, Δήμαρχοι, πρώην Υπουργοί, Γενικοί Διευθυντές Υπουργείων, Πρόεδροι και Διευθυντικά Στελέχη Ημικρατικών Οργανισμών, Ομοσπονδιών, Επιμελητηρίων, Συνδέσμων, Τραπεζών, Συνδικαλιστικών Οργανώσεων, άλλοι επίσημοι, καθώς και Μέλη του Συνδέσμου.

10.3. ΕΚΤΑΚΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΠΑΣΥΞΕ 2020

Ενόψει των περιορισμών που είχαν επιβληθεί λόγω της πανδημίας Covid-19, ο ΠΑΣΥΞΕ πραγματοποίησε Έκτακτη Γενική Συνέλευση στις 27 Οκτωβρίου 2020 στη Λευκωσία, στην παρουσία της Υπουργού Εργασίας & Κοιν. Ασφαλίσεων, αεί Ζ. Αιμιλιανίδου και του Υφυπουργού Τουρισμού κ. Σ. Περδίου.

Τη Συνέλευση απασχόλησαν τα προβλήματα που ταλάνιζαν τον κλάδο καθώς και τα επόμενα βήματα για την ανάκαμψή του, ενώ οι ξενοδόχοι δήλωσαν ότι είναι πεπεισμένοι ότι η τουριστική βιομηχανία, παρά τις δύσκολες στιγμές που διέρχεται λόγω της πανδημίας, θα ανακάμψει και θα συνεχίσει να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας.

Στην ομιλία του, ο γενικός τίτλος της οποίας ήταν "Η τουριστική βιομηχανία θα παραμείνει μοχλός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας", ο Πρόεδρος του Συνδέσμου, αφού ανέφερε τα μέχρι τότε διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2020 που κατέδειξαν 88.5% μείωση στα έσοδα από τον τουρισμό σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019, διαβεβαίωσε ότι ο Σύνδεσμος θα εργαζόταν για να μην χαθεί εντελώς η χρονιά, ωστόσο αναγνώρισε ότι υπάρχουν αντικειμενικές δυσκολίες. Σε αυτήν τη συγκυρία η στήριξη της τουριστικής βιομηχανίας ήταν εκ των ων ουκ άνευ, ενώ υπενθύμισε ότι διαχρονικά λειτούργησε ως μοχλός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας.

Ο Πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ αναφέρθηκε εκτενώς στη δράση που ανέπτυξε ο Σύνδεσμος τους τελευταίους μήνες με στόχο τη στήριξη των εργαζομένων στην τουριστική βιομηχανία, αλλά και την ενίσχυση των προσπαθειών του κράτους για διαχείριση της πανδημίας.

Από την πλευρά της η αεί Υπουργός Εργασίας αναγνώρισε ότι ο ξενοδοχειακός τομέας και η τουριστική βιομηχανία εν γένει είναι ο πνεύμονας της οικονομίας, αφού πολλές είναι οι επιχειρήσεις και οι κλάδοι η λειτουργία των οποίων εξαρτάται από τα ξενοδοχεία. Η Υπουργός Εργασίας περιέγραψε ως άριστη τη συνεργασία της με τον Πρόεδρο και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΑΣΥΞΕ, ανακοινώνοντας ότι το Υπουργικό Συμβούλιο θα ενέκρινε νέα μέτρα στήριξης των εργαζομένων στην ξενοδοχειακή και τουριστική βιομηχανία μέχρι τον Μάρτιο 2021, με στόχο να λειτουργήσουν όσο το δυνατόν περισσότερα ξενοδοχεία στη διάρκεια της χειμερινής περιόδου.

Ο Υφυπουργός Τουρισμού εξέφρασε την άποψη ότι ο στόχος να διατηρηθούν οι αφίξεις στο 30 ή στο 20% ήταν εφικτός, αλλά δεν επετεύχθη λόγω της κατηγοριοποίησης των χωρών, την οποία περιέγραψε ως την αυστηρότερη της Ευρώπης. Σύμφωνα με τον Υφυπουργό κανένας δεν μπορεί να αντέξει μία ακόμη χρονιά όπως τη φετινή, εκφράζοντας την ελπίδα να ακολουθηθεί μια διαφορετική προσέγγιση στο θέμα της κατηγοριοποίησης.

Στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση του ΠΑΣΥΞΕ προσκλήθηκε και ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου, κ. Π. Νικολάου, με τον οποίο έγινε ανταλλαγή απόψεων για τους τρόπους με τους οποίους οι τράπεζες μπορούν να διευκολύνουν τις επιχειρήσεις να διαχειριστούν αυτήν την ιδιαίτερα δύσκολη περίοδο.

10.4. ΝΕΟΣ ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΤΟΝ ΠΑΣΥΞΕ

Αλλαγή σκυτάλης στη θέση του Γενικού Διευθυντή του Παγκυπρίου Συνδέσμου Ξενοδόχων, στην οποία προσελήφθη, από 1^η Ιουνίου 2020, ο κ. Φιλόκυπρος Ρουσούνιδης, μετά την αποχώρηση του κ. Ζαχαρία Ιωαννίδη, μετά από τριάντα χρόνια προσφοράς, λόγω συνταξιοδότησης.

10.5. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΣΥΞΕ

Σε μια προσπάθεια ευρύτερης κατανόησης των σοβαρών προβλημάτων και προοπτικών του τουρισμού στον τόπο μας από την κοινή γνώμη, δημοσιοποιήθηκαν στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, άρθρα, συνεντεύξεις και δηλώσεις του Προέδρου, του Γενικού Διευθυντή και άλλων Αξιωματούχων του Συνδέσμου, οι οποίοι επίσης εκπροσώπησαν το Σύνδεσμο σε πληθώρα επαγγελματικών συνελεύσεων, συναντήσεων, σεμιναρίων, αλλά και συναφών κοινωνικών εκδηλώσεων Οργανισμών, Πρεσβειών και άλλων φορέων.

Επιπρόσθετα ο Σύνδεσμος, δια του Προέδρου και του Γενικού του Διευθυντή, προσκλήθηκαν από ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς για παραχώρηση συνεντεύξεων και δηλώσεων επί ειδικών και γενικών θεμάτων τουρισμού.

Ο ΠΑΣΥΞΕ έχει επίσης στενή συνεργασία με το Σύμβουλο Επικοινωνίας του, Εταιρεία ΓΝΩΡΑ, σε μια προσπάθεια περαιτέρω βελτίωσης της επικοινωνιακής του πολιτικής προς τα κέντρα αποφάσεων, τα ΜΜΕ και τα Μέλη του Συνδέσμου.

Μέσα στα πλαίσια της κοινωνικής του δραστηριότητας, ο ΠΑΣΥΞΕ συνέχισε την από πολλά χρόνια τώρα καθιερωμένη χρηματοδότηση των ετήσιων βραβείων "ΣΚΥΡΙΑΝΙΔΕΙΟ", "ΕΥΡΥΒΙΑΔΕΙΟ", "ΛΟΥΕΙΟ" και "ΑΡΑΟΥΖΕΙΟ" που απονέμει το ΑΞΙΚ σε τέσσερεις άριστους σπουδαστές του.

10.6. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΣΥΞΕ ΣΕ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Στην Κύπρο ο ΠΑΣΥΞΕ είναι εγγεγραμμένος στο Κυπριακό Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο (ΚΕΒΕ) και στην Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων Κύπρου (ΟΕΒ) και είναι αντεπιστέλλον μέλος του Συνδέσμου Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου (ACTA).

Στο εξωτερικό, ο ΠΑΣΥΞΕ, από 1^η Ιανουαρίου 2022, έγινε μέλος στη HOTREC (Hotels, Restaurants & Cafes in Europe) που εδρεύει στις Βρυξέλλες και δραστηριοποιείται επί των τουριστικών θεμάτων με όλα τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επηρεάζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σύμφωνα με το καταστατικό της HOTREC ισχύει η Αρχή του one Country one Vote και συναφώς η Κύπρος εκπροσωπείται μόνο από τον ΠΑΣΥΞΕ.

Μέσα στα πλαίσια της συμμετοχής του ΠΑΣΥΞΕ στην 83^η Γενική Συνέλευση της HOTREC που έγινε στις 2-3 Δεκεμβρίου 2021 στη Λυών της Γαλλίας, ο Πρόεδρος και η Γενική Διευθύντρια του Ευρωπαϊκού Οργανισμού καλωσόρισαν επίσημα τον ΠΑΣΥΞΕ στην οικογένεια της HOTREC ως το 46ο μέλος του σε 35 ευρωπαϊκές χώρες. Εκ μέρους του ΠΑΣΥΞΕ συμμετείχαν στην υπό αναφορά Συνέλευση ο Οικονομικός Διαχειριστής του Διοικητικού Συμβουλίου και ο Γενικός Διευθυντής του.

Επιπρόσθετα, ο ΠΑΣΥΞΕ είναι αντεπιστέλλον μέλος (Affiliate Member) του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (United Nations World Tourism Organization). Επίσης ο Σύνδεσμος συμμετέχει δια του Γενικού του Διευθυντή στη Συμβουλευτική Επιτροπή του Ιταλο-Κυπριακού Εμπορικού Επιμελητηρίου, αναπτύσσοντας μια θεσμική συνεργασία για την από κοινού ανάπτυξη πρωτοβουλιών και έργων για την προώθηση του κυπριακού τουρισμού.

10.7. ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΣΥΞΕ ΚΑΙ ΞΕΕ

Ο ΠΑΣΥΞΕ ανακοίνωσε, με ιδιαίτερη ικανοποίηση, την υπογραφή Μνημονίου Αμοιβαίας Κατανόησης και Συνεργασίας με το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΞΕΕ), που υπεγράφη στις 6 Μαΐου 2022 στα Γραφεία του ΞΕΕ στην Αθήνα, από τον Πρόεδρο του ΠΑΣΥΞΕ και τον Πρόεδρο του ΞΕΕ. Στην τελετή υπογραφής παρέστησαν επίσης εκ μέρους του ΠΑΣΥΞΕ, η Αναπλ. Πρόεδρος και ο Γεν. Διευθυντής και εκ μέρους του ΞΕΕ, η Διευθύντρια του.

Σε καιρούς γεμάτους προκλήσεις και αβεβαιότητες, η συστηματική συνεργασία και οι πολυεπίπεδες συνέργειες, είναι ο δρόμος για να δημιουργήσουμε μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία στον ξενοδοχειακό κλάδο, σε Ελλάδα και Κύπρο.

Στο πλαίσιο αυτό, ΠΑΣΥΞΕ και ΞΕΕ θα ανταλλάσσουν και τεχνογνωσία όσον αφορά στατιστικά στοιχεία στον τουρισμό, θέματα τουριστικής πολιτικής και νομοθεσίας, θεματικές μορφές τουρισμού, νέα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες, καθώς και έρευνα και εξελίξεις στην εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια τουριστική αγορά.

Επιπλέον οι δύο φορείς θα ενθαρρύνουν και θα αναπτύσσουν συνεργασία σε τομείς όπως η ανταλλαγή τεχνογνωσίας στον τομέα της τεχνολογίας, η διενέργεια επιστημονικών ερευνών και μελετών, καθώς και η τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση με τη διοργάνωση κοινών εργαστηρίων και σεμιναρίων.

Σύμφωνα με το Μνημόνιο, τα δύο μέρη θα ενθαρρύνουν τη συνεργασία τους εντός του πλαισίου της HOTREC, του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (ΠΟΤ), καθώς και άλλων ευρωπαϊκών ή διεθνών οργανισμών που σχετίζονται με τον τουρισμό.

Για την εφαρμογή του Μνημονίου συστήθηκε Μικτή Επιτροπή εκπροσώπων των δύο οργανισμών.

10.8. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ" ΤΟΥ ΠΑΣΥΞΕ

Ο ΠΑΣΥΞΕ, με την πρώτη έκδοση του Περιοδικού του "ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ" τον Οκτώβριο 2005, πραγματοποίησε ένα μεγάλο και σημαντικό βήμα στον εκσυγχρονισμό της επικοινωνίας με τα μέλη του, με το σύνολο της τουριστικής βιομηχανίας του τόπου και βεβαίως τους εκπροσώπους των

μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ο "ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ" αποτελεί ένα φόρουμ ενημέρωσης και εποικοδομητικής ανταλλαγής απόψεων μεταξύ του συνόλου της τουριστικής οικογένειας.

Το περιοδικό καταπιάνεται με οτιδήποτε απασχολεί τα μέλη του ΠΑΣΥΞΕ στα οποία κατά κύριο λόγο απευθύνεται. Το κάθε πρόβλημα, η κάθε νέα ιδέα ή τάση, οι εξελίξεις, ο ανταγωνισμός, τα λάθη του παρελθόντος ακόμη και οι επιτυχίες μεταφέρονται πλέον μέσω του "ΞΕΝΟΔΟΧΟΥ".

Ο "ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ" φτάνει σε χέρια κυβερνητικών παραγόντων και σε όλους τους φορείς της τουριστικής βιομηχανίας. Επίσης παρέχει βήμα στις Επαρχιακές Επιτροπές του ΠΑΣΥΞΕ, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνουν τα μέλη όλων των επαρχιών για τη δράση τους, ενώ παρέχει και βήμα επικοινωνίας σε εταιρείες που απευθύνονται αποκλειστικά ή εν μέρει σε ξενοδοχειακές μονάδες.

10.9. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΣΥΞΕ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ο ΠΑΣΥΞΕ, μέσα στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του, συμμετέχει σε δύο Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Το πρώτο Πρόγραμμα έχει τίτλο "Reducing the Consumption and Disposal of Single-use Plastics (SUP) in the Tourism Industry in Cyprus, Greece and Malta - 2018-1-0572" με ακρωνύμιο SUPMed και θα διαρκέσει μέχρι τον Ιούνιο του 2023. Το Πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία μέσω του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και το Νορβηγικό Ταμείο για την Περιφερειακή Συνεργασία.

Το δεύτερο Πρόγραμμα στο οποίο συμμετέχει ο Σύνδεσμος είναι το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα INSTANT, μέσα στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος RESTART 2016-2020.

10.10. ΜΕΛΗ ΠΑΣΥΞΕ

Τα μέλη του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων αριθμούν 297 μονάδες (περιλαμβανομένων και 47 εκτοπισμένων μελών) μέχρι τις 31/7/2022, με συνολική δυναμικότητα 61.334 κλίνες.

Κατά επαρχία τα μέλη του Συνδέσμου αναλύονται στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙ.**

11.ΕΠΑΡΧΙΑΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

11.1. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΠΑΣΥΞΕ Λευκωσίας προέβη στις ακόλουθες ενέργειες/δραστηριότητες:

- Δημιουργία σελίδας στο Facebook, με φωτογραφίες των ξενοδοχείων μελών και εκδηλώσεων.
- Δημιουργία Banners γενικής φύσεως για τη Λευκωσία, λογότυπα ξενοδοχείων και θεματικά:
  - Religious Culture in Nicosia
  - Cultural Tourism in Nicosia
  - Business and Incentives in Nicosia
  - Weddings and Honeymoons in Nicosia (The Place to Be!)
- Συμμετοχή σε διάφορες Εκθέσεις εξωτερικού.
- Συναντήσεις με όλα τα ξενοδοχεία μέλη του ΠΑΣΥΞΕ Λευκωσίας
- Δημοσίευση Δελτίων Τύπου στα Media
- Συναντήσεις:
  - » Υφυπουργείο Τουρισμού
    - Παράνομα καταλύματα.
    - Αναθεώρηση ποιοτικών κριτηρίων λειτουργικών προδιαγραφών ξενοδοχείων.
  - » ΕΤΑΠ, συνεχής στενή συνεργασία σχετικά με την προβολή των ξενοδοχειακών μονάδων σε Εκθέσεις που λαμβάνει μέρος η ΕΤΑΠ Λευκωσίας.
    - Κατά διαστήματα έγιναν συναντήσεις για θέματα που αφορούν τη Λευκωσία και τη δημιουργία στρατηγικής.
    - Κάθε χρόνο γίνεται σχολιασμός και παρατηρήσεις για βελτίωση του σχεδίου δράσης της ΕΤΑΠ.
    - Συνεχής διανομή flyers (ειδικά θεματικά) και ψηφιακής μορφής (CD) που αφορούν την Λευκωσία, προς τα ξενοδοχεία μέλη μας.
    - Δημιουργία Calendar/Events.
    - Branding Λευκωσίας.
- Διάφορες άλλες συναντήσεις.

11.2. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΕΜΕΣΟΥ

Κατά το 2021, εν μέσω πανδημίας, ο ΠΑΣΥΞΕ Λεμεσού επικεντρώθηκε στην υλοποίηση ενός εντατικού προγράμματος δράσεων για ανάδειξη της υπαίθρου, αναβάθμιση των υποδομών ειδικών ενδιαφερόντων και εφαρμογή ψηφιακών εργαλείων για διευκόλυνση του επισκέπτη και αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.

Στη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκαν παρουσιάσεις σε ομάδες τουριστικών συμβούλων, εκδηλώσεις προβολής καθώς και roadshows σε διάφορες περιοχές της Ρωσίας. Τον Μάρτιο, ο Σύνδεσμος συμμετείχε στην τουριστική έκθεση στη Μόσχα, ενώ στη διάρκεια του έτους προσφέρθηκε σε τουριστικούς συμβούλους που επισκέφθηκαν την Λεμεσό καλωσόρισμα και ξενάγηση στο ιστορικό κέντρο της πόλης.

Παράλληλα, για τον εμπλουτισμό του οπτικοακουστικού υλικού δημιουργήθηκαν τέσσερα νέα σύντομα βίντεο τα οποία προωθούν την περιοχή Κουμανταρίας, τις παραδόσεις, τις φυσικές ομορφιές, τα σημεία αναφοράς αλλά και την Κυπριακή φιλοξενία. Δημιουργήθηκε επίσης μια σειρά τριών ταινιών για προώθηση του καταδυτικού τουρισμού που περιλαμβάνουν σύντομο βίντεο για ανάδειξη του τεχνητού ύφαλου Αγία Τριάς στη θαλάσσια περιοχή Δασούδι, εννιάλεπτο βίντεο 360° όπου επιδεικνύεται η φυσική ομορφιά στο σημείο όπου βρίσκεται το ναυάγιο Κωνσταντής και ταινία κινουμένων σχεδίων η οποία χρησιμοποιείται για εκπαιδευτικούς σκοπούς και απευθύνεται στο μαθητικό κοινό για να ενθαρρύνει την ενασχόληση με τις καταδύσεις και την αγάπη για τη θάλασσα.

Για περαιτέρω αναβάθμιση των ψηφιακών της εργαλείων, ο ΠΑΣΥΞΕ Λεμεσού, με εξειδικευμένο συνεργείο από Google Trusted Photographers, προχώρησε σε ψηφιακή αναπαράσταση σημείων αναφοράς της ευρύτερης περιοχής Λεμεσού μέσα από το Google Street View. Κάθε χρήστης του Google Maps μπορεί μέσα από απεικονίσεις 360° να περιηγηθεί εικονικά και να γνωρίσει τα αξιοθέατα, τις παραλίες, το ιστορικό κέντρο αλλά και την ύπαιθρο της επαρχίας Λεμεσού.

Συνεχίστηκε η ενδυνάμωση της ψηφιακής παρουσίας της Λεμεσού και δημιουργήθηκαν νέα διαδικτυακά εργαλεία για τον επισκέπτη, ειδικότερα για προώθηση δραστηριοτήτων ειδικών ενδιαφερόντων όπως ποδηλασία, πεζοπορία, οινοδιαδρομές, διαδρομές Κουμανταρίας, θρησκευτικές διαδρομές και καταδυτικές διαδρομές. Συγκεκριμένα δημιουργήθηκε διαδραστικός χάρτης με τις θεματικές διαδρομές που σχεδιάστηκαν στην ύπαιθρο καθώς και εφαρμογή τηλεφώνου για τον καταδυτικό τουρισμό.

Στις νέες υποδομές που δημιουργήθηκαν περιλαμβάνεται σημείο τουριστικής πληροφόρησης στην εμπορική οδό Ανεξαρτησίας, σε συνεργασία με την Αστυνομία Λεμεσού, σταντ ποδηλάτων, σταθμοί επιδιόρθωσης, κάδοι, παγκάκια, ανθώνες, ξύλινα κιόσκια σε σημεία θέας, χάρτες, ξύλινες

πινακίδες καθώς και δύο νέα υπαίθρια γυμναστήρια σε Γερμασόγεια και Μέσα Γειτονιά. Στις θεματικές διαδρομές προστέθηκαν με ηλεκτρονική χαρτογράφηση και σηματοδότηση δέκα διαδρομές στην περιοχή Κουμανταρίας και νέα ποδηλατική διαδρομή εννιά χιλιομέτρων, 'Παλιός Αμαξωτός', στο Πισσούρι για mountain bikes.

Με στόχο την προσέλκυση εγχώριου τουρισμού πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακές εκστρατείες σε μηχανές αναζήτησης, κοινωνικά δίκτυα και σε δημοφιλή ειδησεογραφικά και lifestyle sites.

Στη διάρκεια του έτους, ο Σύνδεσμος πρόβαλε με συνεντεύξεις και δελτία τύπου το έργο του αλλά και τη Λεμεσό ως προορισμό για ολόχρονο τουρισμό, ενώ παρείχε πληροφόρηση και υποστήριξη σε συνεχή βάση στους επαγγελματίες του τουρισμού.

Στη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2022, οι προσπάθειες του ΠΑΣΥΞΕ Λεμεσού επικεντρώνονται στις αγορές οι οποίες παρουσίαζαν την μεγαλύτερη προοπτική, δεδομένης της Ρωσο-Ουκρανικής κρίσης που έχει επηρεάσει σημαντικά το μωσαϊκό των αφίξεων. Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει επίσης ανάδειξη της υπαίθρου, αναβάθμιση των υποδομών ειδικών ενδιαφερόντων και εφαρμογή ψηφιακών εργαλείων για διευκόλυνση του επισκέπτη. Στόχος ο εμπλουτισμός και η αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.

Κατά τους πρώτους δύο μήνες του έτους είχαν πραγματοποιηθεί παρουσιάσεις σε ομάδες τουριστικών συμβούλων σε διάφορες περιοχές της Ρωσίας, Ακολούθως τον Μάρτιο ο Σύνδεσμος συμμετείχε στην τουριστική έκθεση στο Τελ Αβίβ όπου πραγματοποιήθηκε εκδήλωση προβολής της Λεμεσού. Τον Μάιο διοργανώθηκε εκδήλωση προβολής στο Γερεβάν της Αρμενίας, ενώ στις αρχές Ιουνίου εκδήλωση προβολής πραγματοποιήθηκε στο Αμάν της Ιορδανίας. Σε όλες τις εκδηλώσεις συμμετείχαν εκπρόσωποι ξενοδοχείων της Λεμεσού, οι οποίοι είχαν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν παρουσίαση και να επωφεληθούν από τις επαφές με τους παρευρισκόμενους τουριστικούς συμβούλους.

Στη διάρκεια του έτους, για τον εμπλουτισμό του οπτικοακουστικού υλικού δημιουργήθηκαν πέντε νέα reels για προώθηση της παραλίας και των θαλάσσιων σπορ στα κοινωνικά δίκτυα, ενώ ετοιμάζεται σύντομο βίντεο στο οποίο θα προβάλλεται το ιστορικό κέντρο με την ιδιαίτερη

αρχιτεκτονική, τις πλατείες, τα σημεία αναφοράς, την Αγορά, τα εργαστήρια τέχνης, τις γκαλερί και όλα τα στοιχεία που το καθιστούν ιδιαίτερο.

Για περαιτέρω αναβάθμιση των ψηφιακών της εργαλείων, ο ΠΑΣΥΞΕ Λεμεσού με εξειδικευμένο συνεργείο από Google Trusted Photographers προχώρησε σε ψηφιακή αναπαράσταση πενήντα νέων σημείων αναφοράς της ευρύτερης περιοχής Λεμεσού μέσα από το Google Street View. Παράλληλα αναβαθμίστηκε ο διαδραστικός ψηφιακός χάρτης με τις θεματικές διαδρομές που σχεδιάστηκαν στην ύπαιθρο. Επιπρόσθετα, δημιουργήθηκε ηλεκτρονική παρουσίαση για προώθηση του καταδυτικού τουρισμού και συγκεκριμένα των διαδρομών κατάδυσης στον τεχνητό ύφαλο στο Δασούδι.

Με στόχο την προσέλκυση εγχώριου τουρισμού πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακές εκστρατείες σε μηχανές αναζήτησης, κοινωνικά δίκτυα και σε δημοφιλή ειδησεογραφικά και lifestyle sites. Πριν από την καλοκαιρινή περίοδο, πραγματοποιήθηκε δίμηνη εκστρατεία σε συνεργασία με την Google για προώθηση της Λεμεσού στις χώρες πηγές τουρισμού. Κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους φιλοξενήθηκαν δημοσιογράφοι από την Γερμανία, για προώθηση ποδηλατικού τουρισμού, και από το Ισραήλ για προώθηση της Λεμεσού ως τουριστικού προορισμού στο Ισραήλ.

Στη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του έτους, ο Σύνδεσμος πρόβαλε με συνεντεύξεις και δελτία τύπου το έργο του αλλά και τη Λεμεσό ως προορισμό για ολόχρονο τουρισμό.

Όλες οι ενέργειες γίνανε σε άρτια συνεργασία με την ΕΤΑΛ (Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης Λεμεσού), την οποία και ευχαριστούμε.

11.3. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

Κατά την χρονική περίοδο 2021 το Διοικητικό Συμβούλιο του ΠΑΣΥΞΕ Λάρνακας, πάντα μέσω της συμμετοχής του στην Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Λάρνακας, ασχολήθηκε μέσω διαφόρων εκδηλώσεων με το μάρκετινγκ, τη φιλοξενία τουριστικών πρακτόρων καθώς και με τη συμμετοχή μελών του Συμβουλίου σε διάφορες εκθέσεις στο εξωτερικό.

Οι κυριότερες δράσεις για προβολή της περιφέρειας Λάρνακας για το 2021, σε συνεργασία με την Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Λάρνακας, ήταν:

1. Ηλεκτρονικό Μάρκετινγκ:
  - Αναβάθμιση ιστοσελίδας.
  - Ηλεκτρονικό newsletter.
  - Digital Marketing Campaign.
  - Προώθηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και διαφήμιση.
  - Δημιουργία βίντεο για πέντε εναλλακτικές μορφές τουρισμού (content creation for social media).
2.
  - Υλοποίηση προγράμματος αισθητικής αναβάθμισης παραλιακού μετώπου Πιαλέ Πασιά.
  - Βορόκληνη - βάρκα, φοινικόδεντρα, στέγαστρο παιδότοπου.
  - Γήπεδο τοξοβολίας Πύλας.
  - Τοπιοτέχνηση στην είσοδο των Λευκάρων που αναδεικνύει τον χαρακτήρα του χωριού.
  - Αθηνένου replica.
  - Τόχνη - Χάρτες σε διάφορα σημεία της Κοινότητας για εξυπηρέτηση των τουριστών σε ξύλινα πλαίσια.
  - Χοιροκοιτία - Χάρτες σε διάφορα σημεία της Κοινότητας για εξυπηρέτηση των τουριστών και αποκατάσταση της υφιστάμενης υποδομής που έχει φθαρεί (ξύλινα πλαίσια).
  - Φοινικόδεντρα Κίτι.
  - Περβόλια - Καλλιτεχνική δημιουργία - γοργόνα.
  - Παιχνιδότοπος στο νέο παραλιακό Γραμμικό Πάρκο Ζυγίου.
  - Καταδυτικές Διαδρομές Λάρνακας.
3. Συμμετοχή στην Έκθεση WTM Λονδίνου.
4. Φιλοξενία ξένων δημοσιογράφων/O.T./Bloggers/ Influencers.
5.
  - Επέκταση καινοτόμου Προγράμματος Larnaka Storytelling Statues.
  - VR Technology for the 3D Ancient Kition Project.
  - Virtual Tours σε έξι μουσεία της Περιφέρειας Λάρνακας.
6.
  - Στήριξη αθλητικών διοργανώσεων ευρωπαϊκής ή διεθνούς εμβέλειας που πραγματοποιούνται στη Λάρνακα, κατόπιν συνεννόησης με το Υ.Τ.
  - Lefkara Best Villages Proposal.
  - Salt Lake upgrading plan.
  - Honeybee paths project.
  - Fournos Syllogou Gynaikon.

11.4. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

Ο ΠΑΣΥΞΕ Αμμοχώστου για μια ακόμη χρονιά είχε να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που προέκυψαν τα τελευταία χρόνια λόγω της κρίσης από τον ιό και τον πόλεμο στην Ουκρανία.

Για τρίτο συνεχόμενο έτος η ξενοδοχειακή βιομηχανία δέχθηκε σκληρά κτυπήματα από διάφορα μέτωπα και διάφορες αγορές, αλλά κατάφερε να επιβιώσει χάρη στη στενή συνεργασία των ξενοδόχων υπό την επίβλεψη του τοπικού ΠΑΣΥΞΕ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΠΑΣΥΞΕ Αμμοχώστου σε αλληπάλληλες κατ' ιδίαν συνεδρίες αλλά και σε συναντήσεις με τους υπόλοιπους τουριστικούς εταίρους της Επαρχίας, κατάφερε με τη σωστή πολιτική να διατηρήσει ζωντανή την ξενοδοχειακή βιομηχανία.

Αλλά και σε πολιτικό επίπεδο ο ΠΑΣΥΞΕ διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στο να ληφθούν όσο το δυνατό καλύτερες και ευνοϊκότερες για την ξενοδοχειακή βιομηχανία αποφάσεις. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετώπισε και αντιμετωπίζει η ξενοδοχειακή βιομηχανία είναι η έλλειψη προσωπικού. Κάτι που θα χρειαστεί πολύς χρόνος και προσπάθεια για να επιλυθεί.

Έχοντας σαν πάγια τακτική το να δίνει βήμα σ' όλα τα πολιτικά κόμματα, φιλοξένησε εκπροσώπους όλων των πολιτικών σχημάτων τους οποίους και ενημέρωσε για τα προβλήματα τόσο της ξενοδοχειακής βιομηχανίας, όσο και του τουρισμού γενικά.

Με ψηφίσματα, ανακοινώσεις και υπομνήματα διατήρησε ζωντανά τα προβλήματα της βιομηχανίας, πιστοποιώντας για μια ακόμη φορά το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει για την στήριξη της οικονομίας του τόπου.

Ένας από τους βασικούς στόχους του ΠΑΣΥΞΕ Αμμοχώστου είναι η αύξηση των μελών για να μεγιστοποιήσει ακόμη περισσότερο την οντότητα του.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ: Διατηρώντας πιστή την παράδοση, ο ΠΑΣΥΞΕ Αμμοχώστου συνέχισε το κοινωφελές του έργο, βοηθώντας κοινωφελή σύνολα, όπως επίσης και σπουδαστές που φοιτούν σε ξενοδοχειακές σχολές.

11.5. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΦΟΥ

Κατά τη διάρκεια του 2021/2022 η Επαρχιακή Επιτροπή Πάφου επιλήφθηκε τα ακόλουθα θέματα:

1. Ψηφιακή καμπάνια για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος της Επαρχίας Πάφου. Η καμπάνια χρηματοδοτήθηκε από τους ξενοδόχους της Επαρχίας Πάφου, την ΕΤΑΠ Πάφου, την Hermes Airports και την Ελληνική Τράπεζα. Είχαμε δύο συναντήσεις παρουσία του Υφυπουργού Τουρισμού, των ξενοδόχων και της Ελληνικής Τράπεζας, μία για την έναρξη της καμπάνιας και μια στο τέλος της καμπάνιας.

Κατά το 2022 η καμπάνια συνεχίζεται με την οικονομική στήριξη της ΕΤΑΠ Πάφου, της Ελληνικής Τράπεζας και φυσικά των ξενοδόχων της Πάφου.

2. Συμμετέχουμε στη μελέτη ανάπτυξης στρατηγικής για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής Πόλης Χρυσοχούς και Τυλληρίας και την καθιέρωση της τουριστικής της ταυτότητας. Επί τούτου η Επαρχιακή Επιτροπή ετοίμασε σημείωμα με εισηγήσεις για τη μελέτη Πόλης Χρυσοχούς - Τυλληρίας.
3. Ξενοδόχοι έχουν προβεί σε από κοινού προσφυγή εναντίον του ΣΑΠΑ προς αμφισβήτηση των τελών που επιβλήθηκαν στα ξενοδοχεία για το έτος 2020/2021. Η υπόθεση συνεχίζεται και έχει ορισθεί για οδηγίες στις 28/09/2022.
4. Συνεχιζόμενη δράση που αφορά την ανέγερση κυματοθραυστών στο παραλιακό μέτωπο από τα Μπάνια μέχρι και τη Γεροσκήπου. Το έργο προχωρά για τη διαδικασία προσφορών. Η χρηματοδότηση θα γίνει κυρίως από κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επί τούτου έγινε σύσκεψη την 1/7/2022.
5. Ο ΠΑΣΥΞΕ μαζί με 10 ξενοδοχειακές εταιρίες έδωσαν εισφορά για την τελετή τοποθέτησης του θεμέλιου λίθου για το ΤΕΠΑΚ.

11.6. ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΡΕΙΝΩΝ ΘΕΡΕΤΡΩΝ

Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, η Επαρχιακή Επιτροπή των Ορεινών Θερέτρων δραστηριοποιήθηκε ως εξής:

- Είχε ενεργό συμμετοχή στο Σχέδιο Επιχορηγημένων Αδειών κατά το Καλοκαίρι 2021, καθώς και στον προγραμματισμό του Σχεδίου για το Καλοκαίρι του 2022, που είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί το ποσό φέτος από €909.000 σε €923.000.
- Είχε ενεργό συμμετοχή στο Σχέδιο Επιχορήγησης Διακοπών Χαμηλοσυνταξιούχων στα Ορεινά Θέρετρα και τον Πύργο Τυλληρίας, που εξήγγειλε η αεί Υπουργός Εργασίας & Κοιν. Ασφαλίσεων στις 13/4/22 για να εφαρμοστεί κατά την περίοδο Ιουνίου-Ιουλίου και Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου 2022.
- Διεξήγαγε συναντήσεις προς συζήτηση διαφόρων προβλημάτων της περιοχής, όπως το κόστος καυσίμων και τη δυνατότητα παροχής 'αγροτικού' πετρελαίου για τα ξενοδοχεία των Ορεινών Θερέτρων, ως επίσης και θέματα προώθησης και προβολής. Προς τούτο προωθήθηκε η διεξαγωγή διαφημιστικής εκστρατείας στον εγχώριο τύπο για προσέλκυση αυξημένης ροής συμπατριωτών μας προς τα ξενοδοχεία των Ορεινών Θερέτρων στα πλαίσια της διακηρυγμένης πολιτικής του ΠΑΣΥΞΕ για ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού.
- Η Επιτροπή Ορεινών Θερέτρων δια του Προέδρου της εκπροσωπείται στον Φορέα Τουριστικής Ανάπτυξης Ορεινών Θερέτρων.

Είναι συντονιστής των Ομάδων Προβολής και λαμβάνει μέρος στις Ομάδες Εκδηλώσεων και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Επίσης γίνονται διάφορες ενέργειες εκδηλώσεων και προβολής των Ορεινών Θερέτρων και ετοιμάζεται μελέτη ανάπτυξης και προβολής των Ορεινών Θερέτρων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΠΑΣΥΞΕ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΤΟΥ

- » Ανταπόκριση Μελών στο κάλεσμα του Συνδέσμου για οικονομική στήριξη της προσπάθειας της Κυβέρνησης για να ξεπεράσει ο τόπος μας, όσο το δυνατόν γρηγορότερα, τις επιπτώσεις της πανδημίας. Ως αποτέλεσμα της αξιέπαινης αυτής πράξης, ο ΠΑΣΥΞΕ κατέθεσε το ποσό των €100.000 στο Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας.
- » Άμεση ενημέρωση των Μελών με εγκυκλίους/εκκλήσεις/ενημερώσεις, αρχίζοντας με την πρώτη εγκύκλιο του ημερ. 4/2/20 που περιλάμβανε επιστολή του Υπουργείου Υγείας, με οδηγίες για προληπτικές ενέργειες και αντιμετώπιση ύποπτου κρούσματος κορωνοϊού σε ξενοδοχειακά καταλύματα.
- » Υποβολή υπομνημάτων/προτάσεων μας προς τον **Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τους Υπουργούς Οικονομικών, Εργασίας και Μεταφορών**, που είχαν σαν αποτέλεσμα την λήψη εκείνων των πολιτικών αποφάσεων και μέτρων για στήριξη της τουριστικής και ξενοδοχειακής βιομηχανίας και τα οποία συνέβαλαν στη διατήρηση εν ζωή των Μελών του.
- » Διάβημα προς την **ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΥΓΕΙΑΣ & ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΕΕ**, κα Στ. Κυριακίδου, ώστε να συμβάλει σαν Αρμόδια Επίτροπος, στο να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για εύκολη πρόσβαση σε Covid 19 τεστ. Η μαζική διαθεσιμότητα των τεστ ανά την Ευρώπη θα διευκολύνει περισσότερο την ευχέρεια των πολιτών για να ταξιδεύουν, αφού όσα περισσότερα τεστ γίνονται τόσο πιο ασφαλείς θα αισθάνονται οι πολίτες για να επανέλθουν στην κανονικότητα. Ταυτόχρονα εισηγήθηκε όπως βρεθούν οι τρόποι ώστε η διενέργεια των εξετάσεων αυτών καταστεί πιο προσβάσιμη και φθηνότερη για όλους τους Ευρωπαίους ταξιδιώτες και αν είναι δυνατόν, με γρήγορο αποτέλεσμα (quick result).
- » **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ / ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ / ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**
  - Πλαίσιο Συμφωνίας με το Υπουργείο Υγείας και το Υφυπουργείο Τουρισμού όπου ξενοδοχειακές μονάδες λειτούργησαν σαν κέντρα καραντίνας για επαναπατρισθέντες μόνιμους κατοίκους. Επί τούτου ο Σύνδεσμος διασφάλισε από το Υπουργείο Εργασίας την καταβολή ενός έξτρα μεροκάματου για κάθε βδομάδα εργασίας.
  - Ανταπόκριση Μελών του Συνδέσμου στην έκκληση του Υπουργείου Υγείας για φιλοξενία ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού στα ξενοδοχεία τους, σε μια προσπάθεια προστασίας των οικογενειών τους και κατ' επέκταση της κοινότητας.
  - Σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων στη λειτουργία Αεροδρομίων και Ξενοδοχείων.

- Επαναλειτουργία Ξενοδοχείων από 1/6/20.
- Άρση της απόφασης για δημοσιοποίηση του ονόματος υποστατικού σε περίπτωση θετικού κρούσματος.
- Παράταση της αύξησης του ποσοστού τόσο των εργοδοτών, όσο και των εργοδοτουμένων, προς το ΓΕΣΥ για τρεις μήνες.
- Έκτακτο Σχέδιο Εσωτερικού Τουρισμού του Υφυπουργείου Τουρισμού για τους μήνες Σεπτέμβριο, Οκτώβριο και Νοέμβριο 2020.
- Απόφαση για έκδοση πιστωτικών σημειώσεων από ξενοδοχειακή επιχείρηση αντί αποζημίωσης (vouchers), μέσα στα πλαίσια της λήψης έκτακτων μέτρων στον τομέα του τουρισμού του 2020.

» **ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

• **ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ:**

- (1) **16 Μαρτίου - 12 Απριλίου 2020**
(90% - 10% για ολική αναστολή και για επιχειρήσεις μέχρι 9 άτομα επιχορήγηση όλων)
- (2) **13 Απριλίου - 12 Μαΐου 2020**
(90% - 10% για ολική αναστολή και για επιχειρήσεις μέχρι 9 άτομα επιχορήγηση όλων)
- (3) **13 Μαΐου - 12 Ιουνίου 2020**
(90% - 10% για ολική αναστολή και για επιχειρήσεις μέχρι 9 άτομα επιχορήγηση όλων)
- (4) **13 Ιουνίου - 30 Ιουνίου 2020**
(90% - 10% για ολική αναστολή)
- (5) **1^η Ιουλίου - 31 Ιουλίου 2020**
(90% - 10% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40%) και 80% - 20% για μη επαναδραστηριοποιημένα ξενοδοχεία)
- (6) **1^η Αυγούστου - 31 Αυγούστου 2020**
(70% - 30% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 35%) και 80% - 20% για μη επαναδραστηριοποιημένα ξενοδοχεία)
- (7) **1^η Σεπτεμβρίου - 30 Σεπτεμβρίου 2020**
(80% - 20% για ξενοδοχεία που είτε επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40%), είτε δεν επαναδραστηριοποιούνται)
- (8) **1^η Οκτωβρίου - 30 Οκτωβρίου 2020**
(80% - 20% για ξενοδοχεία που είτε επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40%) είτε δεν επαναδραστηριοποιούνται)

- (9) **1^η Νοεμβρίου – 30 Νοεμβρίου 2020**
(90% - 10% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 97% - 3% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)
* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.
- (10) **1^η Δεκεμβρίου 31 Δεκεμβρίου 2020**
(90% - 10% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 97% - 3% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)
* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.
- (11) **1^η Ιανουαρίου – 31 Ιανουαρίου 2021**
(90% - 10% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 97% - 3% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)
* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.
- (12) **1^η Φεβρουαρίου – 28 Φεβρουαρίου 2021**
(90% - 10% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 97% - 3% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)
* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.
- (13) **1^η Μαρτίου – 31 Μαρτίου 2021**
(90% - 10% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 97% - 3% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)
* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.
- (14) **1^η Απριλίου – 30 Απριλίου 2021**
(90% - 10% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 97% - 3% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)
* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.
- (15) **1^η Μαΐου – 31 Μαΐου 2021**
(90% - 10% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 97% - 3% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)
* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.
- (16) **1^η Ιουνίου – 30 Ιουνίου 2021**
(90% - 10% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 97% - 3% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)
* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.

(17) **1^η Ιουλίου – 31 Ιουλίου 2021**

(80% - 20% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 85% - 15% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)

* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.

(18) **1^η Αυγούστου – 31 Αυγούστου 2021**

(50% - 50% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 50% - 50% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)

* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.

(19) **1^η Σεπτεμβρίου – 30 Σεπτεμβρίου 2021**

(60% - 40% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 60% - 40% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)

* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.

(20) **1^η Οκτωβρίου – 31 Οκτωβρίου 2021**

(60% - 40% για ξενοδοχεία που επαναδραστηριοποιούνται (μείωση κύκλου εργασιών πέραν του 40% ή πληρότητα μικρότερη από 60%) και 60% - 40% για ξενοδοχεία που δεν επαναδραστηριοποιούνται)

* Καταβολή εισφορών επί του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό του 2,8%.

- Επέκταση της περιόδου καταβολής του Ειδικού Ανεργιακού Επιδόματος και παράλληλης αύξησης από €360 σε €500.
- Σχέδιο Επιχορήγησης Διακοπών Χαμηλοσυνταξιούχων σε Ξενοδοχεία των Ορεινών Θερέτρων και Πύργου Τυλληρίας.
- Παράταση προθεσμίας καταβολής εισφορών στο Ταμείο Κοιν. Ασφαλίσεων.
- Εφάπαξ χορηγία για τη στήριξη των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (ανάλογα με το μέγεθος) από €1.250-€6.000.
- Εφάπαξ χορηγία για τη στήριξη επιχειρήσεων και αυτοτελώς εργαζομένων υποκείμενοι σε ΦΠΑ, οι οποίοι παρουσίασαν μείωση του κύκλου εργασιών τους πέραν του 35% το 2020 σε σύγκριση με το 2019. Το ανώτατο ύψος επιδότησης καθορίστηκε στις €300.000 και το ελάχιστο στις €1.000.
- Αναστολή καταβολής ΦΠΑ & Μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ 5% από 1/7/20 μέχρι 10/1/21.
- Μείωση επιτοκίου για κεφάλαιο κίνησης επιχειρήσεων.

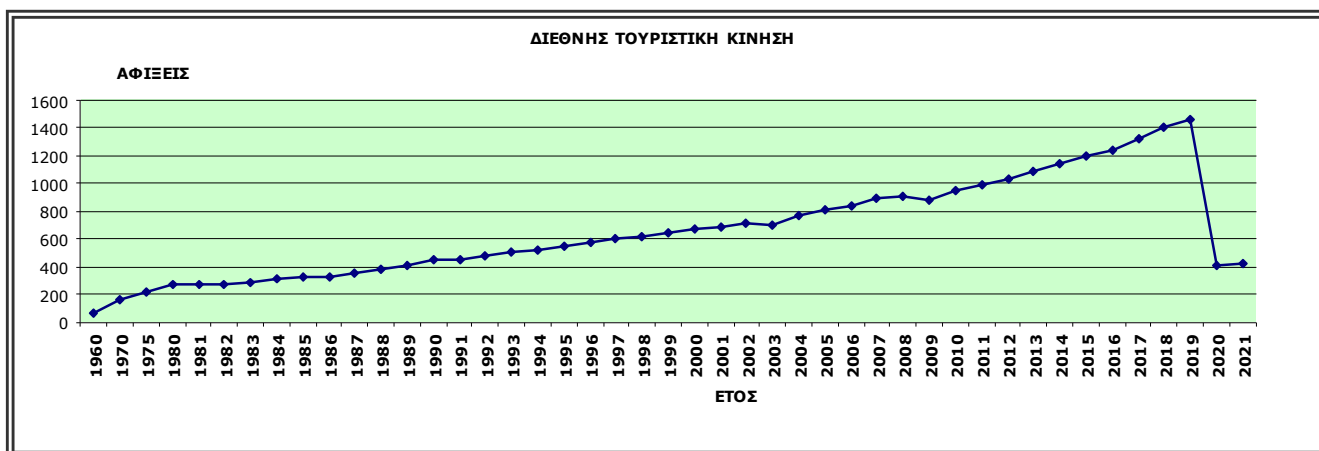
» **ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ & ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ**

- (1) Αναστολή των δόσεων μέχρι Δεκέμβριο του 2020 με προοπτική επέκτασης της αναστολής.
- (2) Επιπρόσθετη απελευθέρωση αποθεμάτων κεφαλαίου για να παραχωρήσουν οι Τράπεζες ελαφρύνσεις στα υφιστάμενα δάνεια των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών.
- (3) Ευκολότερη και άμεση παροχή βραχυπρόθεσμων δανείων προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά για να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές δυσκολίες.
- (4) Ευνοϊκές βραχυπρόθεσμες αναδιρθρώσεις προς επηρεαζόμενους πελάτες.
- (5) Ευνοϊκότερα επιτόκια και χρεώσεις.
- (6) Παροχή βραχυπρόθεσμων αναδιρθρώσεων από τις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων με σύντομες διαδικασίες.

***

16/3/22

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ			
ΕΤΟΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ (ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ)	ΔΕΙΚΤΗΣ (1960=100)	ΕΤΗΣΙΑ ΑΛΛΑΓΗ %
1960	69,3	100.0	-
1970	165,8	239.25	-
1975	222,3	320.78	-
1980	278,2	401.44	-
1981	278,8	402.31	0.2
1982	277,5	400.43	-0.5
1983	283,2	408.66	2.1
1984	308,6	445.31	9.0
1985	322,1	464.79	4.4
1986	332,8	480.23	3.3
1987	362,4	522.94	8.9
1988	388,2	560.17	7.1
1989	414,0	597.40	6.6
1990	445,8	643.29	7.7
1991	449,2	648.20	0.8
1992	486,7	702.31	8.3
1993	501,4	723.52	3.0
1994	526,6	759.88	5.0
1995	544,9	786.29	3.5
1996	575,3	830.16	5.6
1997	597,8	862.63	3.9
1998	617,4	890.91	3.3
1999	641,1	925.11	3.8
2000	677,0	976.91	5.6
2001	688,0	992.78	1.6
2002	709,0	1023.09	3.1
2003	697,0	1005.77	-1.7
2004	766,0	1105.34	9.9
2005	807,0	1164.50	5.4
2006	846,0	1220.78	4.8
2007	894,0	1290.04	5.7
2008	913,0	1317.46	2.1
2009	877,0	1265.51	-3.9
2010	952,0	1373.74	8.6
2011	994,0	1434.34	4.4
2012	1,040,0	1500.72	4.6
2013	1,088,0	1569.99	4.6
2014	1,137,0	1640.69	4.5
2015	1,196,0	1725.83	5.2
2016	1,239,0	1787.88	3.6
2017	1,329,0	1917.75	7.3
2018	1,407,0	2030.30	5.9
2019	1,465,0	2113.99	4.1
2020	406,0	585.86	-72.3
2021	429,0	619.05	5.7

ΠΗΓΗ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (UNWTO) (Barometer Ιούλιος 2022)

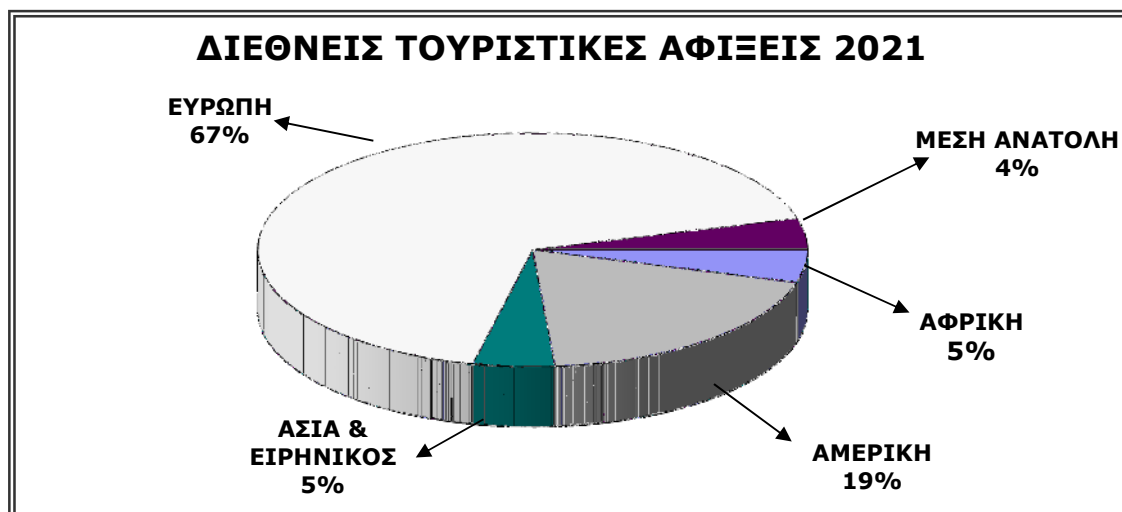
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2019/20/21 & ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 2030				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ			
	2019	2020	2021	2030 *
ΕΥΡΩΠΗ	745.2	238.1	288.4	744
ΑΣΙΑ & ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ	359.6	59.2	20.6	535
ΑΜΕΡΙΚΗ	219.3	69.8	82.4	248
ΑΦΡΙΚΗ	68.1	18.8	19.4	134
ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	73.0	19.8	18.6	149
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ	1.465.0	406.0	429.0	1,810

* Προβλέψεις UNWTO

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ / ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ 2021 (ΕΚ.)	ΕΣΟΔΑ 2021 (€ δισεκ.)	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
			ΑΦΙΞΕΙΣ 2021/2019	ΕΣΟΔΑ 2021/2019
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ	429.0	521.0	-70.7	-60.6
ΕΥΡΩΠΗ	288.4	260.1	-61.3	-49.6
ΑΣΙΑ & ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ	20.6	79.5	-94.3	-79.7
ΑΜΕΡΙΚΗ	82.4	118.2	-62.4	-59.9
ΑΦΡΙΚΗ	19.4	14.1	-71.5	-60.0
ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	18.6	49.6	-74.5	-41.3
ΚΥΠΡΟΣ	1.9	1.5	-51.3	-43.6

ΠΗΓΗ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (UNWTO) (Barometer Ιούλιος 2022), ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Αφίξεις Περιηγητών κατά Χώρα Συνήθους Διαμονής
Ετήσια

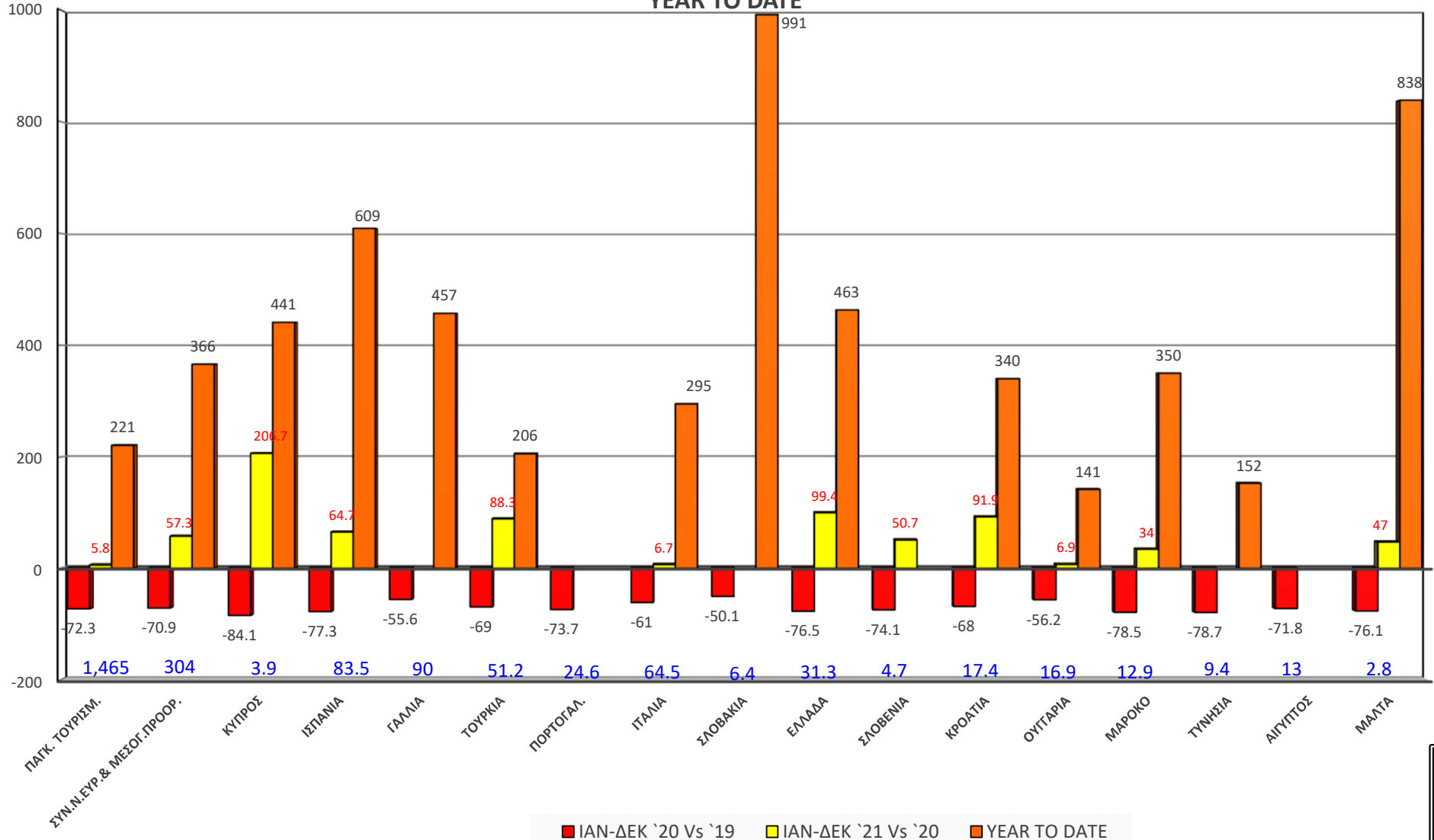
Χώρα Συνήθους Διαμονής	2021	2020	2019	'21 Vs '20 %	'20 Vs '19 %	'21 Vs '19 %
Σύνολο αφίξεων	1,936,931	631,609	3,976,777	206.67	-84.12	-51.29
Σύνολο αφίξεων από Ευρώπη	1,756,334	573,114	3,430,067	206.45	-83.29	-48.80
Βέλγιο	15,313	4,319	26,077	254.55	-83.44	-41.28
Βουλγαρία	12,196	4,491	20,937	171.57	-78.55	-41.75
Τσεχία	15,182	4,205	24,607	261.05	-82.91	-38.30
Δανία	34,406	15,861	40,568	116.92	-60.90	-15.19
Γερμανία	93,092	60,430	151,500	54.05	-60.11	-38.55
Ελλάδα	109,395	62,788	171,512	74.23	-63.39	-36.22
Ισπανία	6,752	u	9,550	...	...	-29.30
Γαλλία	36,080	7,746	31,114	365.79	-75.10	15.96
Ιρλανδία	6,738	4,912	19,513	37.17	-74.83	-65.47
Ιταλία	17,337	4,259	27,491	307.07	-84.51	-36.94
Λετονία	10,810	7,799	15,398	38.61	-49.35	-29.80
Λιθουανία	12,596	9,442	18,580	33.40	-49.18	-32.21
Ουγγαρία	33,429	9,333	31,916	258.18	-70.76	4.74
Μάλτα	2,486	u	6,636	...	...	-62.54
Ολλανδία	25,859	5,165	43,198	400.66	-88.04	-40.14
Αυστρία	30,284	11,174	44,538	171.02	-74.91	-32.00
Πολωνία	113,126	28,755	80,243	293.41	-64.17	40.98
Ρουμανία	33,444	7,224	57,313	362.96	-87.40	-41.65
Σλοβακία	21,800	9,480	32,844	129.96	-71.14	-33.63
Φινλανδία	5,710	2,873	24,661	98.75	-88.35	-76.85
Σουηδία	39,074	5,862	144,605	566.56	-95.95	-72.98
Ηνωμένο Βασίλειο	390,638	228,047	1,330,635	71.30	-82.86	-70.64
Άλλες χώρες της Ε.Ε.	18,926	13,672	28,287	38.43	-51.67	-33.09
Σύνολο αφίξεων Ευρωπαϊκών χωρών εκτός Ε.Ε.	1,062,306	293,321	1,048,337	262.17	-72.02	1.33
Ελβετία	31,483	16,086	67,534	95.72	-76.18	-53.38
Ρωσία	519,174	27,740	781,856	1771.57	-96.45	-33.60
Λευκορωσία	3,847	u	22,136	...	...	-82.62
Ουκρανία	95,811	12,121	95,031	690.45	-87.25	0.82
Σερβία	11,367	3,383	10,536	236.00	-67.89	7.89
Άλλες Ευρωπαϊκές χώρες - εκτός Ε.Ε.	3,595	5,944	10,461	-39.52	-43.18	-65.63
Αφρική	5,773	3,384	20,263	70.60	-83.30	-71.51
Νότιος Αφρική	1,298	u	8,587	...	...	-84.88
Αίγυπτος	3,455	u	7,882	...	...	-56.17
Άλλες Αφρικανικές χώρες	1,021	u	3,791	...	...	-73.07
Αμερική	23,648	7,769	65,026	204.39	-88.05	-63.63
Ηνωμένες Πολιτείες	19,456	5,069	47,513	283.82	-89.33	-59.05
Άλλες χώρες Αμερικής	4,193	2,697	5,997	55.47	-55.03	-30.08
Ασία	149,710	45,852	438,156	226.51	-89.54	-65.83
Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	11,052	2,433	21,353	354.25	-88.61	-48.24
Σαουδική Αραβία	2,722	u	4,113	...	...	-33.82
Κατάρ	1,952	u	5,403	...	...	-63.87
Ιορδανία	11,669	2,412	18,275	383.79	-86.80	-36.15
Ισραήλ	82,098	27,272	293,746	201.03	-90.72	-72.05
Λίβανος	23,564	7,055	58,796	234.00	-88.00	-59.92
Άλλες Ασιατικές χώρες	16,647	6,686	22,681	148.98	-70.52	-26.60
Οκεανία	936	1,370	23,170	-31.68	-94.09	-95.96

ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ ΓΙΑ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ

ΙΑΝ - ΔΕΚ 2020 Vs 2019

ΙΑΝ - ΔΕΚ 2021 Vs 2020

YEAR TO DATE

■ ΙΑΝ-ΔΕΚ '20 Vs '19   ■ ΙΑΝ-ΔΕΚ '21 Vs '20   ■ YEAR TO DATE

εκ. Τουριστικές Αφίξεις 2019

ΠΗΓΗ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (UNWTO)
TOURISM BAROMETER-Vol.20- issue - July 2022
ΦΡ/ΣΠ 25/7/22

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII**ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΛΙΝΩΝ****2021**

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ 5-1*	ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ / ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΙΑ	ΑΛΛΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Λευκωσία	2,476	130	50	2,656
Λεμεσός	8,798	1,332	192	10,322
Λάρνακα	4,966	808	563	6,337
Αμμόχωστος	22,299	14,872	451	37,622
Πάφος	18,515	8,398	2,414	29,327
Ορεινά Θέρετρα	1,435	30	715	2,180
ΣΥΝΟΛΟ	58,489	25,570	4,385	88,444

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII**ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΛΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ 5-1 ΑΣΤΕΡΩΝ****2021**

ΠΕΡΙΟΧΗ	5*	4*	3*	2*	1*	ΣΥΝΟΛΟ
Λευκωσία	976	170	509	588	233	2,476
Λεμεσός	3,306	2,538	2,287	586	81	8,798
Λάρνακα	386	2,356	715	1,464	45	4,966
Αμμόχωστος	4,294	9,666	7,122	1,112	105	22,299
Πάφος	5,450	10,187	2,183	368	327	18,515
Ορεινά Θέρετρα		280	657	192	306	1,435
ΣΥΝΟΛΟ	14,412	25,197	13,473	4,310	1,097	58,489

ΠΗΓΗ: ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ**ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΛΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΣΕ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΙΑ****2021**

ΠΕΡΙΟΧΗ	DE LUXE	Α'	Β'	Γ'	ΑΝΕΥ ΤΑΞΗΣ	ΤΟΥΡ. ΧΩΡΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Λευκωσία	---	---	130	---		---	130
Λεμεσός	---	220	330	212	442	128	1,332
Λάρνακα	---	160	490	94	64	---	808
Αμμόχωστος	---	5,134	4,978	466	2,040	2,254	14,872
Πάφος	---	2,560	710	476	1,296	3,356	8,398
Ορεινά Θέρετρα	---	---	20	---	10	---	30
ΣΥΝΟΛΟ	---	8,074	6,658	1,248	3,852	5,738	25,570

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Χ**ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΛΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ
ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ****2021**

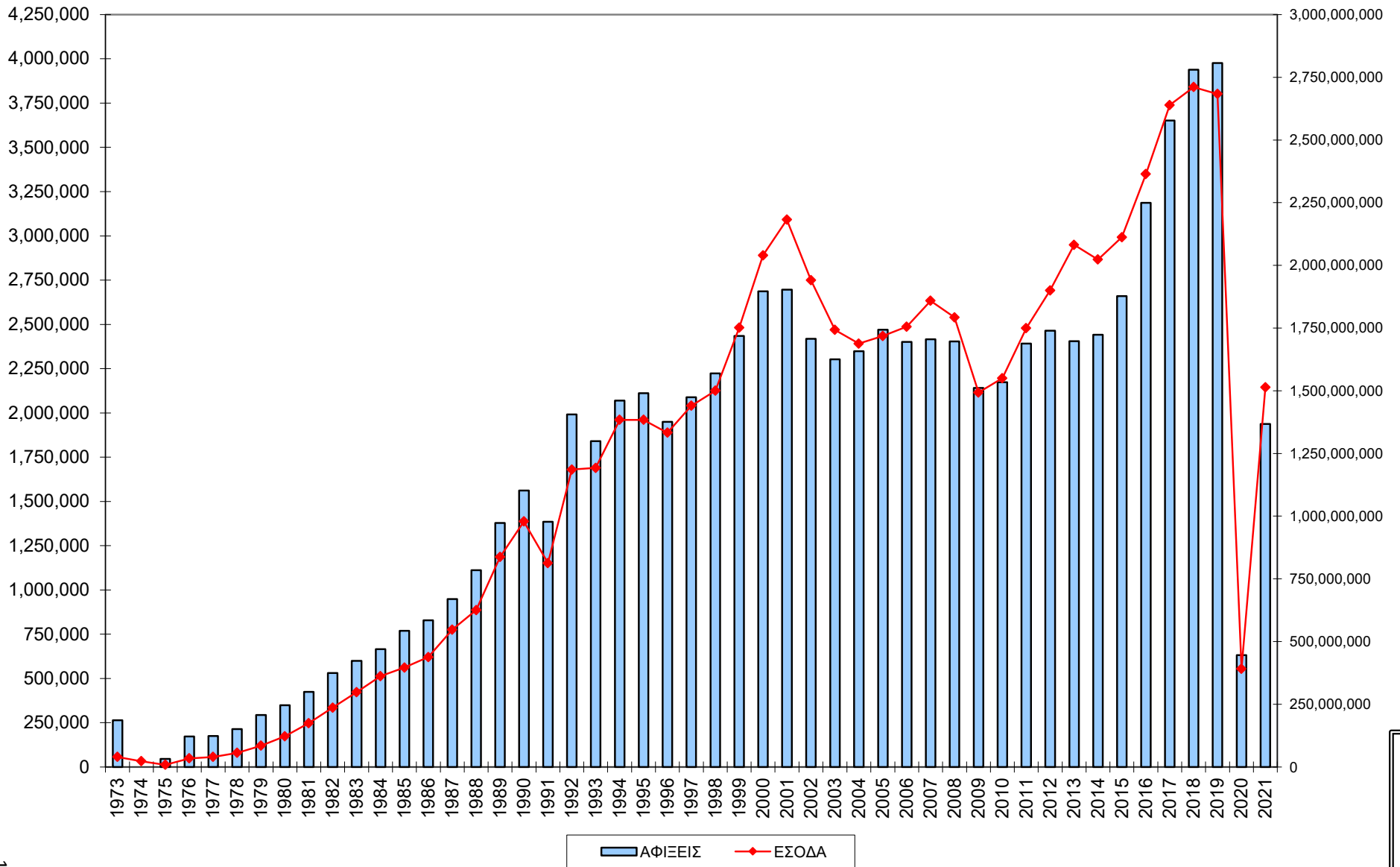
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΑΡΑΔΟΣ. ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ	ΞΕΝΟΔ. ΑΝΕΥ ΑΣΤΕΡΩΝ	ΞΕΝΩΝΕΣ	ΤΟΥΡΙΣΤ. ΕΠΑΥΛΕΙΣ	ΤΟΥΡΙΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΗΝ.	ΣΥΝΟΛΟ
Λευκωσία	50	---	---	---	---	50
Λεμεσός	166	26	---	---	---	192
Λάρνακα	563	---	---	---	---	563
Αμμόχωστος	11	---	---	440	---	451
Πάφος	281	146	21	738	1,228	2,414
Ορεινά Θέρετρα	607	108	---	---	---	715
ΣΥΝΟΛΟ	1,678	280	21	1,178	1,228	4,385

ΠΗΓΗ: ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ & ΕΣΟΔΑ 1973 - 2021

ΑΦΙΞΕΙΣ

**ΕΣΟΔΑ
€**

ΠΗΓΗ: ΚΟΤ / ΥΦ. ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2001-2020
ΦΡ/ΣΠ - 5/9/22

ΠΑΡΑΤΗΜΑ XI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙ

ΜΕΛΗ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ			
	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	Κατηγορία	Κλίνες
1	HILTON NICOSIA	5*	388
2	THE LANDMARK NICOSIA	5*	588
3	CLEOPATRA	4*	170
4	CENTRUM	3*	89
5	CLASSIC	3*	114
6	MAP BOUTIQUE	3*	60
7	ASTY	2*	90
8	ΡΟΥΙΑΤΙΚΟ	2*	64
9	SKY	2*	30
10	ALMOND BUSINESS H/APTS	B	64
			1,657

	ΛΕΜΕΣΟΣ	Κατηγορία	Κλίνες
1	CITY OF DREAMS MEDITERRANEAN	5*	500
2	GRANDRESORT	5*	510
3	ROYAL APOLLONIA BEACH	5*	408
4	ATLANTICA BAY	4*	402
5	ATLANTICA MIRAMARE BEACH	4*	528
6	ELIAS BEACH	4*	348
7	POSEIDONIA BEACH	4*	280
8	ALASIA	3*	120
9	ATLANTICA OASIS	3*	530
10	KAPETANIOS	3*	142
11	KAPETANIOS ODYSSEIA	3*	318
12	MONIATIS	3*	60
13	PARK BEACH	3*	209
14	TSANOTEL	3*	192
15	PEFKOS	2*	184
16	THE CARAVEL BEACH	2*	210
17	BLUE CRANE H/APTS	A	98
18	LORDOS H/APTS	B	62
19	PIGEON BEACH H/APTS	B	24
20	POLYXENI H/APTS	B	40
21	ESTELLA H/APTS	C	72
22	HILL VIEW H/APTS	C	22
23	HYLATIO TOURIST VILLAGE	B	128
			5,387

	ΛΑΡΝΑΚΑ	Κατηγορία	Κλίνες
1	HOTEL-E CYPRUS	4*	140
2	HOTEL INDIGO LARNACA	4*	80
3	RADISSON BEACH	4*	404
4	SENTIDO SANDY BEACH	4*	410
5	FLAMINGO BEACH	3*	122
6	RADISSON BLU LARNACA	3*	212
7	SVELTOS	3*	87
8	ACHILLEOS	2*	62
9	AMORGOS	2*	92
10	ELYSSO	2*	70
11	LIVADHIOTIS	2*	130
12	MIKES KANARIUM CITY	2*	52
13	QBIC	2*	35
14	OPERA	1*	26
15	ATRIUM ZENON H/APTS	A	160
16	FRIXOS H/APTS	B	42
17	SUN HALL H/APTS	B	78
18	TSIALIS H/APTS	B	68
19	CONSTANTIANA BEACH H/APTS	C	40
20	PATSALOS H/APTS	C	60
			2,370

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ			
	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ	Κατηγορία	Κλίνες
1	ADAMS BEACH	5*	440
2	ATLANTICA AENEAS	5*	828
3	ATLANTICA MARE	5*	682
4	CHRYSOMARE BEACH	5*	588
5	GRECIAN BAY	5*	542
6	GRECIAN PARK	5*	490
7	ANMARIA BEACH	4*	200
8	ASTERIAS BEACH	4*	396
9	ATLANTICA SANCTA NAPA	4*	442
10	DOME BEACH	4*	410
11	GAIA SUN N BLUE	4*	146
12	GRECIAN SANDS	4*	328
13	PAVLONAPA BEACH	4*	289
14	TOFINIS	4*	296
15	AMARANDE	3*	236
16	ANESIS	3*	212
17	ANONYMOUS BEACH	3*	112
18	ATLANTICA SUNGARDEN BEACH	3*	488
19	CORFU	3*	118
20	ELEANA	3*	168
21	LIMANAKI BEACH	3*	133
22	MARINA	3*	192

	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ (συνέχεια)	Κατηγορία	Κλίνες
23	NAPA MERMAID	3*	259
24	NAPA PLAZA	3*	412
25	NAPA TSOKKOS	3*	80
26	NELIA GARDENS	3*	170
27	NICHOLAS COLOR	3*	160
28	NISSI PARK	3*	152
29	RIVER ROCK	3*	125
30	SEASONS	3*	160
31	STAMATIA	3*	160
32	SUNNY BLUE	3*	75
33	TASIA MARIS BEACH	3*	237
34	TASIA MARIS SANDS	3*	91
35	CHRYSLAND	2*	44
36	CORNELIA	2*	51
37	FEDRANIA GARDENS	2*	101
38	KKARAS	2*	84
39	PAMBOS NAPA ROCKS	2*	230
40	L' EROS	1*	42
41	EURONAPA H/APTS	A	166
42	EVABELLE NAPA H/APTS	A	244
43	MELPO-ANTIA H/APTS	A	260
44	MON REPOS H/APTS	A	42
45	NISSIANA H/APTS	A	52
46	SO WHITE H/APTS	A	292
47	SUNPRIME H/APTS	A	140
48	SUNWING SANDY BAY VILLAGE	A	960
49	ANDROTHEA H/APTS	B	64
50	APHELANDRA H/APTS	B	100
51	COSMELENIA H/APTS	B	84
52	GREEN BUNGALOWS H/APTS	B	202
53	KONNOS BAY H/APTS	B	44
54	LANTIANA NAPA H/APTS	B	60
55	LIQUID H/APTS	B	88
56	MACRONISSOS VILLAGE	B	248
57	MELISSI H/APTS	B	76
58	NAPA PRINCE H/APTS	B	72
59	NICK'S H/APTS	B	40
60	PAVLINIA H/APTS	B	54
61	PHILIPPIANA H/APTS	B	42
62	TSOKKOS HOLIDAY No 1 H/APTS	B	64
63	AGRINO H/APTS	C	46
64	ELIGONIA H/APTS	C	40
65	RIO NAPA GARDENS H/APTS	C	68
66	SALMARY H/APTS	C	50
67	TSOKKOS HOLIDAY No 2 H/APTS	C	78
68	TSOKKOS PARADISE HOLIDAY VILLAGE	A	272

	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ	Κατηγορία	Κλίβες
69	CONSTANTINOS THE GREAT BEACH	5*	294
70	ANASTASIA BEACH	4*	382
71	ATLANTICA AQUA BLUE	4*	474
72	ATLANTICA SEA BREEZE	4*	294
73	CAPO BAY	4*	450
74	CRYSTAL SPRINGS BEACH	4*	250
75	FLAMINGO PARADISE BEACH	4*	230
76	ILIADA BEACH	4*	210
77	ODESSA	4*	416
78	PERNERA BEACH	4*	448
79	SUNPRIME PROTARAS BEACH	4*	186
80	SUNRISE BEACH	4*	470
81	SUNRISE JADE	4*	316
82	SUNRISE PEARL	4*	292
83	TSOKKOS PROTARAS	4*	244
84	VANGELIS	4*	193
85	VRISSAKI BEACH	4*	280
86	VRISSIANA BEACH	4*	276
87	ANAIS BAY	3*	114
88	ANTIGONI	3*	327
89	AT HERBAL	3*	200
90	CAVO MARIS BEACH	3*	403
91	HARRY'S	3*	72
92	KAPETANIOS BAY	3*	175
93	MIMOZA BEACH	3*	108
94	SILVER SANDS BEACH	3*	251
95	TSOKKOS GARDENS	3*	350
96	KOKKINOS	2*	142
97	AUSONIA H/APTS	A	100
98	LOUIS ALTHEA BEACH H/APTS	A	316
99	LOUIS NAUSICAA BEACH H/APTS	A	384
100	MELINI H/APTS	A	98
101	NARCISSOS H/APTS	A	134
102	RISING STAR BEACH H/APTS	A	262
103	SUNRISE OASIS H/APTS	A	240
104	THE GOLDEN STAR BEACH H/APTS	A	262
105	TSOKKOS GARDENS 2 H/APTS	A	156
106	WINDMILLS H/APTS	A	128
107	A.P. MAOURIS H/APTS	B	32
108	AMORE H/APTS	B	62
109	ANDREOTIS H/APTS	B	80
110	LOUIS INFINITY BLU H/APTS	B	100

	ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ (συνέχεια)	Κατηγορία	Κλίνες
111	MANTALENA H/APTS	B	84
112	MARLITA BEACH H/APTS	B	288
113	MEANDROS H/APTS	B	82
114	MYRO-ANDROU BEACH H/APTS	B	176
115	SUNRISE GARDENS H/APTS	B	260
116	THE KING JASON PROTARAS H/APTS	B	176
117	TSIOLAKIS VRYSSI H/APTS	B	62
118	ST ELIAS VILLAGE	A	344
			25,990

	ΠΑΦΟΣ	Κατηγορία	Κλίνες
1	ALMYRA	5*	374
2	ANNABELLE	5*	376
3	APHRODITE HILLS	5*	580
4	KING EVELTHON BEACH	5*	768
5	LEPTOS CORAL BEACH	5*	842
6	THE IVI MARE	5*	296
7	VENUS BEACH	5*	432
8	ALOE	4*	544
9	AMPHORA	4*	198
10	AQUAMARE BEACH	4*	380
11	ASCOS BEACH	4*	406
12	ATHENA BEACH	4*	835
13	ATHENA ROYAL BEACH	4*	438
14	ATLANTICA GOLDEN BEACH	4*	372
15	ATLANTICA MARE VILLAGE PAPHOS	4*	826
16	AVLIDA	4*	386
17	LEONARDO CYPRIA BAY	4*	382
18	LEONARDO PLAZA CYPRIA MARIS BEACH	4*	474
19	LEPTOS PAPHOS GARDENS	4*	116
20	LOUIS IMPERIAL BEACH	4*	484
21	LOUIS LEDRA BEACH	4*	522
22	LOUIS PHAETHON BEACH	4*	844
23	MAYFAIR	4*	296
24	QUEEN'S BAY	4*	400
25	SOFIANNA	4*	344
26	ST. GEORGE	4*	490
27	THE PIONEER BEACH	4*	508
28	AGAPINOR	3*	139
29	DIONYSOS	3*	188
30	KISSOS	3*	274
31	PAPHIESSA	3*	82
32	THEO SUNSET BAY	3*	150
33	VERONICA	3*	286

	ΠΑΦΟΣ (συνέχεια)	Κατηγορία	Κλίνες
34	THALASSA BOUTIQUE	4*	202
35	MINTHIS RESORT H/APTS	Deluxe	100
36	ANEMI H/APTS	A	178
37	CAPITAL COAST H/APTS	A	382
38	CORALLIA BEACH H/APTS	A	170
39	HELIOS BAY H/APTS	A	100
40	KEFALOS DAMON H/APTS	A	260
41	LOUIS KING JASON H/APTS	A	156
42	ST. GEORGE GARDENS H/APTS	A	168
43	THEO SUNSET BAY H/APTS	A	190
44	HILLTOP GARDENS H/APTS	B	100
45	PANDREAM H/APTS	B	102
46	AKTI BEACH TOURIST VILLAGE	A	350
47	ALIATHON RESORT	A	516
48	KEFALOS BEACH TOURIST VILLAGE	A	508
49	LOUIS PAPHOS BREEZE TOURIST VILLAGE	A	288
	ΠΟΛΙΣ / ΚΑΤΩ ΠΥΡΓΟΣ		
50	ANASSA	5*	366
51	NATURA BEACH	3*	144
52	SOULI	2*	98
53	TYLOS BEACH	2*	118
54	AYII ANARGYRI	1*	112
55	PYRGIANA BEACH	1*	78
56	PYRGOS BAY	1*	88
57	BOUGENVILEA H/APTS	B	56
58	FOLLOW THE SUN H/APTS	B	30
59	MARIELA H/APTS	B	128
60	STEPHANOS H/APTS	B	72
61	AKAMANTHEA HOLIDAY VILLAGE	A	172
			19,264

ΟΡΕΙΝΑ ΘΕΡΕΤΡΑ			
	ΤΡΟΟΔΟΣ	Κατηγορία	Κλίνες
1	JUBILEE	2*	66
	ΠΛΑΤΡΕΣ		
2	FOREST PARK	4*	280
3	NEW HELVETIA	3*	61
4	EDELWEISS	2*	42
5	PETIT PALAIS	2*	60
6	SPRING	1*	28

ΚΑΚΟΠΕΤΡΙΑ			
7	EKALI	3*	110
8	HELLAS	3*	55
9	MYLOS	3*	27
10	CRYSTAL	1*	52
11	MINAIDE'S	1*	82
ΠΕΔΟΥΛΑΣ			
12	HEALTH HABITAT	2*	56
13	CHRISTY'S PALACE	1*	30
14	TWO FLOWERS	==	28
ΑΓΡΟΣ			
15	RODON	3*	308
16	VLACHOS	1*	34
ΚΑΛΟΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ			
17	KASTALIA	==	16
18	LOUTRAKI	==	12
			1,347

ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΑ ΜΕΛΗ			
	ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ	Κατηγορία	Κλίνες
1	ARGO	4*	144
2	ASPELIA	4*	284
3	ASTERIAS	4*	278
4	CYPRIANA	4*	200
5	GOLDEN MARIANA	4*	173
6	GRECIAN	4*	155
7	LOIZIANA	4*	340
8	SANDY BEACH	4*	288
9	AEGEAN COURT	3*	74
10	ARCADIAN	3*	114
11	AURORA	3*	85
12	CLEO	3*	105
13	CONSTANTIA	3*	230
14	ESPERIA TOWER	3*	114
15	FLORIDA	3*	92
16	GALA BEACH	3*	160
17	GOLDEN PLAGE	3*	180
18	GOLDEN STARDUST	3*	114
19	REVECCA	3*	80
20	TROIAN	3*	121
21	VENUS BEACH	3*	133
22	BLUE SEA	2*	114
23	CARYATIS	2*	84
24	GOLDEN PALMS	2*	150
25	KING GEORGE	2*	43

	ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ (συνέχεια)	Κατηγορία	Κλίνες
26	MARINA	2*	61
27	MARKOS	2*	75
28	TULIP	2*	63
29	HARRY'S	1*	40
30	OTHELLO	1*	27
31	SAVOY	1*	47
32	SHIAMBELLOS	==	12
33	ARSINOE		
34	TWIGA		
	ΚΕΡΥΝΕΙΑ	Κατηγορία	Κλίνες
35	DOME	3*	305
36	SEAVIEW	3*	69
37	DORANA	3*	51
38	ALCYON	2*	38
39	ANADEL	2*	42
40	BELLAPAIS	2*	48
41	EL GRECO	2*	30
42	KLEARCHOS	2*	48
43	MERMAID	2*	109
44	SOCRATES	2*	34
45	BRISTOL	1*	23
46	HOLIDAY HAVEN	1*	22
	ΛΕΥΚΩΣΙΑ	Κατηγορία	Κλίνες
47	LEDRA PALACE (<i>under UN control</i>)	5*	320
			5,319

ΕΝΕΡΓΑ ΜΕΛΗ ----- 250
ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΑ ΜΕΛΗ ----- 47
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΛΩΝ ----- 297
ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΙΝΩΝ ----- 61,334

ΕΠΑΡΧΙΑΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΠΑΣΥΞΕ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κα	Χρ.	Ιακωβίδου
Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Π.	Λεωνίδου
Β΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Π.	Προδρομίτης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	-	κ.	Π.	Σίβακας
ΟΙΚ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ	-	κα	Cl.	Sirrieh

ΛΕΜΕΣΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Χ.	Θεοχάρους
Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Ζ.	Χριστοφόρου
Β΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Χρ.	Τσάνος
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	-	κ.	Ν.	Κατσουνωτός
ΟΙΚ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ	-	κ.	Τ.	Καπετάνιος
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Α.	Καπετάνιος
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Ν.	Θρασυβούλου

ΛΑΡΝΑΚΑ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κα	Ι.	Φλωρεντιάδου
Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Ν.	Μιχαηλίδης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	-	κ.	Μ.	Πολυβίου
ΟΙΚ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ	-	κ.	Π.	Λειβαδιώτης

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Δ.	Τάκκας
Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Π.	Κωνσταντίνου
Β΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Λ.	Μισέρης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	-	κ.	Α.	Τσόκκος
ΟΙΚ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ	-	κα	Χρ.	Τσόκκου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Χρ.	Αγγελίδης
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Ρ.	Kruta
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Χρ.	Ζανέττου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Μ.	Ηλία
ΜΕΛΟΣ	-	κα	Αντ.	Καπίλλα
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Στ.	Καρούσος
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Κ.	Κεμιτζής
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Φ.	Κίκιλλος
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Γ.	Κουμή
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Ευγ.	Λεοντιάδης
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Π.	Μάρκου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Αντ.	Μαρνέρος
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Π.	Νέος
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Ηλ.	Παναγίδης
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Στ.	Παναγιώτου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Π.	Τσόκκος
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Α.	Χατζηανδρέου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Αλ.	Χρυσ αφίνης

ΠΑΦΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Θ.	Μιχαηλίδης
Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κα	Εβ.	Κωμοδρόμου
Β΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ.	Κ.	Λούκα
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	-	κ.	Ευρ.	Λοϊζίδης
ΟΙΚ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ	-	κ.	Ηρ.	Χριστοφόρου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Α.	Ευσταθίου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Χρ.	Ζένιος
ΜΕΛΟΣ	-	κα	Φ.	Κατσούρη
ΜΕΛΟΣ	-	κα	Ν.	Κισσονέργη
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Αγ.	Κωνσταντίνου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Ον.	Ονουφρίου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Γ.	Πανταζής
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Σ.	Μαυροχάννας
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Ν.	Τουουλιάς
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Θ.	Φιλίππιδης
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Α.	Χατζηευσταθίου
ΜΕΛΟΣ	-	κ.	Χρ.	Χρυσάνθου

ΟΡΕΙΝΑ ΘΕΡΕΤΡΑ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ. Α.	Μαντάλας
Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	-	κ. Γ.	Σκυριανίδης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	-	κ. Α.	Μιχαηλίδης
ΟΙΚ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ	-	κ. Ν.	Ματθαίου
ΜΕΛΟΣ	-	κ. Δ.	Μηναΐδης

ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΟΙ ΞΕΝΟΔΟΧΟΙ

Εκπρόσωπος στο ΔΣ ΠΑΣΥΞΕ: κ. Στ. Μανδρίδης

**ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ**

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΣ
Ανώτατο Συμβουλευτικό Σώμα Κυπριακού Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΚΕΒΕ)	Χ. Λοϊζίδης Θ. Φιλιππίδης Γενικός Διευθυντής
Διοικητικό Συμβούλιο Ομοσπονδίας Εργοδοτών & Βιομηχάνων Κύπρου (ΟΕΒ)	Χ. Λοϊζίδης Α. Μιχαηλίδου Γενικός Διευθυντής (Αναπληρωτής)
Επιτροπή Τουρισμού Ομοσπονδίας Εργοδοτών & Βιομηχάνων Κύπρου (ΟΕΒ)	Α. Μιχαηλίδου
Συμβουλευτική Επιτροπή Παρακολούθησης & Συντονισμού Τουριστικών Θεμάτων (ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ)	Χ. Λοϊζίδης Γενικός Διευθυντής
Υποστηρικτική Επιτροπή Τουρισμού (ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ)	Δ. Τάκκας Θ. Φιλιππίδης
Συμβουλευτική Επιτροπή για τον Περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης & Λειτουργίας Ξενοδοχείων & Τουριστικών Καταλυμάτων Νόμο (ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ)	Θ. Φιλιππίδης
Επιτροπή Κυπριακού Σήματος Ποιότητας Τουρισμού για Ξενοδοχεία & Τουριστικά Καταλύματα (ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ)	Δ. Τάκκας Θ. Φιλιππίδης
Επιτροπή Μάρκετινγκ (ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ)	Ν. Μιχαηλίδου (Thanos Hotels)

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΣ
Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου (ΑΞΙΚ)	Χρ. Ιακωβίδου Γενικός Διευθυντής
Επιτροπή Όρων Υπηρεσίας	A. Καπετάνιος
Ταμείο Προνοίας Υπαλλήλων Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας	Γ. Πανταζής (Πρόεδρος) Α. Μιχαηλίδου Π. Θεοχάρους Μ. Τσόκκου Μ. Ιωάννου Μ. Έλληνας - ΠΑΣΥΔΙΞΕ Σ. Σολομίδης - ΣΤΕΚ
Συμβουλευτική Επιτροπή για Θέματα Κατάρτισης & Ανάπτυξης του Ανθρώπινου Δυναμικού στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία (ΑΡΧΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ)	A. Τσόκκος Χρ. Ιακωβίδου N. Κατσουνωτός Μ. Κουννάς Γενικός Διευθυντής
Συμβουλευτική Επιτροπή του Ξενοδοχειακού Κλάδου της Τεχνικής Εκπαίδευσης (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ & ΝΕΟΛΑΙΑΣ)	Χρ. Ιακωβίδου N. Κατσουνωτός Μ. Κουννάς Γενικός Διευθυντής
Συμβούλιο Ανοικοδόμησης & Επανεγκατάστασης (ΕΤΕΚ και ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ)	Στ. Μανδριδής Ι. Φλωρεντιάδου
Ομάδα Εργασίας Τουρισμού για το Νέο Στρατηγικό Σχέδιο (ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ και ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ)	Γενικός Διευθυντής
Ομάδα Εργασίας (Task Force) για Παρακολούθηση των Εξελίξεων στις Τουριστικές Αγορές (ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ)	Γενικός Διευθυντής

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΣ
Συμβουλευτική Επιτροπή του Cyprus Convention Bureau (ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ)	Γενικός Διευθυντής
Θεματική Ομάδα Θρησκευτικού & Προσκυνηματικού Τουρισμού (ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ)	Γενικός Διευθυντής
Τεχνική Επιτροπή για την Αναθεώρηση της Διαδικασίας Συλλογής Στατιστικών Στοιχείων για τον Τουρισμό (ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ)	Γενικός Διευθυντής
Παράλληλη Βουλή για την Επιχειρηματικότητα (ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ)	Γενικός Διευθυντής
Μόνιμη Επιτροπή Τουρισμού (ΚΕΒΕ)	Γενικός Διευθυντής
Φορέας Προώθησης Υπηρεσιών Υγείας Κύπρου (ΚΕΒΕ)	Χρ. Ιακωβίδου Φ. Κατσούρη Γενικός Διευθυντής
Ομάδα Φορέων για την Προώθηση του Ιατρικού Τουρισμού (ΠΙΣ, ΠΟΣ, ΠΑΣΙΝ, ΠΑΣΥΞΕ, ΣΤΕΚ)	Γενικός Διευθυντής
Cyprus Dialogue Forum (UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME)	Γενικός Διευθυντής
Συμβουλευτική Επιτροπή του ΙΤΑΛΟ-ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ	Γενικός Διευθυντής

ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΣ
<p>Εκτελεστική Επιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου</p>	<p>Χ. Λοϊζίδης Α. Μιχαηλίδου Α. Τσόκκος Α. Καπετάνιος Ι. Περδίας Χ. Θεοχάρους</p> <p><u>Προέδροι Επαρχιακών Επιτροπών</u> Χρ. Ιακωβίδου Ι. Φλωρεντιάδου Δ. Τάκκας Θ. Μιχαηλίδης Α. Μαντάλας</p> <p><u>Εκπρόσωπος Εκτοπισμένων Ξ/χων</u> ΣΤ. Μανδρίδης</p>
<p>Επιτροπή για την Ίδρυση Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Κύπρου</p>	<p>Χ. Λοϊζίδης Α. Μιχαηλίδου Α. Καπετάνιος Ι. Περδίας Χ. Θεοχάρους Χρ. Ιακωβίδου Δ. Τάκκας Θ. Φιλίππιδης Π. Κωνσταντίνου Χρ. Κοιτάζος</p>
<p>Επιτροπή για το Νέο Θεσμικό Πλαίσιο στα Ξενοδοχεία (Πολεοδομικά Κίνητρα, Μικτές Τουριστικές Αναπτύξεις, Ποιοτικά Κριτήρια & Επεκτάσεις Ξενοδοχειακών Μονάδων)</p>	<p>Α. Μιχαηλίδου Α. Καπετάνιος Χ. Θεοχάρους Χρ. Ιακωβίδου Ι. Φλωρεντιάδου Δ. Τάκκας Μ. Κουννάς Θ. Φιλίππιδης ΣΤ. Παναγιώτου Π. Κωνσταντίνου Α. Ευσταθίου Φ. Κατσούρη Χρ. Κοιτάζος Χρ. Αγγελίδης</p>

ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΣ
Ad-Hoc Διευρυμένη Τεχνική Επιτροπή για Αδειοδότηση & Κατάταξη Ξενοδοχείων	Χ. Λοϊζίδης Α. Μιχαηλίδου Α. Καπετάνιος Ι. Περδίας Χ. Θεοχάρους Χρ. Ιακωβίδου Ι. Φλωρεντιάδου Δ. Τάκκας Ν. Κατσουνωτός Ευρ. Λοϊζίδης Μ. Κουννάς Θ. Φιλιππίδης Α. Ευσταθίου Φ. Κατσούρη
Επιτροπή για Εργατικά Θέματα και για Εισαγωγή Ξένου Εργατικού Δυναμικού	Χ. Λοϊζίδης Α. Μιχαηλίδου Α. Τσόκκος Ι. Περδίας Χ. Θεοχάρους Ν. Κατσουνωτός Ευρ. Λοϊζίδης Μ. Κουννάς Αλ. Χρυσάφινης <u>Προέδροι Επαρχιακών Επιτροπών</u> Χρ. Ιακωβίδου Ι. Φλωρεντιάδου Δ. Τάκκας Θ. Μιχαηλίδης Α. Μαντάλας Αιμ. Μιχαήλ - ΚΕΒΕ Λ. Παναγιώτου - ΟΕΒ
Επιτροπή Αεροσυγκοινωνιών	Χ. Λοϊζίδης Ευρ. Λοϊζίδης Θ. Φιλιππίδης Φ. Κατσούρη
Επιτροπή για Θέματα Παραλιών	Α. Καπετάνιος Ι. Φλωρεντιάδου Θ. Μιχαηλίδης Μ. Κουννάς Α. Ευσταθίου Φ. Κατσούρη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΣ
Επιτροπή για τα Πνευματικά και Συγγενικά Δικαιώματα	Χ. Λοϊζίδης Χ. Θεοχάρους Ν. Κατσουνωτός Μ. Κουννάς Μ. Ιωάννου - Louis Hotels
Επιτροπή για τα Μη Αδειούχα Καταλύματα	Χρ. Ιακωβίδου Δ. Τάκκας Α. Μαντάλας Θ. Φιλιππίδης
Επιτροπή για Εκπαιδευτικά Θέματα & Ετήσιου Συνεδρίου	Χ. Θεοχάρους (Πρόεδρος) Χρ. Ιακωβίδου Ι. Φλωρεντιάδου Στ. Μανδρίδης Ευρ. Λοϊζίδης
Επιτροπή για Προσέλκυση Κυπρίων στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία	Χ. Λοϊζίδης Χ. Θεοχάρους Ν. Κατσουνωτός Μ. Πολυβίου Χρ. Αγγελίδης
Επιτροπή για Benchmarking Platform από PwC για την Ξενοδοχειακή Βιομηχανία	Χ. Θεοχάρους Θ. Μιχαηλίδης Ευρ. Λοϊζίδης Γ. Πανταζής Π. Κωνσταντίνου Χρ. Αγγελίδης Α. Κατσούρης
Ad-Hoc Επιτροπή για τις Εικονικές Απαιτήσεις από Τουρίστες για Αποζημιώσεις	Χ. Λοϊζίδης Ι. Περγίος Ν. Κατσουνωτός Θ. Φιλιππίδης

ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΣ
Επιτροπή για τη Βελτίωση της Εικόνας του Επαγγέλματος του Ξενοδόχου	Χ. Λοϊζίδης <u>Προέδροι Επαρχιακών Επιτροπών:</u> Χρ. Ιακωβίδου Χ. Θεοχάρους Ι. Φλωρεντιάδου Δ. Τάκκας Θ. Μιχαηλίδης Α. Μαντάλας Σύμβουλος Επικοινωνίας
Επιτροπή για την Ιστοσελίδα του ΠΑΣΥΞΕ	Χ. Θεοχάρους (Συντονιστής) Γενικός Διευθυντής Σύμβουλος Επικοινωνίας